B103/4/23/1

NATIONAL LIBRARY OF CANADA
Development Branch
gton Str. Order sect.
Ont.

National Library Bibliothèque nationale
Ottawa
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

Meie Elu

EESTLASTE AJALEHT PAGULUSES

Second Class Mail Registration No. 1354.

Nr. 4 (1665) 1982 | NELJAPÄEVAL, 28. JAANUARIL — THURSDAY, JANUARY 28 | XXXIII aastakäik

Kuldrinnamärkide üleandmine Toronto Eesti Võitlejate Ühingu teenekatele liikmetele. Vasakult — Edvard Kirss, ühingu esimees Raffi Moks, aupeakonsul Ilmar Heinsoo, nende taga Albert Lukk, Aksel Salumets, Endel Rätsep ja Eduard Uduste. (Lähemalt lhk. 4) Foto — S. Preem

MAUNO KOIVISTO SOOME PRESIDENT

HELSINGI — Teisipäeval valiti Soome uueks presidendiks sotsiaaldemokraat Mauno Koivisto 167 valijamehe häälega. Harri Holkeri (koonduserakond) sai 58 häält ja Johannes Virolainen (keskerakond) 53 häält.

Kiitust ja laitust Reaganile

Möödunud nädalal möödus aasta sellest kui Ronald Reagan sai USA presidendiks. Ta tuli presidendiks suure häälteenamusega ja tema esimesekse sõnumiks rahvale oli teade, et USA saatkonna liikmed on vabastatud Iraanis ja jõudnud välja lennukiga Iraani õhuruumist. Presidendina Reagan lubas tasakaalustada riigi eelarve ja suurendada riigikaitset, et N. Liiduga oleks võimalik rääkida relvastuse vähendamisest võrdsuse alusel. Mõlemad nendest kavadest on saanud terava kriitika osalisteks, sest kokkuhoiuga harjumata USA rahvas ei talu kitsendusi eriti hoolekande ja valitsuse koosseisu vähendamise alal.

USA sõjalise jõu suurendamine ja sellekse suurte summade kulutamine ei ole populaarne kodumaal ega Euroopas. Moskva seletuse kohaselt see suurendab sõja ohtu ja Euroopas kardetakse, et täiendavate tuumrelvade toomisega sellele tandrile Euroopa võib raskesti kannatada järgmises sõjas. Sõjavastaseid demonstratsioone korraldati mitmel pool Euroopas ja USA-s.

Ainukeseks positiivseks nähteks oli inflatsiooni vähendamine USA-s möödunud aastal. See oli 8.2% võrreldes Kanada omaga, mis tõusis 12.2% peale. See annab lootust üldise majandusliku olukorra paranemiseks USA-s.

Delegatsioon Washingtonis

KUUE RAHVUSGRUPI PROTEST VALETÕENDITE PÄRAST „SÕJA-KURJATEGIJATE" PROTSESSIDEL

WASHINGTON — Kuue Ida-Euroopast pärineva rahvusgrupi esindajad kohtusid 13. jaanuaril USA peaprokuröri assistendi Lowell Jenseni ja eriuurimisosakonna (OSI) direktori Allan Ryan'iga kritiseerides Kohtuministeeriumi uurimis- ja kohtumenetlust natsidega koos töötamises süüdistatut mitte-sakslaste osas.

Osa võtsid Balti, Ungari, Ukraina ja Tshehhoslovakkia etniliste gruppide esindajad. Eestlaste poolt delegatsiooni juhina Jüri Raus, prof. Tõnu Parming, Ylo Anson, Maido Kari ja Henno Uus.

KOOSTÖÖ KGB-GA

Kaks ja pool tundi kestnud kohtumisel rahvusgruppide esindajad kritiseerisid Nõukogude tõendite kasutamist, koostööd KGB-ga Kohtuministeeriumi poolt, Ida-Euroopa ajalooga mitte arvestamist ja ajakirjanduse kasutamist Ida-Europa etniliste gruppide ründamiseks.

Kriminaalosakonna juhataja Lowell Jensen, kes kontrollib eriuurimisosakonna tegevust, andis algul täieliku toetuse OSI juhatajale Allan Ryan'ile, kuid hiljem oli nõus uuesti hindama OSI tegevust ja juhtima peaprokurör William French Smithi tähelepanu Nõukogude tõendmaterjalide küsimusele.

Jüri Raus küsis Ryanilt, miks pole kohut mõistetud USA-s asuvate kommunistide üle, kes võtsid osa massmõrvast Ida-Euroopas Ta ütles: „Meie nõuame, kui USA mõistab kohut sõjaroimarite üle, siis mõistku kohut nende kõigi üle."

Ryan vastas, et sõjaroimades süüdi kommunistidest enamik asub väljaspool USA jurisdiktsiooni.

530 JUURDLUST

Raus ütles, et Ameerika kodanike nimetamine natsi sõjaroimariteks ja koostöötajateks on väga tõsine süüdistus. Ta kritiseeris vähe usutavate Nõukogude tõendmaterjalide kasutamist ja OSI poolt definitsiooni „natsi-sõjaroimar" laiendamist iga ebamäärase „kaasatöötamise" kohta Saksa okupatsioonivõimudega Ida-Euroopas.

Marylandi ülikooli prof. Tõnu Parming mõistis hukka protsesside tooni, mis „võimaldab Nõukogude terrori pika käe" ulatuma Ameerika kohtutesse Ameerika enda kodanike vastu. Ta ütles, et vaatamata korduvatele hoiatustele mitte uskuda Sovieti allikaid, kasutatakse ikka seda valeinformatsiooni ja võltsinguid.

Ryani seletusel on eriosakond alustanud senini 530 juurdlust, neist 296 lõpetatud piisavate tõendite puudusel.

Valitsus on võitnud kõik 22 alustatud protsessi. Ta eitas, et Kohtuministeerium on selgitanud võimalusi saata kahtlusalused Saksamaale kohtumõistmiseks ja ütles, et vastav sõnum „Nem York Times'is" oli eksiteele viiv.

ESTO '84 PIDUSTUSTEKS RUUMID RESERVEERITUD

ESTO '84 pidustused peetakse ehitusel olevas Toronto Convention Centre'is ja Maple Leaf Gardens'is, selgus möödunud nädalal antud informatsioonist. Sihtasutus Eesti Päevad Kanadas peakoosolekul valitud ESTO '84 esimees Toomas Metsala andis neljapäeval ajalehtede esindajatele tunniajalise selgituse ja ülevaate senini tehtud töö edasiste kavatsuste üle.

ESTO '84 struktuurist annavad ülevaatliku pildi esimehe poolt valmistatud struktuurilehed. ESTO '84 peakomitee juhatus on 9 liikmeline ja nagu T. Metsala tähendas, on see maksimaalne arv, mida üks isik suudab edukalt kontrollida. Esimese abiesimehe, Enn Kiilaspea, koht on üks tähtsamaid. Tema ülesanded on: kontakti pidamine Kanada valitsusega, ESTO '84 esindamine väljaspool, reklaam, aukülaliste eest hoolitsemine, toetuste hankimine, välisesindamise reklaam (lipud), visuaalne effekt tervest ESTO-st jne.

Teiseks abiesimeheks on Endel Aruja (informatsoon), kolmandaks Felix Koop (programm) ja neljandaks Nikolai Valge (majandus). Juhatusse kuuluvad veel H. Kasenurm, H. Toomsalu, Laas Leivat ja A. Jurs.

Senini on juhatus väga edukalt töötanud. On peetud kaks juhatuse koosolekut. ESTO '84 filosoofia 3 peamist punkti on: 1. Sõprus ja ühtekuuluvus s.o. eestlased kokku tuua, tutvustada ja koondada. 2. Rahvuskultuuri arendamine, s.o. iseenese arendamine, eestluse alalhoid ja viljelemine; ka meie mõjuvõimu suurendamine väljaspool. 3. Vabaduse nõue meile endile ja kodumaale; püüame mõjutada maailma arvamist!

RAAMKAVA

— Käesolev ESTO '84 juhatus püüab õppida eelmistest kolmest Eesti Päevadest katsudes aga ka omalt poolt midagi uut sisse tuua, ütles juhatuse esimees.

Pidustuste raamkava on valminud ja on kavandatud järgnevalt:

Ülemaalised Eesti Päevad toimuvad 8—15. juulini 1984. a. Pidustuste kondikava moodustaksid sümfooniakontserdid esmaspäeval ja teisipäeval (loodetavasti Neeme Järvi juhatusel), kolmapäeva õhtul ESTO ball, neljapäeval e.l. rongikäik, reede õhtul valguspidu ja laupäeva õhtul rahvapidu. Nelja suurürituse — rongikäigu, valguspeo, laulupeo ja rahvapeo ajal võib aset leida teisi ESTO üritusi.

Ruumide osas pidustusteks on eelreservatsioon tehtud ehitamisele tulevas Convention Centre'is ja Maple Leaf Gardens'is. Viimane on reserveeritud neljaks päevaks (kolmapäevast laupäevani). Muidugi on Conv. Centre'i pidustuste ajaks valmimine veel küsitav, kuid julgustavaks teguriks on asjaolu, et ruumide esimeseks üürijaks on Toronto linn oma 150 a. juubeli pidustusteks 25. juunist 2. juulini.

(Järg. lk. 3)

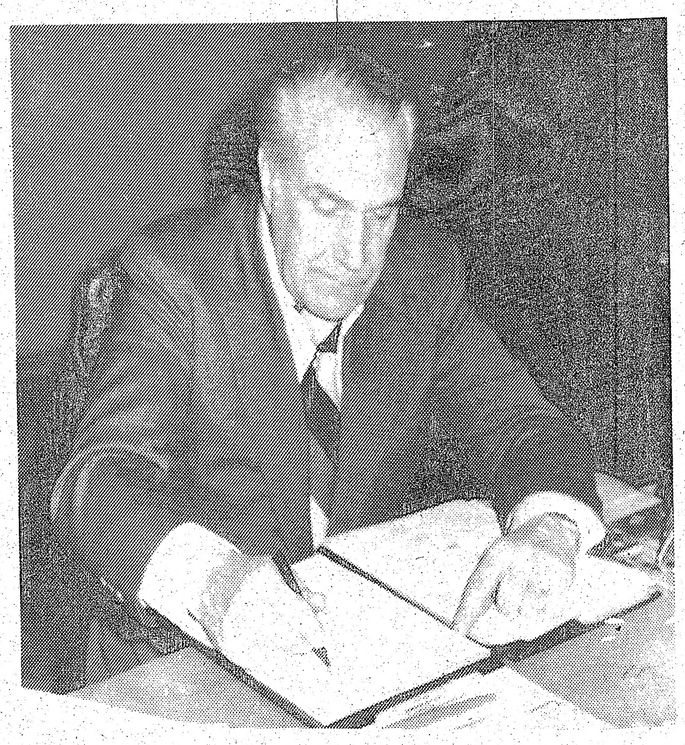

ESTO-84 peakomitee juhatuse esimees Toomas Metsala annab seletusi ajakirjanduse esindajatele. Foto — O. Haamer

Nädalakroonika

PAKANE TEEB LIIGA

☆ Jaanuarikuu läheb tõenäoliselt ajalukku kui üks külmemaid Põhja-Ameerikas. Erakordne külm on põhjustanud koos suurte tormidega sadadesse miljonitesse ulatuvaid kahjustusi, põhjustanud lennuõnnetusi, suuri tulekahjusid ja toonud külmetusesurma rohkem kui sajale inimesele.

☆ Kanada liberaalide partei juhatus otsustas möödunud nädalal Ottawas pidada partei konverents tuleval sügisel. Partei president Norman McLeod otsustas pidada partei konverentsi Ottawas 5., 6. ja 7. novembril. Päevakorras ei ole partei juhi valimise küsimust. Partei juhatus on veel kindlalt oma juhi P. E. Trudeau selja taga, kuid mitmed partei liikmetest Parlamendis ei ole rahul Trudeau senise poliitikaga. See kahjustab parteid ja soovivad näha partei juhi kohal kedagi teist.

☆ John Crosbie, endine finantsminister Joe Clarki valitsusel alustas avalikku kampaaniat Joe Clarki lahtikangutamiseks konservatiivide partei juhi kohalt. John Crosbie arvates pole konservatiivide parteil väljavaadet liberaalide võitmiseks järgmistel valimistel, eriti siis kui liberaalid valivad enestele uue juhi

(Järg. lk. 3)

TARTU INSTITUUT
HUDSONI WEST
TORONTO, Ms. 1W4
Eesikaik: Madison Avenue — Spadina jaam

Loengud valguspiltidega
HIMAALAJA: Nepal, Bhutan, Sikkim, Darjeeling, Kashmir
LIINA LIIVAMÄGI York ülikoolist
kohvi
TONGA ja SAMOA
ENN ALFRED
Pühapäeval, 31. jaanuaril kell 3 pl.

☆

PALVERANDURITE JALGTEEL:
1500 km ajalugu, kunsti, arhitektuuri — Le Puy — Santiago de Compostela
Dr. LEON TRETJAKEWITSCH
Teisipäeval, 16. veebruaril kell 7.30 õ.

☆

ARHITEKTUUR MIS ÜHENDAB MATEERIAT HINGEGA
Professor REIN KURIS Carleton ülikoolist
Teisipäeval, 23. veebruaril kell 7.30 õ.

Kõik on kutsutud — reisima ja järele mõtlema

EESTI GAIDERITE KOGU KANADA KOONDISE
Talihari '82
Pühapäeval, 31. jaanuaril kell 3.00 p.l.
Eesti Maja suures saalis
EESKAVA — KOHVILAUD — LOTERII

Toronto Eesti Rahvatantsijate Rühm
„KUNGLA"
Laulu ja tantsulavastus
MERI, KÕRRED, MARDISANDID
Seneca College
Minkler Auditoorium
1750 Finch Ave. E.,
6. märtsil 1982

Eesti Vabariigi 64. Aastapäeva KONTSERT-AKTUS
PÜHAPÄEVAL, 28. VEEBRUARIL 1982 KELL 3.00 p.l. TORONTO ÜLIKOOLI AULAS (Convocation Hall) KING COLLEGE RD.

UUENDAGE „MEIE ELU" TELLIMINE UUEKS AASTAKS.

„MEIE ELU" — „OUR LIFE" — Estonian Weekly.
Published by Estonian Publishing Co. Toronto Ltd., Estonian House, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. Canada. M4K 2R6 — Tel. 466-0951

Toimetajad: H. Rebane ja S. Veidenbaum. Toimetaja New Yorgis B. Parming, 473 Luhmann Dr., New Milford, N.J., USA. Tel. (201) 262-0773.

„MEIE ELU" väljaandjaks on Eesti Kirjastus Kanadas. Asut. A. Weileri algatusel 1950.

„Meie Elu" toimetus ja talitus Eesti Majas, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6 Canada — Tel. 466-0951.

Tellimiste ja kuulutuste vastuvõtmine igal tööp., kl. 9 h. -5 p.l., esmasp. ja neljap. kl. 9 h.-8 õ. Laup. kl. 9 h.-1 p.l. „MEIE ELU" tellimishinnad: Kanadas 1 a. $34.00, 6 k. $18.00, 3 k. $13.00; USA-sse — 1 a. $37.00, 6 k. $20.00, 3 k. $14.00; Ülemeremaadesse: 1 a. $42.00, 6 k. $21.00, 3 k. $14.00. Kiripostilisa Kanadas: 1 a. $23.40, 6 k. $11.70. Kiri- ja õhupostilisa USA-sse: 1 a. $26.00, 6 k. $13.00. Õhupostilisa ülemeremaadesse: 1 a. $48.30, 6 k. $24.15.

Üksiknumber —.65¢.

Kuulutushinnad: 1 toll ühel veerul: esiküljel $5.00, tekstis $4.50, kuulutuste küljel $4.25.

Aktuaalsel teemal

POOLA PROBLEEMID RASKESTI LAHENDATAVAD

Poola sõjaväevalitsus kindral Jaruzelski juhtimisel pole suutnud taastada rahu ja korda ning likvideerida „Solidaarsust" kui tööliste vabade ametiühingute liitu. See elab edasi põranda all ja levitab lendlehti üleskutsega valitsusele passiivse vastupanu avaldamiseks. Rahvas, eriti tööliskond on nendega solidaarne ja selle tulemusena Poola tööstuslik produktsioon on langenud 40 % peale. Eriti kriitiline on olukord kivisöe tootmisel, kuna kivisöe tootmisest ja selle ekpordist oleneb hädasti vajaliku välisvaluuta saamine.

Maksva korra kohaselt poola põllumees on kohustatud müüma oma saadused riigile valitsuse poolt määratud hindadega. Need on niivõrd madalad, et vaevalt katavad tootmise kulusid. See kuidagi ei erguta põllumehi oma produktsiooni suurendama. Poolas on küllaldaselt viljakandvat maad ja see suudaks teistsuguse majanduspoliitika juures rahvast rikkalikult toita ja ülejäägi eksporteerida teistesse maadesse.

VALITSUS MITME TULE VAHEL

Valitsusele avaldab otsest survet Moskva, et see ei annaks järele rahva, eriti tööliste, talupoegade, kiriku ja eriti „Solidaarsuse" juhtkonna nõudmistele reformide ja isikuvabaduste osas. See oli Moskva eeltingimuseks laenu andmiseks Poolale, et ta saaks maksta lääneriikide valitsustele (15) ja mitmesugustele pankadele (501) välislaenu %%. Poola välisvõla (27 miljardit) protsentide maksmiseks kulub rohkem välisvaluutat, kui on võimalik praeguse tööstusliku toodangu juures saada ekspordist. Selle tõttu Poola sõjaväeline valitsus oleneb täiesti N. Liidu rahalisest ja majanduslikust toetusest.

Valitsus võiks majanduslikest raskustest saada üle reformide teostamisega majanduslikul ja poliitilisel alal, kui siis satub ta otsekohe vastollu Moskvaga, mille tulemuseks võib olla isegi Poola okupeerimine N. Liidu ja teiste Varssavi Pakti riikde sõjaliste jõudude poolt. Kokkupõrget Moskvaga püüab Poola valitsus kõigiti vältida kuid samal ajal leida võimalusi Poola väljaviimiseks praegusest majanduslikust kaosest. Sedä teostada praeguses olukorras pole kerge, sest

NÕUTAKSE REFORME

Valitsuse esindajatel oli nõupidamine „rahva delegaatidega". Sinna kuulusid mitme tööstuste saadikud ja „Solidaarsuse" vähemad juhid. Nõupidamine tulemusi ei andnud, sest järgmisel päeval „Solidaarsuse" põrandaalused juhid levitasid jälle lendlehti passiivse vastupanu avaldamiseks tööstusliku produktsiooni vähendamise teel ja oma sõjaseadusse vastase hoiaku avaldamiseks põleva küünla asetamisega oma korteri aknale. Rahvas on solidaarne „Solidaarsusega".

Eriliseks üllatuseks oli valitsuse esindajatele ühe tööliste esindaja ütelus välisajakirjanikele antud jutuajamisel, et tema valmiskirjutatud seletus Poolas valitseva korra suhtes ning kehtiva sõjaseisukorra õigustamiseks oli antud valitsuse esindajate surve all. Ta jagab „Solidaarsuse" ja Kiriku seisukohta, et sõjaseadus tuleb lõpetada ja inimõigused taastada.

Valitsuse esindajad on püüdnud alustada läbirääkimisi „Solidaarsuse" juhi Lech Walesaga, kuid ka see ei ole andnud tulemusi, sest Walesa nõuab, et nendest nõupidamistest peaks võtma osa „Solidaarsuse" juhatus terves koosseisus. Valitsus sellega pole nõustunud. Nagu on selgunud, pole valitsuse esindajatel enestel selge millistel alustel neil on üldse võimalusi ja lootusi eduka nõupidamise alustamiseks „Solidaarsuse" juhtidega. Nähtavasti oodatakse juhendeid Moskvast.

Katoliku kiriku juhtkond Poolas on püüdnud olla vahendajaks valitsuse ja „Solidaarsuse" vahel. Selle juures ta ei taha mingil määral avaldada survet „Solidaarsuse" juhtkonnale vaid pigem pooldab „Solidaarsuse" nõudmisi. Jutuajamisel kindral Jaruzelskiga, kes on Poola sõjaväevalitsuse juht, peapiiskop Josef Glemp oli rõhutanud, et Poola väljaviimine praegusest majanduslikust ja poliitilisest olukorrast ei ole teostatav ilma tööliste, talupoegade ja eriti „Solidaarsuse" juhtkonna koostööta.

SÕJASEADUS ON TAKISTUSEKS

Sõjaseaduse väljakuulutamine Poolas ei andnud soovitud tulemusi ja nüüd on ta teatud takistuseks läbirääkimiste edukaks teostamiseks olukorra normaliseerimisel ja tööstusliku produktsiooni tõstmisel. Sõjaseaduse rangeid eeskirju on juba pehmendatud ja selles suunas valitsus on nõus veel edasi minema, kui „Solidaarsus" omapoolset vastutulekut avaldab ja nõustub läbirääkimisteks ilma oma radikaalsete esindajateta. Valitsus vajab olukorra kiiret lahendamist, sest poolakad välismaal teevad sellist valitsuse ja kommunistliku korra vastast propagandat, mis valitsuse olukorda tohutult halvendav Varssavis ja Moskvas. Neid valitsusi on hakanud kritiseerima ka Itaalia ja Prantsusmaa kom. parteide juhid, reformikeelustamise pärast. Moskva peab hakkama reforme aktsepteerima.

A.N.

ROISKUMINE MEIE ÜMBER

Ümbruskonna reostumise probleemid on viimastel aastakümnetel saanud kriitiliseks. See ei ole ainult poliitiliseks pallimänguks, nagu see mõnikord paistab olevat. Lugesin Kalifornias ühte raamatut, mille autor jõuab tulemusele, et loodus on sedavõrd mürgitatud, et lähema saja aasta kestel seda puhastada ei suudeta.

Pole märganud kusagil sellist mürgistusmassi, kui Kalifornia lääneranikul. Mehhiko—USA piiril Tijuana kõrgendiku päike tõusis hommikul ilus ja säras ja valgustas ümbritsevaid mäekülgi rõõmsalt. Kuid kella 11 paigu hommikul tõmbuvad need mäed halli sompa ja kaovad peagi silmist. See on St. Anna mäeahelik, mis suunab Los Angeles'i saastapilved ja somba Vaikse ookeani õhusurvete mõjul alla lõunasse ja matab hallis masenduses kõik. Tijuana jääb terveks päevaks kibedalt haisevasse sombapilve kuni päikeseloojanguni. Alles hilisõhtul hakkavad põhjapiiril särama USA asula Chula Vista reastuled, sest saastapilved on möödunud.

Kuid kas meist ei märka igaüks, et autode ja mootorsõidukite väljalaske gaasid on linnades muutunud vähemmärgatavaks ajast, mil autod on seaduse nõudel varustatud puhastusfiltritega, mis mürgistamist vähendab. Toronto autosõitjad on igaüks teadlikud, et suvituspiirkonnist kiirteele 401 jõudes toimub viibimata õhuvahetus suurlinna õhu kahjuks. Maantee 401 lihtsalt haiseb ja selles haisus domineerib põlematä bensiin. Arvatavasti on väljalaske gaaside filtrid mootoritel suutnud seda mürgistust viimastel aastatel vähendada. Need filtrid on autohindu aidanud tõsta ja meie kõik maksame selle eest. Kui palju õilistavalt see mõjub meie hingamissüsteemile, verele ja füüsilisele konstitutsioonile üldse, seda on raske võrdarvudes esile tuua.

Õhu, vee ja maapinna saastamise (mürgitamise) kaitsel käib Kanada ja USA valitsuste vahel aastatepikkune poleemika. Prevaleerivate läänetuulte juures saab Kanada maastik endale kaela USA tööstuste suitsud, mis settivad siin maapinnal ja veekogudel. Kuid ka keemilised roiskjäätmed maetakse Kanadast läänepool maapinda ja uhutakse sademetest suurtesse järvedesse, ka Ontario järve, kust näiteks Toronto saab joogivee. Niagara kosest kuni vähemalt Montrealini tarvitavad miljonid inimesed selliselt mürgitatud vett.

Kuid see ei ole ainult vesi, mis on mürgitatud, vaid ka loomariik, mis oleneb sellest veest. Näiteks on Kanada valitsus pidanud indiaanlastele keelustama põhjaalade veekogud kalapüügiks, sest kalad on sademeist mürgitatud ja inimeste tervishoiule kardetavad.

Veel veerandsada aastat tagasi kui ehitasime oma suvilaid Georgian Bay-le, olid selle järve veed kristallpuhtad ja külmad — parajad lisamiseks viskiklaasile. Nüüd ilustavad selle suure veekogu kaldaid Ontario valitsuse hoiatused, et veekogu kalad on mürgistatud elavhõbedaga; väiksemaid kalu võib süüa vaid üks kord nädalas, suuremaid kalu võib tarvitada ainult testimise järele. Kuid Georgian Bay on nüüd täis lõhe ja forelli ristsugutusel saavutatud suuremõõtmelisest kalast „splake" ja miljonid magevee heeringad tulevad võrkudesse. Kõik see kala läheb müügile — tolduks inimestele.

Aastaid tagasi ehitas Ühispankade Liit omale esindusliku peakontori Hamiltoni linna esistele, keset õitsvat viljapuuaeda, ümbritsetuna ringi kaevatud veekogust, kuhu kuldkalad sisse pandi. Viljapuude pritsimine toimus tavalises korras, kuid järgmisel kevadel hõljusid kalad kõhud veepeal — surnult.

Näiteks võiks olla tuhandeid, kuid aitab ka neist, oma silmaga kogetuist. Oma produktsiooni ja kasumituhinas on inimene jõudnud ohtlikku ajastusse, kuhu jõuti nagu märkamatult, kuid kust teekond tagasi on aeglane, vaevaline ning kulukas. Lisame vaid sellele, et veerandsajandi kestel on vähjahaigused suurenenud 25 protsendilt 75 protsendile. Nagu märkis möödaminnes üks Toronto ülikooli vähjahaiguste eksperte, on inimkond niikaugele jõudnud, et kõik kõrges vanuses olevad inimesed surevad vähja kätte — kui neil ei õnnestu enne mõnda teise haigusse surra. Kas see iseloomustus on ainult piltlik või absoluutne, seda nende ridade kirjutaja ei tea.

Riigivõim võitleb suurtööstustega ja omavalitsustega, et roiskumisprotsessi pidurdada või vähendada. Kuid iga indiviid saab võidelda iseenda majapidamise ulatuses. Paari kuu pärast sulavad lumed, vaibuvad külmad ja suvilaomanike igatsus kutsub neid tagasi järverandadele. Vaadake oma järvekaldaid ja kui näete madalas rohelist kasvu, mis ei ole rohi, siis teate, et teie endi elamust nõrgub järve aineid, mida sinna nõrguda ei tohi.

Kuid veelgi halvem kui see, on lugu suvilate kasvudega. Mõne kaevu vesi otse haiseb läheduses oleva septiktangi nõrgumistest. See peaks olema küllaldaseks tõendiks, et kaev on roisknud ja tuleb lahendus leida.

Keegi meist ei taha suuremaid kulutusi kanda. Ometi on saastamise küsimus niivõrd tõsine, et peame endalt küsima, kuidas tahame elada? Arvestades vähjahaiguse tohutut levikut peame endalt koguni küsima: Kas tahame elada?

V.

PAHURPIDI PÖÖRATUD EUROOPA

Kunagi ei ole Teise maailmasõja väärotsused Jaltas, Potsdamis ja hiljem isegi Helsingis tõstatanud niivõrd suuri vastuolusid, kui omal ajal Ungari ülestõusu, Tshehhi invasiooni ja nüüd Poola kriisi puhul. NATO üheks tugevamaks sambaks on Lääne-Saksamaa oma sundusliku sõjaväeteenistuse ja õpetatud reservidega. Nüüd oleme jõudnud olukorda, kus avalikult räägitakse N. Liidu võimalikust rünnakust Euroopas, kus N. Liidu sõjajõud on meeste ja relvade arvu poolest mitu korda NATO sõjajõududest tugevamad. NATO suuremad liikmed USA ja Briti ei oma sundsõjaväeteenistust ja õpetatud reserve. Küsimus on, et mille eest võimalikus sõjalises konfliktis peaks sakslane sõdima?

Saksamaa idapoolsete osade äärakiskumine on kõige lähemalt seotud Eesti, Läti ja Leedu venestamisega. Kui heidame pilgu kaardile ja Teise maailmasõja eelsetele piiridele, siis näeme, et Baltimere kaldad Narvast kuni Stettini ei ole enam seal aastasadu elanud rahvaste eestlaste, lätlaste, leedulaste ja lõpuks sakslaste elamisaladeks. Seal elavad nüüd venelased ja poolakad. Ja poolakad nüüd kaklevad sakslastelt röövitud linnades ja ettevõtetes.

VENESTAMINE

Kui vaatame olukorda Eestis, siis näeme, et suur enamus Baltimere äärsetest linnadest on asustatud suurel arvul venelastega. Narvas on ligi 62 tuhat venelast, seega 85% kogu elanikkonnast. Kohtla Järvel on ligi 44 tuhat venelast, seega ca 60% elanikest. Sillamäel on 85% elanikest venelasi. Tapal 41%, Paldiskis 72% ja Eesti pealinnas ligi 50% kogu elanikest.

See statistika näitab, et varsti on Baltimere kallas Eestis asustatud venelastega ja olukord jõuab varsti sama kaugele, kui on endisel Saksamaa ida osas, Pommerimaal, kus pole enam ühtegi sakslast, selle maa põlist elanikku, vaid seal elavad nüüd poolakad ja venelased, kes kasutavad maa endiste elanike poolt ehitatud linnu, vabrikuid ja ettevõtteid. Selles on praegusel ajal kee. latud Saksamaal rääkida ja kirjutada.

Olukord Leedus, Läti pealinnas ja Baltimere sadamalinnades pole parem, pigemini halvem, kui Eestis. Põline sakslaste elamisala Ida-Preisimaa on jagatud N. Liidu ja Leedu vahel. Moskva nimetas Ida-Preisimaa suure Königsbergi nimelise linna Kalingradiks. Kogu Pommerimaa sealsete suurte linnadega on nüüd poolakate elamisala, kus ei elavat enam ühtegi selle maa-ala põlist elanikku — sakslast kuni Oderi ja Neisse jõgedeni. Selliselt on venelased sajandeid küüditanud ja hävitanud soomesugu jt. rahvaid.

Miks see küsimus meid huvitab? Ka siis huvitab, kui meie sakslast vihkame niisama, nagu vihatakse ja põlatakse sakslasi tänapäeva avalikkuses. Kui Euroopa südames üks suurem ja võimsam rahvas — sakslased ei saa kunagi tagasi oma põliseid elamisalasid, kes siis peatab Eesti, Läti ja Leedu maade ja neile kuulunud Baltimere äärsete alade asustamise venelastega?

Kuid sakslased saavad kunagi oma maa tagasi. On vaid aja küsimus.

NATO

Varsti peale Jalta ja Potsdami, Euroopa jagamise ja Euroopa pahurpidi pööramise, kui läänеliitlased demobiliseerisid, kuid N. Liit jatkas relvastamist, oli Moskva rünnaku oht Euroopas niivõrd ilmne, et asutati NATO, Põhja Atlandi Kaitseorganisatsioon. Sinna kuulusid: USA, Briti, Kanada, Belgia, Itaalia, Luksemburg, Portugal, Taani, Norra ja Island. Hiljem liitusid Kreeka ja Türgi, kusjuures Prantsusmaa seisab eraldi. 1949. a. oldi sunnitud Teises maailmasõjas tingimusteta kapituleerunud endine verivaenlane Lääne-Saksamaa kutsuma NATO liikmeks, kus ta on üheks tugevamaks NATO sambaks.

Kuid nüüd on tekkinud Saksamaaga raskused. Eriti sellepärast, et USA president ja juhtivad poliitikud rääkisid avalikult, et võibolla puhkeb piiratud aatomsõda, mis piirdub ainult Euroopaga. Ameeriklastel on neutroonpomm, mis hävitab inimesed, kuid jätab ehitused alles. Kuid senini ei ole leitud aatompommi, mis hävitaks vastase tankid, kahurid ja muud relvad, kuid jätaks inimesed alles!

Kui selle piiratud aatomsõja tagapõhjal USA taotleb Saksamaale asetada omi neutroonpomme ja „Cruise" rakette, siis on tekkinud sellele vastuseis. Põhjus on ilmne. Kui N. Liit omad aatompommide tagavarad tühjendab Euroopas ja peamiseks eesmärgiks on Saksamaa, kus on tugevamad saksa sõjajõud ja võimsamad relvad, siis hävib suurem osa saksa rahvast. Tulemuseks on see, et pärast Kolmandat maailmasõda ei kuulu poolakatele, tshehhidele, venelastele ja teistele slaavi rahvastele mitte ainult Pommerimaa ja Ida Preisimaa, vaid kogu Euroopa, kus varem elasid sakslased asuvad siis idast saabunud slaavlased ja mongolid. Kas ei ole ringkondi, kes seda olukorda praegu ettevalmistavad?

MILLE EEST SÕDIDA?

Praegu räägitakse, et Lääne Saksamaa on võimalikult leige, kui on juttu Euroopa kaitse küsimused päevakorral. Küsime, kui homme puhkeb sõda, mida peab siis saksa sõdur kaitsma. Esimene maailmasõda puhkes, siis sakslastele lubati eluruumi idast. Baltimaadel taotleti taastada saksa ülemkihi võimu. Teine maailmasõda puhkes sellepärast, et Saksamaa rööviti Versailles'se rahulepinguga paljaks. Hitler lubas kaotada Versailles'e lepinguga tehtud ülekohut. Tulevases sõjas saavad sakslased tagasi oma Baltimere kaldad.

Tänapäeval on kahesugune moraal. Lähis-Idas USA võitleb iga künka pärast, mis okupeeriti Iisraeli poolt. Araablased isegi nõuavad ühe osa Jeruusalemma jagamist araablasega. Juudid kinnitavad, et need on omal ajal olnud juutide tõotatud maa.

Kui N. Liit praegu ähvardab Euroopat ja kogu maailma. Kas ei oleks aeg ka Jalta ja Potsdami otsused võtta revideerimisele, et sakslased aitaks Euroopat kaitsta. Kuid alles mõned aastad tagasi korraldati Helsingi tsirkus, kus Euroopa riigid leppisid kokku, et praegusi Euroopa piire ei tohi keegi muuta. Ühesõnaga sakslasel tuleb tuleviku sõjas võidelda selle eest et slaavlased ei asuks nende elamisaladel. Seepärast Poola kriisi puhul saksa ametiühingud ei toetanud solidariste.

AJK

LUGEJA KIRJUTAB

„Meie Elu" avaldab meelsasti oma lugejate mõtteavaldusi — ka neid mis ei ühtu ajalehe seisukohtadega. Palume kirjutada kokkuvõtlikult ja lisada oma nimi ja aadress. Toimetus jätab endale õiguse lugejate kirju redigeerida ja lühendada ning mittesobivuse korral jätta avaldamata.

Kuidas on E.V. aastapäevaga?

Läheneme oma rahva tähtsamale ja suuremale tähtpäevale — Eesti Vabariigi aastapäevale ja selle tähistamisele.

Varematel aastatel selle tähtpäeva eel on olnud elevust koorides, orkestril, täienduskoolis ja noorte keskel. Seekord need ei tea ja ei tee midagi, nende poole pole pöördutud ega neilt midagi soovitud (!). Samuti pole senini avalikkusele jõudnud ühtki teadet, kas sel aastal üldse midagi toimub. Või tahetakse kogu ettevõte oma lõpp-faasis lihtsalt seada fakti ette, mis oma kontroversaalsuses näib tõenäolisena.

Et toimus juba enne Jõule organisatsioonide esinejate koosolek E.V. aastapäeva kava ja kõnelejate leidmise osas, siis käesoleva kirjutaja on saanud koosolekust osavõtjailt informatsiooni ja kava.

Muusika- või kontsert-osas koostatud kava on enam kui hämmastav. See on täielikult erinev senistest, mil E.V. aastapäeva tähistamiskava on olnud laiahaardeline, olnud ülevaateparaadiks meie noorte, kooride ja üldse elavast tegevusest ja tulemusist, eriti mullune. Seekordne kava täitmine kontsert-muusika osas on täielikult ühe mehe hooleks ja ettevõtteks. — Tema ise orelil lippude defileel ja O'Canada, tema väike erakoor tema juhtimisel ja tema helinditega, solistid samuti; langenute mälestamine tema viisistatud deklamatsiooniga ning vaimulikus osas orelil ja lõpetuseks saade hümnile.

Organisatsioonide esindajate koosolekul üks liige, keda oli palutud aktuse muusika-osa kavandada, oli pöördunud nõu saamiseks ühe kohaliku muusiku poole ja viimane oli lahkelt kohe annud valmis kava. Koosolekul osalejad, kas oma arguses midagi lisamata või mugavusest, et asi sedaviisi lihtsalt lahendatud, või koguni inflatsiooni-kärpmistekoondamise printsiibil, aktsepteerisid üheisikulise kava.

Mu daamid ja härrad, esindajad ja E.V. aastapäeva 1982 tähistamise kava kavandajad-koostajad! Veel on pisut aega järele mõtelda ja kokku tulla ning ka eeloleva E.V. aastapäevale luua ja anda väärikas kava ja ilme laildasel alusel ja koostöös. E.V. aastapäev on kogu eesti rahva au- ja tähtpäev!

Kui org-ide esindajad peaksid tõesti olema võimetud ja tahtetud, peaks algatuse enese kätte võtma EKN oma toimkondadega. Igatähes on meie rahvuslikul keskorganisatsioonil kohustus oma sõna ütelda ega mitte vaikse pealtvaataja ossa jäädä.

Lugupidavalt,

R. ANTIK

Balti riikide kunstinäitusest

Kuuldavasti toimub Ottawas veebruari kuus Balti riikide kunstinäitus, millest pole teatatud ajakirjandusele ega Eesti Kunstnike Koondisele Torontos. Kes seda kunstinäitust korraldab? Kas Eesti Kunstide Keskus või Eesti Kesknõukogu Kanadas?

Kuhu jääb respekt EKKT vastu (asut. kevadel 1956), kes alati eestluse suhtes aatekõrgusel seisnud on!

EKKT JUHATUS

J. SILVET

INGLISE-EESTI SÕNARAAMAT

1206 lhk.

Hind $39.00 — Postiga tellides $3.00 saatekulu

MÜÜGIL

„MEIE ELU" talituses

958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

TORONTO EESTI ÜHISPANK

958 Broadview Ave., Toronto, Ontario M4K 2R6
465-4650, 465-4659

Pank avatud: Päeval 10:00—3:00 (esmasp.—reedeni)
Õhtul 5:30—8:00 (esmap. ja neljap.)

Ühenduses on jõud

LAENUD SOODSATEL TINGIMUSTEL KAASMAALASTELE

Informatsiooni saab pangast lantioleku aegadel.

Kõik uued laenud on laenuvõtja surma puhul kindlustatud kuni $30,000 ulatuses ja jäädava töövõimetuse puhul kindlustatud kuni $10,000 ulatuses vastavalt kindlustuse tingimustele.

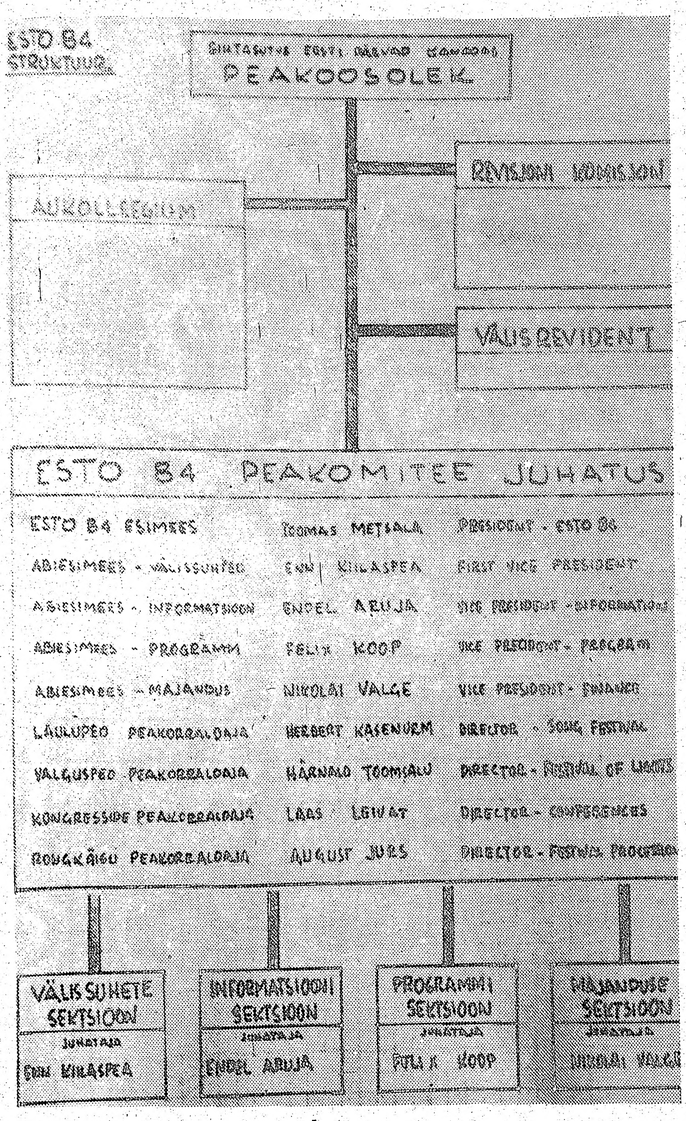

ESTO-84 struktuuri selgitav diagramm.

O. Haameri reproduktsioon

835 000 DOLLARIT TANTSUTEATRI RAJAMISEKS TORONTOS

Torontos antud pressikonverentsil tegi föderaalvalitsuse kommunikatsiooni-minister Francis Fox teatavaks 835 000 dollarilise toetuse andmise Toronto tantsuteatrile.

Uus 450 istekohaga teater on osa Harbourfront'i Queen's Quay terminaali renoveerimis- ja kujundusplaanist.

Teater tuleb 4-korruselise maja kõrgune. Peasissekäik on kolmandal korrusel. Saal on tõusva põrandaga, ulatudes kolmandalt neljandale pinnale ning suure rõduga.

Lavatehnilised seadmed on ülimoodsad. Tantsijate garderoobid, kostüümide-ruumid, varulad, — kõik ehitatakse vastavalt tantsu-teatri iseloomulikele nõuetele.

Statistiliselt on huvitav märkida, et ajavahemikul okt. 79 — aug. 80 esitasid 14 tantsurühma 68 etendust Harbourfront'is. Okt. 81 — sept. 82 on ruumi vaja 30 tantsurühmale 130 etendusega.

130 ETENDUST AASTAS

Uue tantsuteatri rajamisega Harbourfront'i eeldatakse esialgu minimaalselt 130 etendust aastas. Teisel aastal loodetakse see arv tõsta 160-le ning kolmandal aastal 200-le.

Pressikonverentsil tervitas külalisi ja meedia esindajaid Howard Cohen, Harbourfront'i üldjuht, kes ühtlasi tutvustas ka kommunikatsiooni-ministrit Francis Fox'i.

Minister Fox tegi oma sõnavõtus ametlikult teatavaks hiigeltoetuse andmise Toronto tantsuteatrile, üle andes vastava „ümbriku" Harbourfront'i peadirektor Benson Orenstein'ile.

Tantsija Sally Lyons tõi minister Fox'ile tervituseks punaseid roose.

Peale eelnimetatute oli kohal veel terve rida nimekaid kultuuritegelasi ning föderaalvalitsuse ministrid Paul Cosgrove ning James Fleming, kes samuti esinesid kõnedega. Pikem sõnavõtt oli David Silcox'ilt (direktor Cultural Affairs, Metro Toronto).

Kõnedele järgnes Peggy McCann'i tantsukompanii ettekanne „Suured mõmendid ajaloos" ning pidulik keskpäeva-eine.

Eric Pehap
„PAINTINGS & GRAPHICS"
224 lk. Hind $20.00
Postiga tellides pluss saatekulu $1.50
Müügil „MEIE ELU" talituses
958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6

NOOR CHURCHILL JA RAOUL WALLENBERG

COVENTRY („Meie Elu" kaastööliselt) — Briti Alamkojas leidub Sir Winston Churchilli järeltulija — ta pojapoeg, keda üldiselt tuntakse „noor Winstoni" nime all, vaatamata sellele, et tal on eluaastaid juba 41. Noor Winston on pärinud vanaisalt talle omase võitlusvaimu ja võitleb tihti ebapopulaarsete (antikommunistlike) ideede eest. Ta kuulub Briti parlamendis nn. back-benccherina Briti riigikaitse komisjoni koosseisu ja on ekspert riigikatseküsmustes. Elukutselt on ta ajakirjanik nagu ta kuulus vanaisa omal ajal. Ta isa Randolph Churchill on surnud.

Noor Winston on eriti haaratud venelaste poolt vahistatud rootsi diplomaadi Raoul Wallenbergi saatusest. Teatavasti Wallenbergi lugu sai alguse 1944. aastal Budapestis, mil see oli okupeeritud natside poolt. Wallenberg oli siis 30-aastane. Ta pärines rahvusvaheliste pankurite perekonnast. Kuigi ta ise ei olnud juudisoost, läks Ungari pealinnas päästma juute. See oli ajastu, mil natsid tahtsid teha juutidega lõpparvet, lahendades juudiküsimust nende mass-hukkamisega. Budapestis oli tollal (1944) ca 200.000 juuti.

Wallenberg, omades neutraalse riigi diplomaatliku staatuse, ja raha (mis saadud organisatsioonidelt USA-s), ostis Budapestis ehitise, mis koosnes 32-st ruumist, et paigutada sinna juute, kes seisid „surmamõistetute" nimestikus. Sinna koguti 15.000 juuti, kes magasid koos põrandal madratsitel, 20 isikut ühes toas. Wallenberg varastas SS-meeste mundreid ja pani need aarialiku välimusega juudipoiste selga, kes kujunesid ühtlasi valvuriteks! Wallenberg palgas ca 400 inimest, enamikus juudisoost, kes hoolitsesid toidu-tagavarade eest. Wallenberg ka ise kandis leivakotte seljas oma kaitsealustele.

VALEDOKUMENT

Wallenberg koostas ise valedokumendi, nn. Schutz-pass. See oli tembeldatud rootsi kuninga-krooni templiga ja kandis Rootsi saadiku allkirja. Wallenberg veenis sakslasi, et nad tunnustaksid seda ja annaksid kaitset 5000-le isikule, kes omasid seda dokumenti. Sakslased nõustusid Wallenbergi ettepanekuga ja oli õnne, et sakslased kunagi ei teinud

Wallenberg

loendust, mis tavaline saksa põhjalikkuse juures. Üks rootsi diplomaat, kes viibis samal ajal Budapestis, usub, et tollal oli Wallenbergi „kaitsemajas" 15.000 juuti, tänu nendele illegaalsetele dokumentidele.

1945. aasta jaanuaris, kui venelased olid lähenemas Budapestile, Wallenberg sai teada, et nn. juutide-linnaosas on säilinud veel 70.000 juuti. Wallenberg tegi visiidi saksa komandörile ja hoiatas teda, et juutide hävitamsie järele ta puuakse üles kui sõjaroimar. Juutide mass-hukkamine Budapestis jäi ära. 20.000 juudile, keda Wallenberg oli varjanud, lisandus nüüd tema kontosse veel 70.000 juuti.

KADUS VENELASTE TULEKUL

Wallenberg ei kartnud venelaste tulekut. Ta oli erapooletu riigi diplomaat ja tema natsivastased vaated olid üldiselt tuntud. Wallenberg läks tavakohaselt Vene sõjajõudude peakorterisse. Tulles tagasi vene sõdurist saatjaga oma ametkohta, võttis kaasa raha ja dokumendid. Wallenberg oli jutustanud töölistele, et teda viidi Debrecen'i, 140 miili eemal Budapestist, et kohata vene marssal Malinovski't. Wallenberg lootis saada venelastelt toitu ja arstimeid. Tegelikult, Wallenberg kunagi ei saabunud Debreceni ja temast polnud enam midagi kuulda.

Algul venelased väitsid, et Wallenberg on võetud „punaarmee kaitse alla". Siis nad eitasid, et nad ei tea midagi Wallenbergi isikust ja tema asukohast. 1951. a., kui üks itaalia diplomaat, kes oli viibinud Vene vanglas ja pöördus tagasi Itaaliasse, kirjeldas täpselt Wallenbergi isikut, kellega ta oli rääkinud Moskvas, Lubjanka vanglas. Taas venelased eitasid Wallenbergi vangistamist. 1955. a. teine vene vang saabus Läände, kes väitis, et ta oli kohanud Wallenbergiga Irkutski vanglas, Siberis. Järgmisel aastal, kui Rootsi valitsus pidevalt küsitles venelasi, nad võtsid omaks Wallenbergi kinnihoidmist Lubjanka vanglas, vangistamise põhjust mainimata. Venelased ütlesid, et Wallenberg suri 1947. a. südameataki tagajärjel. Wallenberg olnuks siis 33-aastane, kuid ta kunagi ei näidanud südamehaiguse tunnuseid. Hiljem mitmed Venemaalt Läände naasnud poliitvangid on näinud ja kirjeldanud Wallenbergi isikut. Nad võivad eksida, kuid paljud inimesed, kaasa-arvatud noor Churchill, usuvad, et Wallenberg on ikka veel elus.

WALLENBERGI KOMITEED

Noor Winston Churchill on moodustanud Briti parlamendiliikmetest grupi, kes taotlevad Wallenbergile Nobeli auhinna andmist. Greville Janner, elukutselt advokaat ja töörakonna saadik Leicesterist, väidab, et tema koos ajakirjanik Maurice Samuelsoniga (mõlemad juudisoost) on aktiivselt tegevad nn. Wallenbergi-komitees ja on võtnud kontakti noore Churchilliga ja viimane on liitunud Wallenbergi komiteega. Nood kaks juudisoost aktivisti väidavad: „Noor Churchill on alati abivalmis." Noore Churchilli vanaisa oli samuti juutide sõber. Sellepärast Hitler nimetas Churchilli „napakaks" ja „joomariks" (ta ise oli täiskarsklane!).

Samasugused Wallenbergi-komiteed on tekkinud ka mujal läänemaailmas. USA-s, tänu kongressi-liikmele Tom Lantos'ele, kel oli võimalik 16-aastasena põgeneda Wallenbergi kaasabil surmasuust. Wallenberg on tehtud USA aukodanikuks. Seetõttu ameerika valitsus on võimeline jätkama Wallenbergi järeluurimist.

Noore Churchilli seisukoht on, et „tuleb avaldada survet Venemaale ja see on ainuke asi, mida saame teha". Churchill ei ole huvitatud ainult Wallenbergi saatusest, vaid ta on võtnud oma kaitsealuseks ka 32-a. juudisoost dissidendi Anatoli Shcharanski, kes on mõistetud venelaste poolt 13-ks aastaks vangi ja töölaagritesse „spioneerimise" pärast amee riklastele. Samuti vene poliitvang, juuditar Ida Nudel.

Nii inglise ajakirjaniku Barbara Verekeri artikkel „D. Telegraphi" pildiajakirjas teemal: „Elamine ühe nimega."

ARTO

ESTO '84 . . .

(Algus esiküljel)

Conv. Centre oleks eriti sobiv ESTO pidustuste läbiviimiseks. Hoone teisel korrusel on kolm suurt saali kokku 20,000 ruutmeetrilise põrandapinnaga. Esimesel korrusel asuvad 26 koosolekute ruumi 3400 ruutmeetrilise põrandapinnaga ja allpool maapinda asuval korrusel on 3750 rm põrandapinnaga ballisaal (2500 in.), 1200 istekohaga teatrisaal, koosolekutesaal 900 inimesele jne.

KOONDATUD SÜDALINNA

Conv. Centre koos Maple Leaf Gardens'iga koondaks kõik ESTO suurüritused Toronto all-linna, mis oleks kergenduseks pidustuste korraldajatele ja ka osavõtjatele. Jääb ainult loota, et ehitusööd kulgevad kavakohaselt.

Juhuks, kui Conv. Centre õigeaegselt ei peaks valmima, on hakatud varuma ka teisi ruume. On tehtud kalkulatsioone Torontos olemasolevate ruumide mahutavuse suhtes — kahjuks aga pole valik kuigi rikkalik.

ESTO '84 märgi kavandi võistlus on välja kuulutatud tähtajaga 1. aprill 1982.

Programmi koostamise koosolek tuleb ligemal ajal. Juhatusel on püüe kaasa tõmmata abilisteks võimalikult suuremal arvul nooremat generatsiooni, kes rohkem vilunud moodsate raalidega ja uue tegevusmeetodiga.

Juhatusel on side välismaadel asuvate eestlastega ja kõikidest juhatuse koosolekutest saadetakse teated teistesse maadesse. Vajaduse järele antakse välja pressibülletääne.

EESTI DISSIDENT KREEKAS

Nädalapäevad tagasi saabus Kreekast kiri Eesti Abistamiskomiteele Torontos. Selle oli kirjutanud Olyfada linnapea abikaasa Rita Lazaridis, rahvuselt eestlane. Ta kirjutab, et temaga on kontakti võtnud üks eesti dissident Aleksander Kurpel, kes on N. Liidust välja saadetud kommunistlikku korda halvustava tegevuse pärast.

Kirjale on juurde lisatud Aleksander Kurpeli poolt koostatud eluloo kirjeldus. Selle kohaselt ta on sündinud Moskvas, kuhu olid peatama jäänud tema Eestist küüditatud vanemad. Varakult ta ühines Moskva dissidentidega ja 21. aprillil 1978 ta saadeti maalt välja koos juutidega, kes oma tegevusega olid ebasoovitavateks isikuteks muutunud. Austrias ta ei soovinud minna Iisraeli vaid sai loa Rootsi sõiduks. Seal ta otsekohe vahistati ja Rootsi immigratsioonivalitsus tahtis ta tagasi saata Leningradi. Sellega ei olnud nõus Vene saadik Stokholmis ja Kurpel saadeti Iisraeli. Sealt ta kuidagi sai loa tulla Kreekasse ja taotleb võimalust tulla elama Kanadasse. Selleks on tal vaja 5 sponsorit, kes oleks nõus muretsema töökoha.

Kirja saatja Rita Lazaridis (neiuna Leismann) palub Kurpeli palvet tõsiselt võtta ja muretseda temale töökoht Kanadas, et ta võiks ükskord hakata elama rahulikku elu ühenduses teiste eestlastega. Kõigil, kellel on võimalusi A. Kurpeli abistamiseks palutakse sellest teatada Eesti Abistamiskomiteele Torontos või Eesti Vangistatud Vabadusvõitlejate Abistamise Toimkonnale Toronto Eesti Majas, aadress 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4R 2R6.

EESTLASED EDUKAD UJUMISVÕISTLUSTEL

Jaanuari kolmandal nädalalõpul, 15.—17. jaan. toimusid Markham'is, Ont. klubidevahelised ujumisvõistlused, millest võttis osa 22 klubi, nende hulgas ka üks klubi Am. Ühendriikidest, Charleton'ist, N. Carolina, kogusummas 395 võistlejaga. Võistlus toimus vastavalt vanusegruppides. Eestlastest võtsid osa: Maria Lember, Hillar ja Merike Lainevool, Hillar ja Tiina Ruukholm ja Ken Ahlberg.

Kahe ja poole päeva vältel tasavägises konkurentsis saavutasid nad kolm esimest, neli teist, kaks kolmandat, kaks neljandat ja kolm viiendat kohta, tuues koju kolm kuld-, neli hõbe- ja kaks pronksmedalit.

Edukamaks osutus 16 aastane Maria Lember, kes saavutas kolm kuld-, ühe hõbe- ja kaks pronksmedalit. Ta tuli esimeseks 400 m eristiilis 5.29,92, 200 m liblikstiilis 2.34,70 ja 400 m eristiili teateujumises 5.09. Teiseks 400 m vabastiili teateujumises (aeg teadmata). Kolmandaks 200 m eristiilis 2.40,3 ja 800 m vabastiilis 9.43,12. Neljandaks 100 m liblikujumises 1.12,90 ja 100 m vabastiilis 1.05,61.

Hillar Lainevool saavutas kaks teist kohta: 100 m rinnuli 1.13,50 ja 400 m eristiili teateujumises (aeg teadmata), kus ta ujus viimases vahetuses. Peale selle tuli viiendaks 50 m vabastiilis 26,5.

Hillar Ruukholm Mississauga klubi teateujumise meeskonnas 400 m vabastiilis saavutas teise koha ajaga 4.03.

Ken Ahlberg saavutas kaks viiendat kohta: 200 m vabastiilis 2.21,27 ja 200 m rinnuli 3.04,33.

☆

Cindy Õunpuu võistles samal ajal Am. Ühendriikides Nashvilles, Tennessee osar. saavutades 100 j. rinnuliujumises kolmanda koha ajaga 1.08,5 ja 200 j. rinnuliujumises viienda koha ajaga 2.28. Mõlematel aladel oli võistlejaid üle 300. Võistlused ei toimunud mitte vanusegruppides, vaid ainult meestele ja naistele. Kuna Cindy on alles 15a-astane, tuli tal seal võistelda koos täiskasvanutega, kes temast palju vanemad olid.

★

Valia Reinsalul oli samal ajal võistlus ette nähtud Pointe Claire's, Que. (Montreali lähedal), kuid ajutise tervisrikke tõttu pidi ta sellest loobuma.

HARALD RAIGNA

EKN väliskülaliste vastuvõtt 26. veebruaril

Kuna Vabariigi aastapäeva aktus Torontos tänavu peetakse pühapäeval, 28. veebruaril, otsustas EKN juhatus EKN poolt koos aupeakonsul I. Heinsooga korraldatava väliskülaliste vastuvõtu pidada Eesti Majas reedel, 26. veebruaril. Vastuvõtule kutsutakse arvukalt väliskülalisi ja ka eesti seltskonda palutakse vastuvõtust arvukalt osa võtta. Väliskülaliste vastuvõtust osavõtmine on heaks võimaluseks kohtumiseks Kanada poliitikategelastega. Osavõtumaks eestlastele on $20.— isikult. Vastuvõtust osavõttu tuleb registreerida EKN büroos, tel. 465-2219, kuni esmaspäeva, 22. veebruarini.

NEEME JÄRVI INGLISMAAL

COVENTRY (M.E.) — Neeme Järvi reisib ülemaailmselt ja juhatab külalisdirigendina kontserte siin ja seal. Hiljuti oli ta angazheeritud Birminghami orkestri juurde nn. külalisdirigendna. Alguse tegi ta 26. novembril, kus esitas Tshaikovski „Manfredi sümfoonia" täissaalile. Selle kontserdi järele saabus ta USA-st tagasi uue aasta algpäevil. Siis Inglismaa maastikku ja ilmastikku võis võrrelda „Siberiga" (esmakordselt 1947 a. saadik ja mõned targad väidaval, et isegi 100 aasta jooksul pole siin saarel olnud sellist lumesadu, eriti Walesis ja Shotimaal). 2. jaanuaril toimus nn. kergemuusika õhtu. See oli pühendatud Viini muusikale (Lehari ja Straussi valsid). 9. jaanuaril oli kavas vene helimeistrid — Prokofiev, Rachmaninov ja Rimsky-Korsakov.

Kontsertkava pea raskuspunkt oli määratud neljapäeva õhtule (7. jaanuaril), kus kavas oli Arvo Pärt'i „Collage Bach", Beethoveni pianokontsert nr. 1 ja Brahmsi sümfoonia nr. 1. Sel puhul oli Lääne-Berliinist kohale sõitnud Arvo Pärt (kes alaliselt elab Viinis). Hiljem esitati Arvo Pärti muusikat sama orkestri poolt ka Cheltenhamis (suvituslinn Glosteri krahvkonnas).

Uue aasta algul oli Neeme Järvil kaasas ka tema 17-aastane tütar Maarika. Samal ajal tehti Neeme Järvi juhatusel heliplaat Weberi klarnetimuusikast solist Janette Hiltoniga.

18. märtsil esitab Neeme Järvi, taas külalisdirigendina, Birminghamis Tshaikovski viiulikontserdi ja Shostakovitshi „neljanda sümfoonia". Solistina — Mark Lubotski.

Inglise kohalikul muusikakriitikul Barrie Graysonil oli vaid öelda kiidusõnu „The Birmingham Post's" (8. jaan.) nii dirigendi kui helilooja kohta.

ARTO

Eesti arst valvekorras

30. ja 31. jaanuaril
dr. M. Leesment 481-6834

WINTERLUDE 1982 OTTAWAS

(Canadian Scene) — National Capital Commission koos mitmete teiste organisatsioonidega on kavandanud tänavuse Winterlude 1982 suurejoonelisemalt kui eelmistel aastatel. See on mõeldud nendele tuhandetele külalistele, kes Ottawasse kokku tulevad 5 —14. veebruarini nautima maailma pikemat liuvälja, mis katab Rideau kanalis kaheksa kilomeetrit uisuteed. Lisaks teistele talvepidustustele, on seekord ette nähtud lausmaa suusatamine, lumekingadega sõit ning uisutajaile on ette nähtud mitmeid ilusaid paiku oma spordi harrastamiseks. Lähemaks informatsiooniks kirjutage: National Capital Commission, c/o Winterlude Ottawa, Canada või helistage (613) 992-4231.

Nädalakroonika

(Algus esiküljel)

enne järgmisi valimisi. Konservatiivide parteil tuleb arvestada seda ja leida omale uus juht, kes ehitaks üles parema arusaamise rahva seas konservatiivide taotlustest ja maa väljaviimise kavadest praegustest majanduslikest raskustest.

☆ Kanada valitsus kiitis heaks uue gaasitoru ehitamise North Bay'st Morrisburgi Ontarios. Gaasitoru ehitamine läheks maksma $403 miljonit ja annaks tööd 2500 töölisele. Selle gaasitoru ehitamisega avaneb võimalus hulgale elanikele Quebeci provintsis hakata kasutama gaasi kütteainena, palju kallima kütteõli asemel.

Euroopa kogemustega rätsep õmbleb meestele ja naistele
ÜLIKONNAD — KOSTÜÜMID — MANTLID
kvaliteet materjalid
OLD MILL TAILORS
7 Riverview Gardens (Bloor-Jane Subway Stn.) Toronto, Ont. M6S 4E4
Tel. 416/769-9535
Rudi H. Schneider

A. E. LePAGE (ONTARIO) LTD REALTOR
Mrs. Vivi Roy
Kinnisvarade vahendusfirma esindaja
2781 Yonge Street
Toronto, Ontario M4N 2H8
Büroos (416) 487-4311
Kodus (416) 962-8481

Soovite firmamärki oma kuulutusse?
$
„MEIE ELUS"
on see tasuta.

„ÜKSKORD SÕDUR – ALATI SÕDUR!"

Toronto Eesti Võitlejate Ühing tähistas aastapäeva

Möödunud laupäeval tähistas Toronto Eesti Võitlejate Ühing Eesti Maja suures saalis oma 29-dat aastatapäeva koosviibimisega arvukate ühingu liikmete ja nende sõprade osavõtul. Nagu möödunud aastatel toimus ka seekord alul väike aktus kõnega, tervitustega ja ettekannetega.

Aktuse avas T.E.V.Ü. esimees Raffi Moks, kes oma avasõnas meenutas lühidalt asutamispäevi 29 aastat tagasi ja juhtis tähelepanu T.E.V.Ü. asutamisaegsetele põhialustele: koondada aktiivseid Eesti vabaduse eest võidelnud ja võitlevaid kaasmaalasi, tihendada nende omavahelist sidet ja jätkata võitlust Eesti vabaduse taastamiseks. Kuigi pikkade aastate jooksul on toimunud mitmeid „vahtkonna vahetusi", on ühingu sihid jäänud samaks ja T.E.V.Ü. peab alati kuuluma eesti rahva õiguste ja vabaduse eest võitlejate esirinda.

AKTUSEKÕNE

Väga huvitava ja kõnelejale omase, sütitava aktusekõne pidas Aksel Salumets. Sobiva huumoriga rikastatud kõnes kõrvutas A.S. kiriku ja sõja. Kui üks on pühakoda, siis teine peaks olema põrgu. Õpetaja on kiriku teener, sõdur siis loogiliselt põrgu teener, või vähemalt vanakuradi adjutant.

Usk ja sõjad on kestnud aastatuhandeid ja ei saakski üksteiseta eksisteerida. Kirikus õpetatakse rahu ja andestust ja soovitatakse pöörata ka teine põsk lööja poole. Sõdurile õpetatakse aga „silm silma ja hammas hamba vastu" ja et vastane tuleb maha lüüa ja hävitada.

Need mõlemad, diametraalselt vastukäivad, õpetused on inimkonnale ometi vajalikud. Kirikuta ja usuta — inimkond hävitaks end „teineteise söömisega". Sõjata — puuduks meil aga vabadus ja puuduks ka kirik, nagu näeme seda Venemaal.

Eesti sõdur on andnud vabaduse kaitsmiseks tohutu panuse, sest kõik need vabaduse mugavused on saavutatud vaid rindesõduri lahingute läbi, milledest paljud enam tagasi ei tulnud.

Ideoloogilise inimese põhialuseks on: sa lähed nii kaugele, kui sa näed ja kui sa sinna jõuad, siis sa näed kaugemale.

Kahju on nendest, kes lähevad, aga ei näe.

Meile tuntud vanad ühiskondlikud põhimõtted, milliseid veel praegugi Jaapanis austatakse, kõlavad nii: kuuluvus — ühiskonnatunnetus — sõnakuulmine ühiskonna huvides — kohustus ja lojaalsus.

Seda kinnitab ka vanasõna, mis lausub, et see naela pea, mis teistest palju kõrgemal seisab, saab esimese haamri hoobi ja see lüüakse teistest madalamale.

Kuhu on jäänud need õilsad põhimõtted vabade rahvaste juures? Kuhu on jäänud rahvaste kuuluvus, lojaalsus ja internatsionaalne sõprus?

Venemaa relvastub sõjaks, Lääneriigid aga demonstreerivad enda relvastamise vastu. Tuumrelvade läbirääkimised on kujunenud ajaviiteks, kuid teenivad vaid Venemaa huvisid, võimaldades talle aega, mis ta vajab.

SÕDA — MILLAL?

Tuumrelvade sõda ei tule, vähemalt mitte plaanitsetult. Tavaliste relvadega sõja puhkemine seisab aga ainsas küsimuses — millal?

Kui see sõda peaks algama, siis on Lääneriikide seisukord täbar. Kui peaks õnnestuma ka taasrelvastus, siis ometi puudub Lääneriikidel sõjavägi. Keegi ei taha minna sõjaväkke, ei vabal tahtel, ega ka sunniviisi. Puudub kohustus ja puudub lojaalsus.

Et Lääneriikide sõjaväge üles ehitada, selleks läheb palju aega — ja siis on sõda võibolla juba kaotatud. Väikese liialdusega võiks sõduri vajaduste kohta ütelda nii: hiinlasele anna vakk riisi ja sellest jätkub talle mitmeks kuuks. Venelasele anna seljakoti täis kuivanud leiba — nagu pratjäägale Siberis — ja kuuajaline varustus on käes. Ameerika sõdur vajab aga kalkunit jõuludeks, igapäevast sigaretti, õlut, coke'i, puhtaid linu, televisiooni, rindeäärseid tennisväljakuid ja ujulaid. Jälgige vaid, mis sünnib NATO baasides. Kui kümne vene sõduri tarvete järelveoks läheb vaja üks mees, siis ühe ameerika sõduri jaoks läheb neid tarvis kümme.

Ja ometi, vaatamata kõigile sellele ja ka praegusele majanduslikule kriisiajale, peavad Lääneriigid arvestama peatset maailmasõda.

Primaarseks eesmärgiks peab olema sõjaline väljaõpe, treening ja õppinud sõdurite säilitamine. Poliitikud peavad arusaamisele jõudma, et ei saa püsida vabadena vaid tühja jutuga, ükskõiksusega ja iseennast lõhkuvate meeleavaldustega. Peame õpetama ja kasvatama lojaalsuse ja kohustuse hindamist.

Meile, eesti sõduritele, on see kõik selge ja arusaadav. Kui püüame seda edasi anda kõigile, siis oleme teinud suure teene punase türannia pidurdamiseks. Ükskord sõdur — alati sõdur!

Aksel Salumets lõpetas oma aplausirohke kõne sõnadega: „Meie vabaduslootuste nimel — palju õnne Sulle sünnipäeva puhul, Toronto Eesti Võitlejate Ühing! Su üle Jumal valvaku!"

VENESTAMINE OHTLIK

Tervituste osas aupeakonsul Ilmar Heinsoo mainis, et meie koosviibimisil meie mõtted viibivad ikka ja jälle meie kodumaal. Kui koguneme ka rõõmsate sünnipäevade puhul, ikkagi mõtleme kurvastusega neile raskusile, mida kannatavad meie suguvennad kodumaal.

Ohtlikem neist kõigist on aga venestamine. 100 aastat tagasi Vene suurvürst Vladimir ütles Tartus: meie keisri käsul me kasutame kõiki abinõusid, et Balti piirimaid jäädavalt liita Venemaaga.

Alles hiljuti kinnitas Brezhnev: arenenud sotsiaalsetes oludes on tekkinud uus ajalooline inimühendus — nõukogude rahvas — mis kasvab vene keele alusel uueks nõukogude inimeseks. Nagu näete, on eesmärk jäänud samaks — nõukogude inimene, vene keele alusel.

Peale seda Brezhnevi kõnet on vene keel nüüd kodumaa koolides esimeseks keeleks kõige arvukamate tundidega nädalas.

Ilmar Heinsoo lõpetas oma tervituse sõnadega: „Venelasel ei ole kohta meie riigis, ega meie rahva seas."

TERVITUSED

Eestlaste Kesknõukogu Kanadas nimel tervitas Hans Lupp, kes avaldas erilist headmeelt T.E.V.Ü. ja EKN organisatsioonide sõbraliku koostöö üle. Ta avaldas lootust nooremate kaasmaalaste liitumiseks võitlejate ühinguga, et „vahtkondade vahetusi" toimuks ka tulevikus ja soovis T.E.V.Ü.'le õnne ja pikka iga.

Ülemaailmse Eesti Vabadusvõitlejate Keskuse nimel tervitas keskuse esimees August Jurs, soovides T.E.V.Ü.'le jõudu Eesti vabaduse taastamiseks.

Kanada Eesti Võitlejate Ühingute Liidu nimel tervitas liidu esimees Kalju Tori, mainides et meie kohuseks on koputada eestlaskonna ja kogu maailma südametunnistusele meile tehtud ülekohtu pärast.

Valdo Lillakas andis edasi Soomepoiste Klubi tervitused T.E.V.Ü. 29-daks sünnipäevaks.

Leedu võitlejate nimel tervitas Stanlev Jokubaitis ja Läti Daugavas Vanagi nimel O. Zvirgzdgrauds.

Järgnes kuldrinnamärkide üleandmine alljärgnevatele ühingu liikmetele: Edvard Kirss, Albert Lukk, Aksel Salumets, Boris Rahe, Endel Rätsep ja Eduard Uduste.

Aktuse muusikalises osas sopran Tamara Norheim Georg Iltali oreli saatel esitas 3 laulu: P. Tammeveski „Väikene laululind", R. Stolz'i „Unustatud maa" ja P. Tammeveski „Üksainus õis".

Lõpuks Siina Kasekamp'i ja Anneli Riga tantsutüdrukud esitasid laval 4 rütmilist tantsuseadet.

Lõppsõnas T.E.V.Ü. abiesimees Ülo Tamre tänas kõiki esinejaid ja lisas, et eesti sõjamees on aastasadu olnud eesti rahva ühendavaks lüliks, nii peab ka T.E.V.Ü. töötama koostöös kõikide eesti rahvuslikkude organisatsioonidega. „Küll kord Kalev jõuab koju eesti rahval' õnne tooma, eesti põlve uueks looma."

Aktusele järgnes vahetult tants Georg Iltal'i rütmikindla ja võitlejate poolt armastatud orkestri saatel.

-m

Aksel Salumets kõnelemas Toronto Eesti Võitlejate Ühingu aastapäevapeol. Foto — S. Preem

BALTI ÕHTU PARLAMENDIMÄEL VEEBRUARIS

Eestlaste Kesknõukogu Kanadas juhatuse koosolekul kinnitati Ottawas 24. veebruaril korraldatava X Balti Õhtu kava. Vastavalt Balti Õhtute X juubeliaastale on seekordne Balti Õhtu ühendatud mitme üritusega. Korraldatakse kolme balti rahva kunstinäitus Kanada Keskarhiivi ruumis 15. veebruarist kuni 13. märtsini, raamatu- ja marginäitus Ottawa linnaraamatukogu ruumis 15. veebruarist 15. märtsini ja balti rahvuskultuurilise pärandi näitus Ottawa ülikooli ruumis 15. veebruarist 15. märtsini. Materjalid nende näituste jaoks on juba kokku pandud või koostamisel.

X Balti Õhtu korraldamise juhtimine lasub tänavu leedulastel, kes presideerivad Balti Liidus. Ottawas juhib ettevalmistustööd Leedu Ühiskonna esindaja J. V. Danys koostöös EKN abiesimehe W. Pentiga ja Läti Liidu esindaja dr. E.Parupsiga. Kõrgemaks külaliseks X Balti Õhtul on kindralkuberner Edward Schreyer, kes esineb tervitussõnavõtuga. Päevakohase kõne peab Balti Liidu esimes adv. Joana Kuras. Õhtu kavalises osas esineb eestlaste poolt pianist Armas Maiste Montrealist, lätlaste poolt viulikunstnik Rasma Lielmane ja leedulaste poolt sopran Gina Capkas ja tenor Rimas Strimaitis.

KUNSTINÄITUS

Näituste osas on suuremaid ettevalmistustöid nõudnud kunstinäituse korraldamine. Eestlaste osas korraldab näituse väljapanekut EKN rahvuskultuuri komisjon Stella Kersoni juhatusel koostöös Eesti Kunstnike Keskusega. Iga rahvuse kohta võib väljapanekuid olla 10 kunstnikult, igaüks ühe tööga. Raamatunäituse osas on väljapandavad eesti autorite ingliskeelsed tööd ja Eesti ning eestlaste tegevuse kohta käiv ingliskeelne kirjandus dr. E. Aruja kogudest. Väljapandavate teoste autorid peavad olema kas Kanadast või väljaanded trükitud Kanadas. Marginäituse väljapanekute eest hoolitseb Eesti Filatelistide Klubi.

TOETUS „SOLIDAARSUSELE"

Esimees L. Leivat informeeris koosolekul viimastel kuudel peetud ikestatud rahvaste esindajate koosolekutest, kus koos poola Solidaarsuse liikumise esindajatega kavandati toetusaktsioone Poola Solidaarsuse liikumisele. Rahvusgruppide esindused võtsid osa poolakate toetuseks Toronto Raekoja ees korraldatud demonstratsioonist ja praegu on käigus tuhandete allkirjade kogumine Kanada valitsusele saadetavale petitsioonile, et Kanada valitsus annaks tugevamat toetust Solidaarsuse liikumisele. New York Times'is avaldati 3. jaanuaril 11 kommunismivastase rahvusgrupi deklaratsioon nende solidaarsusest Poola Solidaarsuse liikumisele. Praegu on selgitamisel kokkusaamine peaminister P. E. Trudeau'ga, missugusest kokkusaamisest võtaksid peale poolakate osa ka teiste ikestatud rahvaste esindajad.

TORONTO SKAUDISÕPRADE SELTSILE HEATEGEVA ORGANISATSIOONI TUNNUSTUS

Uudismaa ostuks laekunud suuri toetusi

Toronto Eesti Skaudisõprade Seltsile on nüüd saabunud ametlik teadaanne Kanada keskvalitsuse „National Revenue" osakonnalt, mille kohaselt selts on ametlkult kinnitatud heategevaks organisatsiooniks koos vastava ametliku numbriga. Seega on seltsile või seltsi kaudu annetatavad summad annetajale soovi korral tulumaksu vabad.

Nagu juba varem teada muudeti seltsi põhikiri ja nimi Ontario provintsivalitsuse heakskiidul juba möödunud aastal ning seltsi ametlik ingliskeelne nimi on nüüd „Toronto Estonian Scouting Sponsors Association". Põhikirja ja nime muutmisele järgnes keskvalitsusele soovi avaldus heategeva organisatsiooni staatuse saamiseks, mis osutuski nüüd tagajärjekaks. Eesti gaidlusele ja skautlusele annetatavaid summasid (ka malevatele ja üksustele) ei ole nüüd enam vajalik teha teiste samasugust seisundit omavate organisatsioonide kaudu vaid seda saab tulumaksu vähendamiseks teha otseselt.

Vastava staatuse saamine on T.E. Skaudisõprade Seltsile eriti praegu olulise tähtsusega, kuna on käsil Kotkajärve Uudismaa ostuks vajalike summade hankimine. Selle aktsiooni raamides ongi hakanud laekuma suuremaid toetusi lisaks 100- ja 200-dollarilistele toetustele noortejuhtide ja -sõprade poolt: dr. E. Sõerd on annetanud $1,500, Eesti Sihtkapital Kanadas $1,000 ning Felix Krabi $1,000. Need ning ka kõik teised toetused on väga hinnatavad ja tänuväärsed ning näitavad head eeskuju ja arusaamist meie eesti noortetöö edasikandmise vajadusest. On esinenud ka juhuseid, kus eesti noorte vanemad või vana-vanemad on teinud annetusi poiste või tüdrukute nimel, et aegade möödudes ja praeguste noorte täiskasvanuks saamisel võiksid viimased uhkustundega ütelda, et ka nemad on kaasa aidanud Kotkajärve Uudismaa muretsemisel ja väljaarendamisel.

Kuna Uudismaa ostulepingu sõlmimiseni ning poole ostuhinna tasumiseni umbes $12,000 suuruses 23. veebruaril on vaevalt veel üks kuu aega, siis palub seltsi juhatus ning ostu majandustoimkond neid häid noortesõpru, kellel on kavatsus ostu aidata, oma annetused teha võimalikult peatselt, arvestades sealjuures nüüd ka 1982. aasta tulumaksu vähendamise võimalust. Annetused palutakse saata (märkusega „Uudismaa") kas otseselt skaudisõprade seltsi esimehe aadressil: Lembit Pikkov, 33 Ranchdale Crescent, Don Mills, Ontario, M3A 2M1, või need toimetada majandustoimkonna liikmete kätte, kelledeks on gdr Hilja Kuutma ning skm-d Heino Jõe, Harold Kivi, Jaan Lepp ja Gunnar Mitt. Annetuse juures palutakse ühtlasi märkida, kas annetaja soovib vastavat tulumaksu-vaba kviitungit.

Uudismaa majandustoimkond on ühtlasi alustanud ka mõttevahetust toetajate nimede väärikaks jäädvustamiseks. Arvatavasti kujuneb selleks vastav mälestustahvel Uudismaa piiril ja ostu majandamise lõppedes väljaantav ülevaate-raamat. Üksikasjad selles osas ei ole veel lõplikult välja kujunenud, kuid eesti gaidlusele/skautlusele nii olulise aktsiooni läbiviimisel kaasaaitajate nimed jäädvustatakse kindlasti mingil sobival viisil.

GUNNAR MITT

EI MINGIT KOMPROMISSI KOMMUNISTIDEGA

K. Päts — 1918.

ESTO 84 embleemi kavandi võistlus

ESTO 84 juhatus kuulutab käesolevaga välja embleemi kavandi võistluse. Ettepanekud palume saata 1. aprilliks 1982 alltoodud aadressil puhta värvilise joonise kujul, mille suurus umbes 15x15 cm. ESTO 84 juhatus otsustab embleemi valiku seejuures olles mitte kohustatud ühtegi ettepanekut aktsepteerima.

Võitja saab auhinnaks 100 (üks sada) Kanada dollarit.

Embleem (märk) peab sisaldama järgnevaid elemente:

1. Tekst „ESTO 84" ja võimaluse korral ka „TORONTO 150",

2. Kasutada mitte rohkem kui neli värvi, kaasa arvatud must ja valge,

3. Märk peab olema sobiv kasutamiseks nii miniatuur-formaadis kui ka suurel kujul,

4. Märgil peab olema ka must-valge formaat paljundamise otstarbeks,

5. Rahvusvärvid peavad ühel või teisel kujul esinema,

6. Kujund peaks olema suhteliselt lihtne.

ESTO 84 JUHATUS

Aadress: ESTO 84 (märk), 958 Broadview Avenue, Toronto, Ontario, Canada M4K 2R6.

PENSIONÄRID KUULSID „EHATAREST"

Toronto Eesti Pensionäride Klubi aasta esimene koosviibimine neljapäeval Eesti Majas oli pakase tõttu osavõtuvaene — ainult paarsada julgemat söandasid tulla.

Abiesimehe E. Loosbergi ava- ja tervitussõnade järele laulis Klubi Naiskoor Peeter Tammearu juhatusel ja klaveri saatel: M. Härma „Ei saa mitte vaiki olla", A. Kapp'i — „Mu kodune kohake", P. Tammearu „Kodulinnud" (esiettekanne), R. Päts'i „Lepalind" ja P. Tammevesk'i „Tervitus kodumaale". Koorijuhile, P. Tammearule ja ta emale annetati lilli lisaks tugevale aplausile.

Lühikese sisuka kõne ja söögipalvuse pidas õpetaja E. Pähn. Nagu ikka ,olid virgad perenaised valmistanud arvukalt võileibu ja muud „kohvikõrvast" ning külma ilma tõttu maitses kuum kohvi eriti hästi.

„EHATARE"

E.A.K. esimees A. Sepa andis seletusi „Ehatare" kohta. Puhkekodu on juba tegevuses paar nädalat ja senised muljed on väga head. Eriti hea mel on teatada, et ehatarelased maksavad 650 dollarit isikult kuus, mis teistes samalaadsetes asutustes Torontos on 1000.— dollarit ja üle. Et aga „Ehatare" on ka isemajandav majandusline ettevõte, siis saab seda odavat kuumaksu hoida, kui töötakse täis kapatsiteediga, mida ka peatselt loodetakse saavutada. Inspektorite hinnangu järele on „Ehatare" „mustermaja". Kahjuks ei leidunud eestlasest kokka ja nii peab praegu leppima hollandlasega, kes aga püüab valmistada ka eesti toite.

MUUSIKALINE OSA

Peale kohvijoomist ja kehakinnitust asus lavale tuntud meeleolulaulja M. Niinvee ja ennast akordionil saates laulis „Istun õhtul õues", „Mõtted on tiivad", „Mind saatus kaugele on viinud" ja „Noorus on ilus". Ühislauludena lauldi „Kas tunned maad?", „Kord elas mölder . . ." lõpetades bravuurse „Hoidke kõrgel Eesti rahvuslippu sini-musta-valge värviga". Solisti tänati tugeva aplausiga.

Eelmiste aastate eeskujul olid Klubi Naiskoori liikmed eesotsas Aino Laanepi ja L. Jaanimägi'ga korraldanud loterii, mille võitudeks hulk ilusaid käsitööesemeid, mis valmistatud kooriliikmete poolt.

Järgmine E.P. Klubi koosviibimine toimub 18. veebruaril.

T. Pens. Klubi koosviibimisel neljapäeval, 21. jaanuaril laulis meeleolulaule ja saatis akordionil ühislaule M. Niinvee. Foto — O. Haamer

„MEIE ELU" asutas Eesti ühiskond ja seisab eesti ühiskonna teenistuses.

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
Suite 600, 55 University Ave., Toronto, Ontario, M5J 2H7
Tel. 862-7115

Teadaanne kala- ja jahisporlastele

Toronto Eesti Õngitsejate ja Jahimeeste Seltsi korraline aasta peakoosolek toimub pühapäeval, 7. veebruaril 1982. a. algusega kell 12 p. Toronto Eesti Maja väikses saalis 958 Broadview Ave. Torontos.

Seltsi liikmeskonnale on välja saadetud koosoleku kutsed ühes 1981. a. majandus aruannetega. Juhul kui kellegile mingil põhjusel koosolekukutse ei ole saabunud, palume käesolev teadaanne võtta kutsena.

JUHATUS

Ilmus müügile raamat lastele
JEESUSE KRISTUSE ELU
värvipiltides, 128 lk. Hind $5.00. Postiga tellides saatekulu $1.15.
Müügil
„MEIE ELU" talituses,
958 Broadview Ave. Toronto. Ont. M4K 2R6

Kõikideks kindlustusteks
H. LATER & CO. LTD
„Irsurance"
1482 Bathurst St., Toronto M5P 3H1
Tel.: 653-7815 ja 653-7816

Läti ajakirjanik annetas

SADA AASTAT VANAD KOOLIRAAMATUD EESTI KESKARHIIVILE KANADAS

Eesti Keskarhiivi kogud Kanadas täienesid äsja haruldaste trükistega. USA-s elunev läti ajakirjanik ja eesti kirjanduse tõlkija Leo Svarcs annetas „Meie Elu" toimetuse vahendusel arhiivile kaks enam kui sada aastat tagasi ilmunud Carl Robert Jakobsoni õpikut: „Kooli Lugemise raamat" esimene ja teine jagu.

Neid Eestis üldiselt kasutatud õpikuid veel mitmed mäletavad oma noorusajast. Leo Svarcs valdab vabalt eesti keelt. Ta on õppinud Tartu Õpetajate Seminaris kus teda valmistati ette eesti keele õpetajaks Läti piiriala koolidesse. Ta töötas ajakirjanikuna Läti telegraafiagentuuris LETAS ja oli mõnda aega ka Tartus ilmunud „Postimehe" kaastööline Riias. On läti keelde tõlkinud rohkesti eesti kirjandust, eriti August Gailiti teoseid.

Praegu Leo Svarcs elab Seattle's kus kirjutab läti väljaannetele ja on ka „Meie Elu" kaastööline. Tema poolt Eesti Keskarhiivile Kanadas annetatud teosed on: C. R. Jakobsoni „Kooli lugemise raamat" esimene jagu, trükitud Tartus 1871. a. ja teine jagu, trükitud Tartus 1875. a. Mõlemad „H. Laakmani kulu ja kirjadega".

Raamatute vastuvõtmisel Keskarhiivi juhataja Richard Antik palus edasi anda tänu annetajale ja märkis huvitavat kokkusattumust. C. R. Jakobson valmistas end ette kooliõpetaja ametile Valgas Zimse Seminaris ja Leo Svarcs enam kui 60 aastat hiljem Tartu Seminaris. Mõlemad oma hilisemas tegevuses tähelepandavad isiksused.

2. Koer.

Koeral on ülespoole pöördud kõwer saba, külm nina, weike wagu otsaees, ja enamast wiltu käik.

Koer hoiab wäga inimese poole, on oma peremehele truu, kaitseb tema maja, hoiab tema karja, ajab temale metsas linda, weab ka põhja pool maades saani, ja õppib mõnda sugust kunsttükki tegema.

ALANDATUD HINNAGA RAAMATUD

H. Michelson

„Eesti radadelt" ja „Kodumaalt võõrsile"

Hind $5.00. Postiga tellides saatekulu 87 c.

Müügil „MEIE ELU" talituses

958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

Keele- ja kooliaasta

C. R. JAKOBSON EESTI MOODSA KOOLIKIRJANDUSE RAJAJA

„Meie ärkamisaja suurkuju Carl Robert Jakobsoni (14. VII 1841 — 7. III 1882) surmast on möödumas 100 aastat. Koolimehena rahvusliku võitlusareenile asudes puudutas ta esmalt kodumaa viletsaid koolioluside, mis edasi varsti laienesid koolipoliitikasse ja üldpoliitiliste uuenduste nõudmistele, väites, et rahva vaimne ja majanduslik elu enne paranema ei hakka, kui mõisnike ja kiriku ainuvalitsust kodumaa sise-elus ei kaotata ning näitas, kes süüdi talupoja vaesuses.

Rootsi aeg 17. sajandil püüdis vaimulike ja riigi keskvalitsuse kaudu edutada ja ergutada rahva valgustamist ja haridust. Ühe helgema momendina B. G. Forseliuse (1660—1688) avas kuninga käsul Tartu külje all Piiskopi mõisas kooliõpetajate seminari, kust 4-aasta tegevuse kestel (1684—88) läks rahva sekka 160 noormeest, kes said lugemisõppimise edutajaiks ja rahvakoolide rajajaiks. Ühe nõudena koguduste õpetajaile seati, et köstreiks oleksid rahvakeelt mõistvad, kes peaksid „köstrikooli".

18. sajandi alguks Põhjasõda katkestas Rootsi algatuse. Küll mõnede edumeelsemate õpetajate püüded mõjutada koolide asutamist, et pruutlugemisel ja leerile võtmisel saaks toimuda ka eelõpetus, kuid suurema mõjuta. 1794—1798 a. visitatsiooni andmeil 47 kihelkonna kohta 18-nes ei olnud ühtki külakooli ja ainult neljas oli koole enam-vähem koolinõudeile vastavad. Kooli tase oli madal ja see piirdus vaid kiriku huvidega, lugemisoskuse omandamise, kirikulaulude ja katekismuse õpetamisega.

Järgneval sajandil olukord vähehaaval paraneb nii Aleksander I ajal valgustusaja mõjutusel maksmapandud ühtluskooli nõuded ja vaimulike-estofiilide (Rosenplänter, Roth, Marpurg, eestisoost O. W. Masing jt.) ergutusel ning talurahva seaduse (1849 ja 1856) kehtivusel üldise rahva olukorra paranemisega kuid kooli peaülesandeks jäi ometi, et anda tarvilikku eelharidust leerile ja kristliku koguduse ellu astumiseks. Vallakoolides vaid lisandus kirjutamine ja rehkendamine. Vastavalt koolikavale kujunes üldiselt ka õpperaamat, enamalt jaolt muulaspastorite hoolel.

Esileküündivam neist on kahtlemata Põlva pastori J. G. Schwartzi toimetatud, võiks ütelda suurteos, kaheksaosaline „Koli-ramat" 1852—1861, milles 1. osa käsitab õpetus õigestkirjotamissest, 2. arwamisse ehk rehkendamisse ramat, 3. õppetus Jummala lomadest, 4. tervishoidmissest, 5. keograhvi, 6. visika, 7. ja 8. sündinud asjade juttustaminne. Koostajaiks Schwartzi kõrval mitmed saksa-soos pastorid, väljaarvatud 4. osa F.R. Kreutzwaldilt.

Selle ulatusliku teose eessõna iseloomustab aega ja õpetust ning seab ülesandeks õpetada „taevalikko asjade" kõrval ka „mapeälse asjade seletamisse ja õppetamisse', mis „lastele vägga tarvis lähheks, kolmeistritele võiksid juhhatajaks olla, ka vanna innimestele, kes ommas ajalikkos ellus ja mapeälses seisuses rummal on, se ei või ka iggavesse ello te peäl targaste käia".

Sajandi 60-ndate aastatest alates, haritud eestlaste, eriti kooliõpetajate osas, arvu kasvades, on kooliraamat eestlaste hoolel ning ühtlasi ka suureneva õpetamisnõudeile vastavamad.

CARL ROBERT JAKOBSON

C. R Jakobsonil (14. VII 1841 — 7. III 1882) oli hea pedagoogiline haridus. Lõpetanud Torma kihelkonna koli, õppis Valgas Zimse õpetajate seminaris (3-me aastane kursus) ja selle lõpetamise järel oli oma isa järglasena Tormas köstriks ja kihelk. kooli õpetajaks (1859). Zimse oli tuntud läti rahvuslane, kes arendas õpilastes laiemat silmaringi ja vaatlemist, muuhulgas tihtikordsete märkustega vihjates võitlusele, mis Saksamaal oli käimas kiriku võimu pooldajate „klerikalismi" vastu. Seminarist mõtleja inimesena ja kodumaal ringi vaadates pidi ta tunnistama ebanormaalset seisukorda, milles eestlased elasid. Köstrite ebanormaalne seisund pastorite piiritu võimu all, kiriku eestseisja von Liphardi just mitte rahulolu õppetööga, mis mõisnikule tundus liiga moodne ning lõpuks tühine piiritüli mõisnikuga, pidas J. paremaks lahkuda. Ta sai 1861. a. koha Jamburis saksa kolonistide kooli, kuhu ka ei jäänud kauaks. 1863 on ta juba Peterburis, täiendas oma seminari haridust, tegi saksa keele ülemõpetaja eksami (1865), oli õpetajaks gümnaasiumis ja sai ka paremtasutavaid eratunde kõrgemais ringkondis, isegi keiserlikus perekonnas suurvürst Konstantin Nikolajevitshi tütre Olgale, pärastisele Kreeka kuningannale.

Peterburis kujunes J-i lõplik kujunemine suurimaks ärkamisaja eesti patrioodiks ja võitlejaks. Ta oli sel ajal 25 aastane. Kokkupuuted Peterburis esto- ja letofiilidega, saab tema mõjutajaks ja suunajaks tuline e. rahvuslane professor-akadeemik Johan Köler.

Koolimehena esijoones asus ta J. W. Jannseni ajalehes „Eesti Postimees" hariduse tähtsust selgitama ja õhutama. Need kirjutised arenevad peagi kooliolude parandamise nõudmisena ning rünnakuiks valitseva aadli eesõiguste vastu. Nii sulges rahuarmastaja Jannsen, kes heas läbisaamises tahtis olla ülemustega ja arvas, et olud kodumaal on paranenud ja veelgi saavad paranema läänes vabamate voolude imbumisega, Jakobsonile lehe veerud.

Juba varemad „E. Postimehest" ärajäänud kirjad, kärpimised ja ümberredigeerimised olid pahandanud Jakobsoni ning talle sai selgeks, et ilma oma ajaleheta ei saa ta töö edukas olla ja ta taotles omale Peterburis ajalehe luba saada, mis aga luhtus. Kui „E. Postimehe" veerud talle lõplikult suleti, sai ajalehe küsimus talle veel enam südame asjaks. Mitmekordse luhtumise järele see saabus alles kümneaastase ootamise järele.

Ooteaega kasutas ta eesti koolidele õperaamatute koostamiseks. Tema kooliõpikud, õpetusnõuetele vastavamad, loovad uue ajajärgu koolikirjanduse alal, lõplikult välja tõrjudes muulaspastorite eesti koolidele õpikute sepitsemise. Teiseks J-i kooliraamatud aitasid kaasa

UUE EESTI KIRJAVIIS

Uue kirjaviisi loojaks oli Kuusalu pastor Eduard Ahrens (1803—1863),

Carl Robert Jakobson.

kes oma grammatikais „Grammatik der Estnischen Sprache Revalschen Dialektes" (I jagu: vormiõpetus 1843 ja sellest teine trükk koos II jaoga: lauseõpetus 1853. a.) vabastas eesti kirjakeele senisest n.n. vanast kirikukeele kirjaviisist, mis oli tarvitusel 17. sajandist peale, arenenud saksa ortograafiast.

Vastuseisu tõttu see uus kirjaviis pääses lõpliku võidule alles peale Ahrensi surma, tema üksikute innustatud toetajate ja eesti haridustegelaste pooldamisel (muide vana Jannsen jäi oma „E. Postimehega" vana juurde). Jakobson võttis uue kirjaviisi omaks ja tegi suure teene selle maksvusele pääsuks, mis tänaseni oma põhilaadilt on meie kirjakeeleks.

Peterburis olles asutas oma ajalehe loa saamist oodates, kooliraamatute kirjutamisele. Esimesena ilmub „Uus Aabitsaraamat" (1867), milles tarvitusele võetud hääldamismeetod. Autor märgib eessõnas, et seni lugema õppimine on võtnud aega kuni kolm aastat, oma meetodiga on ta aga seda teinud 3—4 nädalaga. Samal aastal ilmub „Kooli lugemiseraamat I", 80 pildiga, 244 lk. ning see võeti kodumaal koolides suure innuga tarvitamisele, hoolimata kooliülemuste-pastorite vastuseisust. Raamatu eesti keele hääldamise kirjaviisi, huvitavuse, piltide ja meetodi tõtu. Noore huvipiirkonnast ja koduümbrusest lähtudes on selles püütud avardada lapse vaatevälja ning autor tahab anda raamatu, „mille üksikud jaud nõnda ette sulaksid, et nad üht tervet ja korralist pilti kõigest maailma elust ja olemisest annaksid". Raamatu tiitli ilustis ja kõik pildid on autori venna, pildilõikaja Eduard Magnus Jakobsoni (1847—1908) tehtud, kes oli baltimail ja Peterburis tuntud ksülograaf ja illustraator ja kelle tekstikohased pildid kõigis Carl Roberti raamatuis on köitvad.

„SAKALA"

Peterburis olles ilmuvad veel „Teadus ja Seadus Põllul" 1869) ja „Weikene Geograafia" (1870) koos „Kooli Atlasega" ning sealt Tartu Vanemuises peetud „Kolm Isamaa Kõnet" (1870).

Leides, et eemal olles kodumaast ta küllalt intensiivselt eesti elust ei saa osa võtta, vabastab J. end Peterburis tulutoovast gümnaasiumi õpetaja ametist ja asub Tallinna (1871), võttes aktiivselt osa e. seltside elust ja jatkates õpikute koostamist. Ajalehe luba ikka ei tule ja ta asub ühe oma venna juurde Vändra. On seal vallasekretäriks ligemale kaks aastat, ostab siis suure Kurgja talu, seab selle soome eeskujul korda, organiseerib põllumajand. seltse, peab kõnesid kuni tuleb luba 1878 „Sakala" käimapanekuks, millega algab võitlusrohke ajajärk eesti õiguste eest. „Sakala" saab Jakobsoni toimetusel ilmuda vaid neli aastat, selle aja sees võimude poolt suletud 6-eks kuuks, kui suri toimetaja olles 41 aastane. Tema surma puhul helistati üle maa kirikukellasid ja paljud tema vastased pidasid vajalikuks tunnustada lahkunut.

Kodumaa päevist on veel J-ilt ilmunud „Kooli Raamatu" II ja III osa (1875), eraldi tütarlaste-koolidele „Helmed" (1880), näidend „Artur ja Anna ning kooliküsimused koos eesti keele eesõiguse ja teiste õiguste eest võitlemisega seisavad ikka esiplaanil. Tema kooli-õpikud aga püsivad koolides veel meie sajandil alguploole ja kohati kuni Eesti iseseisvaks saamiseni olid levinud rahvaraamatutena.

RICHARD ANTIK

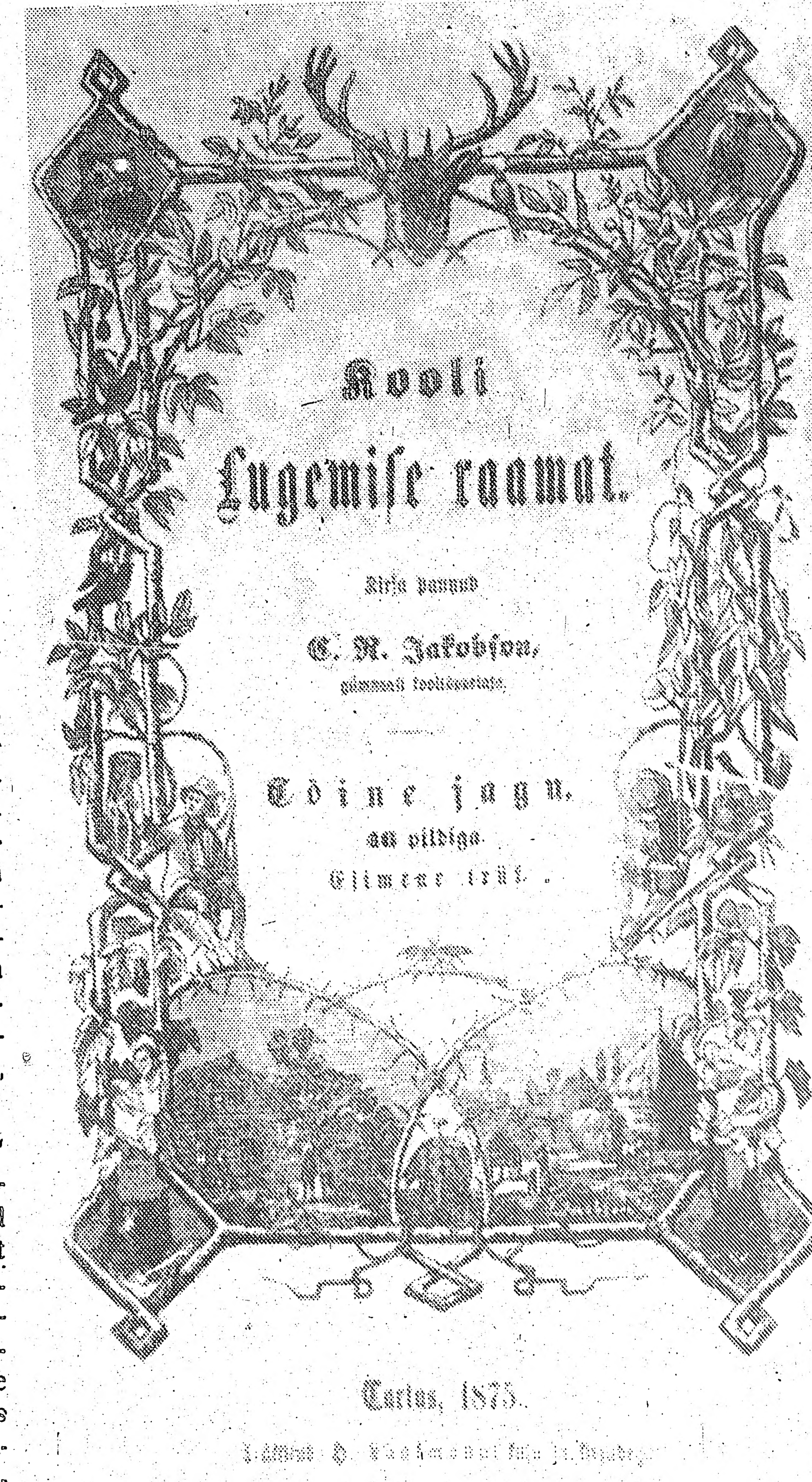

SÕNA ON SAKALAL

See alljärgneva kirjutise pealdis on eestikeelne vaste Korporatsioon Sakala järjekordse väljaande ladinakeelsele tiitlile „Verbum Habet Sakala", 300-leheküljeline koguteos mitmekümne sakalaanuse koostöös. Saatesõnas märgib toimetus, et see korp! Sakala 70. aastapäeva tähistamiseks väljaande sisu kajastab tema vanust ja pikka väga ohvriterikast teekonda mälestuste kujul viimase 40-ne aasta tegevuse kohta.

Sõjamälestusi ja olukordi kirjeldav osa on koguteoses ulatuslik. Tsükli „Kaitsesõda 1941—45" sissejuhatusena märgib Jüri Remmelgas, et korp! Sakala perest kerkis möödunud sõjapäevil mitmeid silmapaistvaid sõdureid ning kirjutised nendelt on teatavas mõttes ajaloolised dokumendid, kirja pandud meeste poolt, kellel kirjeldatud sündmuste kujunemisel olnud täita juhtiv ja määrav osa. Karl Kimmel kirjutab „Lahingud Ulila jõujaama pärast", mida 1941. a. suvel hävituspataljon kavatses õhkida ning mida omakaitse ja metsavennad suutsid vältida. Edasi Valentin Reose'elt „Harald Riipalu poolt võidetud kolmest lahingust ja temast endast". Need Merepalu, Auvere ja Sinimägede lahingud saavad mõisteks kui traagilisemad ja autor leiab, et nende lahingute tõttu Eesti lõplik loovutamine pikenes paari kuu võrra, võimaldades paljudele veel põgenemise. H. Riipalu enese kirjutistest on avaldatud kaks: „Auvere lahing" ja „Kui saabus rahu". Viimases on kirjeldatud päeva Taanis, mil Taanile jooksti tormi kahest küljest. Ida poolt venelased olid jõudnud Bornholmi ja kiirustasid Själlandil ja pealinna jõudmisega. Võimalik, et selle õnnestumisel Taanigi oleks läinud rahvademokraatiate teed. Teisest küljest kiirustasid inglased, et venelastest ette jõuda, sest oli tulnud murrang liitlaste senises suhtlemises. Inglased tegid õhudessandi Kopenhaageni lähisele lennuväljale, seega oli Taani päästetud. Veel leidub kirjutis Ain Merelt „Vabariigi aastapäeva pühitsemine Narva jõe kaldal" (1944), Ilmar Ainsaarelt „Tserkassõi" (Narva pataljoni retketest) jt. lühemaid kirjutisi.

Kaks kirjutist viivad tagasi Eesti Vabadussõja juurde — Jüri Remmelgas „Valged kohad Eesti Vabadussõja ajaloos" ja Hans Meret „Vil! Artur Sirk, VR II 3". Remmelgas mainib, et E. Vabadussõja ajalugu valmis „vaiksel ajastul" ja selleks jälgiti piinlikult ülemalt poolt antud direktiivi ning märgib siis viimaseid oma suva kohaselt (alust, allikat mainimata). Ta ütleb: „Põhjalikku arvustust selle teose kohta pole seni ilmunud ega ilmu arvatavasti ka enam, sest et neid, kes selle kriitikaks oleksid erapooletud või puhtteaduslikult objektiivsed, enam elavate hulgas ei leidu." Lugejale jääb küsida, miks J.R. tuleb välja alles nüüd oma „valgete kohtadega" kui neid teisi asjaosalisi „enam elavate hulgas ei leidu"? Kas peab jääma ainuõigena J. R-ga väide: „Teost Eesti Vabadussõda 1918—1920 peab vaatlema kui vaikiva ajastu üht kahetsemisväärset nähet ja näidet..." ja sellisena „... ühes internses väljaandes, kus need on kindlalt säilitatavad tulevaste põlvede ajaloohuviliste jaoks?" Mõneti pareerib vast Verbumi toimetuse märge, et avaldatud poliitilised ja ideoloogilised seisukohavõtud väljendavad iga autori isiklikke arvamisi ega kajasta Korp! Sakala tervikliku seisukohti.

H. Mereti kirjutis pealkirjale vastavalt annab põgusa pildi Artur Sirk'ist, tuues ette abadusristi Vendade rivi, mis 12. märtsil 1934 segi lõödi. Ta mainib, et iga rahva ajaloos esineb aegu, kus tagasivaates selguvad poliitiliste vigade ja eksituste nähteid. Mis ka ei juhtunud meil, neil unustamatuil aegadel, tuleb rääkida meestest ja aegadest, mis väärikad ajaloolises miljöös. Autor tahaks näha, et kunagi sobival ajal ja vastava väärikusega korraldatud aktusel toimuks pühalik loendus, kus Vabadusristi Vendade nimed oleksid koos II maailmasõjas võidelnud kangelaste nimedega.

Muus osas on huvitavaid kirjeldusi H. Möldrelt „Mälestuste radadelt" Saksamaal DP-na ja sealt Kanadasse, V. Riismandel kirjutab enese „Teekonnast Ameerika kohtunikutoolile", Reino Sepalt põhjalik ja huvitav uurimus „Mida lauldi Tartus sajandi alguses?", H. Visnapuu isamaa lüürikast kirjutis Paul Amburgilt 1939. aastast, August Kirsimäe 1929. a. ilmunud romaanist „Puhastustuli" (Looduse romaanivõistlustel I auh.) katkend ja muud.

Üldiselt meie akadeemiliste organisatsioonide tegevus avaldub nende oma väljaannetes. Mainitud teosed on seotud enamasti orgide tähtpäevadega ning sisaldavad oma orgi tegevuse kirjeldava kõrval ka rahvuslikke probleeme haaravaid artikleid ja teaduslikke uurimisigi. Nendega on rikastunud meie rahvuslike pärimuste, ajaloo, kultuuri ja sündmuste varamu mitmetuhande lehekülje võrra.

R.A.

Meie Noored

METSA RAADIOTEADUSTAJA

Alles oli suvi, siis sügis ja juba ongi talv ja uus aasta. Suvised lõbud erinevad hoopis talvistest,, aga meeldivad on nad mõlemad. Eriti tore on talvel meenutada suviseid metsasolemisi ja igasuguseid juhtumeid lindude ja loomadega. Kes meist ei tunneks väikest vilkat, kiirete liigutustega metsaelanikku, vöötoravat? Teda me võime varsti kohata suvilasse või metsa jõudes. Me kuuleme teda veel ennem, kui näemegi. See on ärev häälitsus „tsip — tsip — tsip" ja natukene hiljem jälle sama hääl. Seejärele kostub seda veel eemaltki. Meie ei teagi, et see on märguanne, kogu mets on meie saabumisest teadlik. See „tsip — tsip — tsip", on hoiatushääl kõigile metsaelanikkudele, et nad oleksid valvel, inimene on lähedal. Ja varsti, te kogetegi, te ei näe ainustki lindu ega looma, kõik on vaikselt kõrvale tõmbunud või ihnikusse pagenud.

Te märkate ka, et kõik hääled on metsas korraga vaikinud, kõik ootavad milline on järgmine hoiatus. Aga astuge veel mõned sammud, te kuuletegi uuesti hoiatust, „tsip — tsip — tsip". Te märkate, et ei saa ainustki sammu astuda, ka mitte siis, kui tasakesti hiiliksite või kikivarvukil käiksite. Vöötoravad hoolitsevad, et kogu metsa elanikkond oleks igast teie liigutusest teadlik ja sellepärast kutsutaksegi vöötoravaid metsade raadio-hallomeesteks või teadustajateks.

Aga, kõige oma ettevaatuse peale vaatamata, et ta ise teisi hoiatab, siiski ise on vöötorav esimene, kes uudishimust aetud uustulnukale kõige enne läheneb. Istuge vaid kuhugi, olge täiesti vagusalt, kui kaasas on veel pähkleid või küpsiseid, siis varsti kogete äge sädistaja pistab oma pea puu või põõsa tagant, et teid paremini vaadelda. Kui ta märkab maiustust, on ta varsti üsna ligidal, ja siis võib kuulda juba erilaadset sädistust, mis ei ole enam hoiatus, vaid kutse sõpradele, et tulge aga, siit on loota head ja paremat! Ja — varsti ilmuvadki puude ja põõsaste taha peituläinud samalaadseid „raadiomehi".

Vöötoravad tahavad kõike mida saavad ja mis maitseb, omale „tasku" toppida. Taskud on neil põskedes. Neisse kummagisse mahub üks paras pähkel või muud suupärast. Põsktaskud on seest täiesti kuivad, kuhu ei pääse sülge ega suu niiskus. Pesapaika jõudes lükkab ta põsetaskusse topitud moona varaaita, kuhu selle hoolsalt ja korrapäraselt talletab. Väike vöötorav on võimeline terve vaka talvemoona oma aitadesse koguma.

Virk, toimekas, elav, karvane metsaraadio teadustaja on ise ainult neli kuni kuus tolli pikk ja teda võib parajasse kohvitassi mahutada. Kohev saba on tal sama pikk ja liigub häälitsuse juures energiliselt kaasa.

Vöötoravad ehitavad omad pesad maa sisse, kuhu pikkade tunnelite külgkambrite ja mitme salakäiguga pääseb. Sinna kannab ta ka kogu oma suure talvemoona.

Vöötoravaga võib üsna kiiresti sõbraks saada. Sõpruse soetamiseks ei lähe kuigi kaua aega. Varsti võid märgata, ta on nõus isegi su tasku pugema, et sealt kätte saada maitsevat pähklit. Ja, kui ta leiab, et sul on toas midagi, mis temale kõlbab, siis on ta ka seal, alaliseks ja tihti tüütavaks külaliseks. Kui teda vargilt tabad, kaob ta kiiresti ja eemalt võib siis jälle kulda kädistust. See ei ole enam metsaelanikkude hoiatuseks, vaid omaenda hea nalja õnnestumise rõõmus naerukädin. Laste filmides ongi vöötoravaid, kui sõbralikke vembumehi ja „oma käega" võtjat kujutatud. Metsades oleks kindlasti vähem lõbu, kui sealt puuduks uudishimulik, naljaarmastav raadioteadustaja.

V. A KIMBERG-KOTKAS

TALVEL

Oi, oi, oi, küll nüüd on ilm,
lund on täis kõik suu ja silm:
tuul läks tuisku tegema,
lumehange rajama.

Tegi päeva, tegi kaks.
Hang sai kõrge, tihe, paks.
Tõi siis sula, ütles: ja,
nüüd võid minna magama.

Läkski! Nüüd on räästas tilk.
Hange otsas hilk ja kilk.
Kelk käib alla kelguga —
vahel tühjalt, koormaga.

E. ENNO

ARMAS TIKI (MU LIND)

Mina olen praegu eesti koolis. Mida sa teed? Ma olen kindel, et kiigud oma kiigel kodus. Ära muretse, ma olen varsti kodus ja ütlen sulle „head ööd". Kui sa täna õhtul lähed magama, mõtle sest sõnast mida me täna treenisime „tere". Ma tean, et see on kindlasti raske sulle ütelda, aga proovi. Ma olen väga tänulik, et sain ühe toreda linna nagu sina. On nii tore tulla koju ja seal sa laulad või kui ma teen koolitööd, sa istud mu õlal. Nüüd ma pean lõpetama. Mine nüüd magama, ja mõtle sõna „terest". Ma tulen varsti koju. Näeme!

Sinu sõber
RIINA KINDLAM
Toronto E.S. Täienduskool
N.B. Sa oled armas!

SUUSKADEL

Kuidas võisin mina linna jääda, kui mu parimad sõbrad ja sõbrannad sõitsid suusatama? Kuidas võisid vanemad keelduda, kui neilt niiväga luba palusin maalesõiduks! Sain loa. Minu parima sõbratari isa sõidutas meid autoga suurepärasesse talve loodusesse, oma tallu. Siin sädeles värskeltsadanud lumi päikeses, kogu loodus hiilgas puhtusest. Meid ei võlunud miski muu rohkem, kui libiseda suuskadel noorte kuuskede ja mändide vahel metsas.

Läheduses laiutas avar väli uhke mäekünkaga. Teised keerasid suuna sinnapole ja minagi järgnesin neile viimasena. Nende hüüded ja naer sundis mind kiiremini liikuma. „Noh liiguta, ikka liiguta end", hüüdis Katre, „mis sa aina metsa vahid, tule vaata, mis siit näha!"

Kiirustades jõudsin teistele õige lähedale. Vaatasin kord tagasi, et näha, kui pika tee olin korralikult ära sõitnud. Ma ei märganudki, et olin juba mäel ja mul oli suund järsult allamäge. Nüüd ei olnud mul enam õiget asendit. Sumdi!!! Ma lamasin sügavas lumes ja hakkasin suuskadeta alla veerema. Mu mõlemad suusad olid juba enne mind all. Üks kepp tolknes mul käes ja teine rippus põõsa kuljes.

All võtsid mind teised naeruga vastu: „Õpeta meile ka kuidas nii uhkesti kukkuda tuleb! See oli sul küll kõige mõnusam osa sellest päevast! Demonstreeri meile veelkord seda ilusat mäest allasõitu!"

Ega ma valu ei saanudki, aga vastuse jätsin neile „irvhammastele" küll seekord võlgu. Küll ma seda naermist meeles pean ja teinekord on jälle minu kord neid naerda ning pilgata! Vahest võib kõige osavamgi komistada ja kukkuda. See võib iga suusatajale juhtuda.

Suure kivikamina sooja tule juures hajus kõik tusk. Mõtlesin siis, et ega mul midagi selle vastu poleks, kui järgmine kord veelgi kukuksin. Kui Katre kutsub, olen esimene, kes kaasa sõidab, sest talve võlud on võrratud!

Loodan, et õige pea tuleme siia tagasi suusatama, siis olen kindlasti tähelepanelikum ja teen toreda allasõidu mäekünkalt. Tehku siis „irvhambad" järele!

HELLA LEIVAT

MINU PARIM SÕBER

Minu parim sõber on karvane ja pehme. Tal on teravad küüned ja puhvis saba. Ta nimi on Tiki Tiiger. Meie saime ta Humane Society'st, kui ta oli kuuenädalane. Ta oli olnud seal ainult kaks tundi, see ilus tilluke kassike. Tiki Tiiger sai enne süsti, siis viisime ta koju. Tiki liikus algul meie majas väga ettevaatlikult, vaiba abil ronis ta trepist üles.

Kord kui ta oli alles väike, seisin trepiastmel, kui Tiki kukkus kõrgemalt astmelt alla. Siis püüdsin ta kinni ja kiisu hakkas nurruma tänuks abistamise eest.

Jõuluajal ei teadnud ta, miks me tõime kuuse tuppa. Me kõik arvasime, et nüüd ronib Tiiger kohe kuuse otsa, aga ta ei roninud, vaid käitus viisakalt. Tiki jõulujoogiks oli jõulupuu vesi ja magustoiduks piparkoogid. Jõululaupäeval ei teadnud ta, miks pakke oli puu all. Ta sai ka kingituse ja talle meeldis karpidesse ja paberitesse hüpata.

Kord, kui talle süüa andsin ja kummardasin ta kausi juures, pühkis ta saba ga üle mu näo. Siis ehmatasin teda, ta tagurdas tagumiste jalgadega joogikaussi. Siis tõmbas ta käterätiku maha ja hakkas jalgadega seda sõtkuma — ta kuivatas oma käppi.

Kui Tiiger on vihane, siis ta hüppab jala külge. Kord, kui ta hüppas mulle jälle jalga, tõstsin teda järsku. Ta väänas end ja tegi endale kuidagi haiget. Kass oli paar päeva haige, aga varsti paranes. Meil oli hea meel.

Uksest väljudes peame hoolega vaatama, et Tiiger me järele ei tuleks, sest ta ei käi veel üksinda väljas. Ühel päeval, kui autosse läksime ja automootor juba käis, Tiki lipsas auto alla. Mu ema pani mootori seisma ja viisime kassi tagasi majja.

Tiiger kasvas kiiresti. Ta saba muutus karvasemaks ja pikemaks. Kui ta on rõõmus, siis ta liigutab saba ja lööb nurru. Tiki teeb ka pahandust. Ta närib tuhvleid ja tõmbab riideid laiali.

Kord andis Anne Tiigrile suure lihatüki. Kiisu hakkas seda alla kugistama, aga see oli liiga suur ning Tiki hakkas läkastama. Anne pigistas Tiigrit ribide tagant. Tiigril kukkus lihatükk suust.

Hiljuti me viisime ta operatsioonile, et ta isaks ei saaks. Ta veetis selle öö arsti juures. Küll oli ta õnnelik, kui koju tagasi saabus.

Sünnipäevaks saime Tiigrilt roose. Tiiger oli isa süles ja ta käppade vahel olid roosid. Emalt ja isalt saime kaamerad. Utlesin Tikile, et pildistan teda ja ta poseeris mulle.

Kui aias lehti ja prahti riisusime tõime Tiigri välja. Ta tormas kohe vahtra otsa ega julgenud tulla alla. Lõpuks võttis julguse kokku ja ronis alla.

Tiiger on mulle kallis, isegi kui ta hammustab ja kratsib mind. Ta on ilus, pehme ja armas. Ta püüdis mind aidata, kui kirjutasin seda pala. Ta võttis mu pliiatsist hammastega kinni ja hakkas kriipsutama paberit. Tiiger on mu parim sõber, sest räägin talle saladusi ja ta ei räägi neid kellelegi. Temaga on hea olla, kui oled vihane või kui keegi on minu peale vihastanud.

TIINA PEDEL
Toronto E.S. Täienduskool

123 456 789 10

ÜHEST KÜMNENI

Üks – kaks, üks – kaks, üks – kaks.
Üks on kõhn ja kaks on paks,
kolm on kõver nagu kringel,
neli, kandiline ämber,
viis on hoopis imelik,
kuus on kuu, kell kael on pikk,
seitsmel seistes sirge poos,
kaheksa kahest rattast koos.
Siis on üheksa, siis on kümme,
otsast pihta alga homme.

V. A. KIMBERG-KOTKAS

LUMIÖÖKULL

Lumistel väljadel kohtame huuki ehk lumiöökulli, kelle valge, pruunide täppidega pehme sulestik teda väga hästi kaitseb külmemate tuulte eest. Isegi jalad on tal kaetud kuni küünteni jänesevillataoliste pehmete sulgedega. See on vajalik seepärast, et lumiöökull ka kõige külmemate ilmade ja suurimate tormidega peab väljal kükitama, sest metsi ta pelgab. Toidab end väiksematest loomadest, aga kui muud saada pole, läheb näljaga isegi jänése kallale.

Tema pesitamisest teatatakse niipalju, et ta Põhja-Jäämere rannikul ja saartel elab ning oma pesa ehitab tundra pinnale. Üht ja sama pesa kasutab aastaid. Huvitavamaks nähtuseks lumiöökulli juures on, et toidusaamise võimalused, ja hulk, mõjuvad tema munade arvu peale. Kui on kehv aasta, muneb ta vaevalt kuus muna, kui aga toitu külluses, siis vähemalt poole rohkem.

Meie öökullidest erineb lumiöökull selle poolest, et varitseb saaki päevavalgel, samuti nagu tema sugulane vöötöökullgi, kel on peenevöödiline sulestik ja kes metsa sugugi ei pelga, vaid selles elab õige meelsasti.

„PAIKE"
(jaanuar 1939. a. Tallinn)

SEIKLUS SALAKÄIGUS

Heino piilus areldi õpetaja poole ja heitis siis pilgu üle õla. Samal silmapilgul lendas ta lauale väike sedel. Jälle arg pilk õpetajale ja siis kirjale. Seal seisis:

Heino!
Olen suure saladuse jälil.
Vahetunnil räägin sulle,
Ilmar

Mis saladus võiks küll Ilmaril olla? See küsimus ei annud Heinole nüüd enam rahu. Rahutult nihutas ta end pingil, vaatas aeglaselt üle õla Ilmari poole ega suutnud hetkekski tähelepanu koondada sellele, mis õpetaja kõneles.

Helises kell. Õpetaja lahkus klassist.

„Tule kaasa!" tõmbas Ilmar Heinolt varrukast ja kiirustas klassist välja. Heino ruttas talle pooljoostes järele. All keldrikorral, kus asus käsitööklass jäi Ilmar seisma.

„Olen suure saladuse jälil!" tähendas ta, kui oli selgusele jõudnud, et õhk oli puhas ja tõmbas taskust mingi kokkupandud paberi välja.

„Eile pärastlõunat', jatkas ta, „juhtusin sorima kodu aidalakas. Seal sattusin äkki mingile laekale. Kirve kaasabil sain selle luku lahti. Ja sealt leidsin, näe, selle!"

Ilmar ulatas Heinole kokkupandud paberi.

„Ohoo! — See on ju mingi vanaaegne plaan", tegi Heino suured silmad.

„On sul aga aimu, mis plaan see on?" päris Ilmar.

„Ei!"

„Aga, näe, mina tean. Uurisin välja: see on meie koolimaja ja Vainuvälja mõisa plaan. Kroonikates on pikalt meie mõisa kohta kirjutatud. Vanasti oli Vainuvälja üks suursuguseim mõis kogu maakonnas.

„Seda olen kuulnud jah!"

„Alles peale Vabadussõda, kus ta tublisti kannatada sai, on hoone välimus muutunud. Nüüd käime siin koolis, aga ons meil aimu, mida selle mõisa juures kõike huvitavat ei ole!"

„Näiteks mida?"

„Noh, vaata plaani! Siit mõisast peab viima maaalune käik välja kiriku juurde?!"

Kuna kell kutsus jälle õpinguid jatkama, siis tuli jutt sedapuhku pooleli jätta.

Pärast tundide lõppemist said Ilmar ja Heino oma katkenud juttu jatkata.

„Täna õhtul", sõnas Ilmar, „kui sa memmepoeg ei ole, tule kaasa."

„Muidugi tulen."

Ilm oli juba pime, kui Ilmar ja Heino kohtusid.

Peame ettevaatlikud olema, et keegi meid ei märkaks", tähendas Ilmar.

„Hakatakse pärima, mida me siin kolame, ja siis ei tule asjast midagi välja."

Nad laskusid keldrisse. Ilmarile näis kõik juba tuttav olevat, sest ta ruttas julgelt mõõda keldrikäike edasi. Heino järgnes talle hinge kinni pidades. Suure laudukse ees jäädi seisma.

„Siit algabki käik!" sõnas Ilmar ja püüdis ust lahti kangutada. See poinud kerge töö, sest uks oli niiskusest pehkinud. Üks laud uksest saadi siiski lahti kangutada.

Sõnagi lausumata ronis Ilmar läbi avause, mida Heino talle järele tegi. Läpastanud rõskus lõi poistele ninna. Tükk aega läks käik otse edasi. Siis aga hargnes kaheks. Ilmar heitis küünlavalgusel pilgu plaanile ja jõudis selgusele, et tuleks pöörduda paremale. Siin muutus juba jalgealune niiskeks ja külmi piisku tilkus laest krae vahele.

Järsku komistas Heino millegi otsa. Maha vaadates leidis ta sealt mingi nahkkohvri. Poisid avasid selle. Nähtavale tuli igasuguseid pabereid, dokumente ja mingi pakk.

„Selle kohvri võtame üles ja anname politseile üle."

Uuesti hargnes tee kaheks. Seekord käänduti vasakule. Mõneajalise käimise järele lõppes käik suure uksega. See uks avanes aeglaselt. Mõlemad poisid astusid üles.

Kelder, kuhu nad sattusid, tuli tuttav ette.

„Kuule, see on ju vallamaja kelder!" sõnas Heino.

„On jah!"

Nad astusid treppi mööda üles.

„Tont võtaks", kirus Ilmar, „me ei tulnud ikka õieti plaani järgi, sest õigusepärast oleksime pidanud kiriku juurde välja jõudma. Aga ükskõik — teinekord uurime veel, nüüd läheme ja teatame oma leiust konstaablile."

Konstaabli korter asus samas vallamajas. Poisid rääkisid oma loo ära. Konstaabel silmitses asju ja naeratas paljutähendavalt:

„Need paberid läksid just hiljuti vallamajast kaduma. Keegi näppas need."

„Aga kes?" küsisid poisid.

„Selle teeme varsti kindlaks. Me seame käikudesse vahid välja, sest on selge, et varas asjadele järele tuleb!"

Juba samal õhtul tabatigi käigust tagaotsitav ja kardetav murdvaras.

Nüüd olid Ilmar ja Heino päevakangelased.

Aga ega salakäik jäänud uurimata. Kolijuhataja oli kuulnud poiste seiklusest, ja nähes, et poisid asja vastu huvi tunnevad, korraldas ühel päeval pärast tunde õppekäigu maaalustesse käikudesse.

Ja seekord jõuti kiriku juurde välja.

LASTE RÖÖM 1939

Jõudis uus aasta

Vanaaasta õhtul on tore. Sel õhtul võime üleval olla nii kaua kui tahame, võime koos vanematega võtta vastu aastat uut. Sel aastal olime kutsutud kogu perega sõprade juurde. Kell oli üheksa, kui jõudsime sinna.

Seal oli maitsev õhtusöök. Siis läksime alla, kuulasime muusikat, mängisime ja tantsisime. Puhusime õhupallid täis ja panime need ülesse seinale.

Varsti oli kell kaheteistkümne lähedal ja kõik teised tulid alla. Kui kell lõi kaksteist, siis purustasime õhupallid ja soovisime üksteisele head uut aastat.

Vanemad inimesed läksid tagasi ülesse ja lapsed jäid vaatama üht filmi TV-st.

Kui me lõpuks koju hakkasime minema, oli päris hiline aeg. Olime nagu veidi väsinud, aga sel õhtul oli lõbus.

KAARI EISTRAT
Toronto E.S. Täienduskool

Pikk sõit onu juurde

Onu oli oma perega, kahe suure doberman-pinsheriga ja väikese kassipojaga meil külas jõuluajal. Nad kutsusid Monikat ja mind nende juurde külla jõuluvaheajal.

Reede hommikul hakkasime siit Torontost sõitma Kingstoni. Autos oli kaks täiskasvanut, neli last, kaks suurt koera ja palju pakke, nii et oli väga kitsas.

Kui Torontost välja sõitsime oli ilm päris ilus, aga varsti hakkas lund sadama. Teel oli autoõnnetusi. Palju autosid oli kraavis. Lund hakkas ikka tihedamalt sadama ja tuiskama.

Kui olime neli tundi sõitnud, läks onu Enn ühte paika küsima, et kuidas on teed edasi. Vastati, et teed on kinni ja edasi ei pääse. Saime siis ühe motellitoa lähedalolevas külas. Meie kõhud olid tühjad ja kõik restoranid kinni. Õnneks oli „Beckers" lähedal ja läksin onu Ennuga ostma toitu. Tegime võileibu. Magustoiduks saime vahukoort ja kartulilõike.

Öine magamine ei olnud mugav. Tuba oli palav, kõrvaltoas tehti suurt lärmi ning meie toa põrand kriuksus iga sammu puhul. Hommikul, kui uuesti sõitma hakkasime, olid teed puhtaks aetud. Meil oli veel pool teed sõita, kuid see läks päris kiiresti. Kogu see põnev sõit kestis kakskümmend kaks tundi, aga oli päris lõbus.

MARGUS KASK
Toronto E.S. Täienduskool

TALV ON TEEL

Lumi on tulemas, katab varsti maa.
Suviseid tegusid enam teha ei saa.
Päevad on lühemad, jõulud on teel.
Lapsed küll ootavad jõuluvána veel.

Kui jõulud on läinud, aasta uus on.
Kõik me ootame, et tuleks õnn!
Kui pidud on läbi, talv on küll paha,
sest nüüd on külm ja seda ei me taha.

Väljas ikkagi lumi, mis katab mulla,
ta nagu peidab midagi, võibolla kulla.
Küll ma tahaks, et kevad tuleks ruttu.
Ruttu! Jah kohe! Nüüd! Ärge ajage juttu!

SANDRA KASTURI
Toronto E.S. Täienduskool

Talve ilu ja võlu

Ka külmal talvel, mida paljud inimesed ei armasta, on oma ilu ja võlu. Nii mõnus on olla õues või veel parem maal, kui taevast langeb alla värsket, pehmet lund. Hiljem hakkab lumi samuti särama, nagu tähekillud taevas. Tihti paistab maa ja mets, peale värsket lumesadu, kui noor pruut, keda on ehitud, kaunistatud valge siidlooriga, millele riputatud miljonid teemandikübemed. Seda ilukõllust peaks igaüks imetlema!

Mõnus on talisport puhtas looduses, värskes õhus. Lõbus on suuskadega lumistest mägedest alla laskuda, nii tore on lapsi kelkudel vedada mäest üles ja alla ning sõidutada siia — sinna. Libedal jääl uisutada on ka vahva. Järvejääl on jälle huvitav jälgida, kui rikkalik on isa ja vanaisa kalasaak, mida püütakse jää alt.

Lõbus ja mõnus on lumepalle veeretada, sõpradele puhast lund visata ja hiljem nendega meie järveäärses talvekindlas suvilas ahjutule paistel märgi riideid kuivatada. Muidugi laulame sealjuures eesti laule, küpsetame orgiotsas vorstikesi maiustame kuni väsinuna puhkama heidame. Ka magåda talvel soojas suvilas, kus ümbrus on puhas ja vaikne, on kosutav.

RUTT KUNG
Toronto E.S. Täienduskool

OLEN HEA LAPS

Ma olen hea laps, kui teen hoolsalt oma kodutöö. Siis saan õpetajalt ka hea hinde ja õpetaja on rõõmus. Kui ma olen hoolas koolis ja kõike tean, saan hea tunnistuse. Kui ma teen kõik koolitöö koolis, kõik töö kodus, mida ma pidin tegema, siis mu isal ja emal on heameel. Mulle meeldib teha headmeelt teistele, siis olen ise ka rõõmus ja õpin veel paremini.

LEENA KALVIK, III b kl.
Toronto E.S. Täienduskool

☆

Olen kodus hea laps, sellepärast et hoian enda toa korras. Igal hommikul teen ise oma voodi korda. Igal õhtul panen omad mänguasjad ja riided ära. Ma pesen ja kuivatan ka nõud. Ma lähen poodi, kui meil on midagi sealt tuua. Ka koolis püüan olla korralik ja kõik koolitööd teha hästi.

LIISA LUGUS, III b kl.
Toronto E.S. Täienduskool

☆

Ma kuulen ema sõna, kui ta mind kutsub. Kui isa kutsub, siis ma tulen kohe, mitte üks tund hiljem. Kuulen ikka oma vanemate ja vanavanemate sõna, sellepärast et neil on põhjust ja õigus mind käskida, kutsuda ja keelata. Kui koolis õpetaja räägib, siis kuulen alati mida ta räägib ja kuulan sõna. Ma ei tee pahandust!

INGRID LAAR, II b kl.
Toronto E.S. Täienduskool

Lehekülg „Meie Noored" ilmub Kanada Eesti Õpetajate Ühingu üritusena. Toimetajad: Hella Leivat ja Helle Reikman. Toimetuse aadress: c/o Hella Leivat, 16 Cortland Ave., Toronto, M4R 1T8 Ont.

Zarah Leander

Ühe armastatud lavatähe mälestuseks

3.

Zarah Leander

Osadeõppimine oli Zarahle kerge, kuna tal oli hea mälu. Tema esimene film UFA teenistuses oli „Zum neuen Ufern" (Uutele kallastele) milles inglise varietee lauljanna Gloria Vane valesüüdistuse tõttu vangina Austraaliasse deporteeritakse. Kus õilsameelne farmer teda abiellumisega sandist sejsundist päästab. Zarah kolmas abikaasa, soome-rootslane Arne Hülpers kellega ta 1955. a. abiellus, kirjeldab 1936. a. esietendust Berliinis: lõpustseenis astub Gloria oma õilsa farmeri käevangus Austraalia väikese maakiriku altari poole. Kuna Zarah kandis laia, krinoliinitaolist kleiti, tundus farmer Viktor Stahl tema kõrval mannetult väikesena. Publik nuttis rõõmupisaraid. Hülphersile tuletas kogu stseen meelde suurt ookeaniaurikut, mida väike puksiirpaat toetab, ja ta puhkes laginal naerma. Mida publik talle kurjasti pahaks pani.

Järgnes film „La Habanera" Porto Ricos. Ülesvõtted tehti Teneriffes, Kanari saartel. Kolmas film oli „Heimat", Herman Sudermanni 40. a. vana draama teemal. Isa osas esines kuulus saksa näitleja Heinrich George, kes nõudis oma partnerilt näitlemisoskust ja kontsentratsioonivõimet. Film sai Veneetsia auhinna.

Kui diktatuuri bürokraatia ja paberimäärimisemaania kunstnikule üle jõu hakkas käima, nõudis ta endale sekretäri. UFA ametnik Walter Bolz oli talle ses osas aastate viisi usaldusväärseks toeks ja abiks.

Järgnesid filmid „Der Weg ins 1941, „Die grosse Liebe" 1942, „Damals" 1942, „Blaufuchs" jt.

GOEBBELS TERRORISEERIS

Autor puudutab oma raamatus ka natsi Saksamaa poliitikat. Dr. Goebbels kui kultuurminister segas end UFA töösse ja terroriseeris kunstirahvast. Kui UFA 1942 aastal keeldus lepingukohast 53% palgast rootsi panka maksmast, hakkas Zarah streikima ning keeldus filmimast. UFA andis lõpuks järele ja raha maksti Rootsi, kuid dr. Goebbels laskis Zarah enda juurde kutsuda pakkus talle saksa kodakondsust ja lubas ning tõotas talle kuud ja tähti taevast.

„1942 aastal!?", ütleb Zarah. „Esmakordselt oli mul Saksamaal hirm oma julgeoleku pärast."

1938 a. kui Zarah esmakordselt kultuurministrit kohtas, ütles päkapiku suurune dr. Goebbels: „Jaa, teie nimi, proua Leander, tuleb mulle veidi juudilik ette — Zarah?"

„Ja teie nimi, härra kultuurminister — Joseph?" vastas Zarah.

Siis naersid mõlemad. Kõigist natsi Saksamaa suurustest peab Zarah dr. Goebbelsit siiski kõige haritumaks inimeseks.

1939 aastal ostis Zarah Östra Husby kihelkonda, Läänemere rannale Lönö mõisa. Maaomand maksis 235,000 rootsi krooni ja selle majapidamises oli 48 lehma. Zarah oli aastate jooksul maakodu ostmisest unistanud ja ettenägelikult antiikmööbleid ja vaipu ostnud. Tekkis probleem kuidas neid Rootsi toimetada; 1942. a. polnud see enam mitte lihtne. UFA pressisheff Carl Opitz abikaasaga tulid talle appi: korraldati pidulik koosviibimine, kuhu oli palutud ka majandusminister Walter Funk. Zarah provotseeris Funki valget viina maitsma ja vedas temaga kihla, et minister jääb enne purju kui tema. Võitja palgaks oli lubatud üks soov tema enda valikul. Zarah prepareeris end mitme karbi sardiinide söögiõliga ja võitis kihlveo. Tema „soov" oli templite ja allkirjadega paber, mis võimaldaks tal paar mööblitükki ja isiklikke asju Rootsi toimetada.

LÖNÖ MÕISAS

1943 a. oktoobris lahkus Zarah Berliinist ja asus elama Lönö mõisa. Nagu ükski prohvet pole kuulus omal maal, nii oli Zarah Rootsis vähem tuntud kui Euroopa maades kuhu saksa filmid ulatusid. Kunstnikuna kandis ta seetõttu Saksamaa vastu ikka mingit sooja tunnet südames ning tema tihe side Saksamaa publikuga püsis hiljem ka pealesõjaaegsetel aastatel.

1944 a. sügisel saabus Lönö lahte mitmeid Baltimaade põgenikepaate. Paljud paadid, kes Gotlandile sihtisid, kuid veest ja tuuiest põhjapoole triiviti, randusid Zarah kodu lähedae. Ta ütleb, et mõnikord peatusid tema katuse all kuni 80 meest, naist ja last. Sõjaolukorra kitsenduste tõttu pidi mõis end ise majandama ning seetõttu jätkus paljudele tööd ning tegevust. Pealegi kuulusid maaomandi juurde saagirohked heeringapüügi veed.

Berliinis langes Zarah üüritud Dahlemi villa kogu sinnajäetud kraamiga tuleroaks. Rootsis koges kunstnik külmvaenulikku suhtumist.

Ta rõhutab, et poliitika teda ei huvita ja ta pole sellele kunagi tähelepanu pööranud. Teda huvitavad elu ja inimesed ning tema elukutse on neid lõbustada ja neile meelelahutust pakkuda. Tema laulud on 90% armastuslaulud ning tema veendumus, et suuremale osale inimestele on armastus tähtsam kui poliitika. Kuid 1943 kuni 1947 kujunevad Zarahle siiski surnud ja vaikivateks aastateks.

1947 a. sõitis ta ühe muusikakirjastuse kutsel Zürichi, kohtas seal komponist Ralph Benatzkyt ja koos tegid nad menuka raadioprogrammi.

PROTESTID

Kui Zarah 1944 a. Karl Gerhardi revüüs „Circus" pidi esinema, protesteerisid selle vastu taani ja norra põgenikud Rootsis, kuna nad pidasid Zaraht saksasõbralikuks. Revüü leidis aset alles mõned aastad hiljem.

1951. a. toimus Zarah esimene laialdane Lõuna-Ameerika turnee, kus saatjana oli temaga kaasas tuntud saksa komponist Peter Kreuder. Viimane kirjutas Zarah jaoks kaks operetti. „Madame Scandaleuse" (B. Shaw ainetel) esietendus toimus Viinis, ja Rootsi riigiparkide tsentralorganisatsiooni patronaazhi all. Zarah oli 51 aastat vana ja peale esietenduse lõppu tõusis lavaeesriie 41 korda juubeldavale publikule.

Esimene pealesõjaaegne kontsert toimus 1948 a. Saarbrückenis, prantsuse okupatsioonitsoonis, aasta hiljem Berliinis.

Esimene pealesõjaaegne kriminaalfilm „Gabriele" filmiti Hamburgis. Sellele järgnesid 1952 „Cuba Cabana", 1953 „Ave Maria", 1954 „Bei dir war es immer so schön" ja 1959 „Der blaue Nachtfalter". Lisaks kontserdid ja operetid Viinis ja Hamburgis ning Rootsi linnades.

Paljudel aastatel toimis Zarah saatjana ja kapellmeistrina tema kolmas abikaasa Arne Hülphers. Nende harmooniline koostöö ja kooselu kontsertreisudel, kindla kodubaasiga Lönös, pakkus Zarahle rahuldust ja rõõmu.

Tema „suitsune" hääl on vaikinud. See püsib ainult veel plaatidel ja toob tagasi palju vanu mälestusi aegadest kui meloodiline muusika ja laul olid veel moodsad.

S.S.

HELIPLAADID ALANDATUD HINDADEGA

LP	#3402 VINDILISED VIISID (Kopvillem)	$4.00
LP	#3403 N. Põld NAAN PÕLD LAULAB	4.00
LP	#3406 H. Verder SÕDURILAULUD	4.00
LP	#3407 N. Põld JÕULULAULUD	4.00
LP	#3408 E. Loo KÜLASIMMAN	4.00
LP	#3409 N. Põld PÕHJAMAA LAPSED	4.00
LP	#3411 I Patrason—N. Põld ENCHANTING ESTONIA	4.00
LP	#3412 H. Liiv & E. Loo TANTSUTAKTIS	4.00
LP	#3413 N. Põld MUREMAA	4.00
LP	#3414 R. Andre ME TÕUSEME JÄLLE	4.00
LP	#3415 A. Raudsepp ON AEG ANTUD LAULDA	4.00
LP	#3417 E. Loo RAHA PANEB RATTAD KÄIMA	4.00
LP	#3419 EBATRUUDUS	4.00
LP	#3420 Dr. H. Tari „MIND ÄRA UNUSTA"	4.00
LP	#0026 TALLINNA LAINEIL II	4.00
LP	#1003 Kaljo & Tarmo SÄDEMED	4.00
LP	#1001 Heli neli TEEME POPPI	4.00
LP	# 305 VÕLUVAID VIISE VIISIMAALT	4.00
LP	# 73 (3) (laste) JÕULULAULUD	2.00
LP	# 72 (2) (laste) KEVAD JA SÜVELAULUD	2.00
	20912 E. Marge THE DIARY OF MY LIFE	2.00
	211—507 VÄIKESED HELIPLAADID	50 c.

Meeskvartett — HELIVELID
J. Kuusk — MULT ÄRA KÜSI
J. Kuusk — KODUKOTUS
I. Patarson — UNISTADES KODUMAAST

Müügil „MEIE ELU" talituses

958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6

Rajatakse Lady Baden-Powelli mälestushoone

Maailma Gaidide Keskorganisatsioon Londonis on avaldanud üleskutse aidata rajada uut keskust — maailma peagaidi Lady Baden-Powelli mälestushoonet.

Samaaegselt on USA-s New Yorgis inkorporeeritud sellekohane maailma asutis (World Foundation for Girl Guides and Girl Scouts, Inc.) oma ülesandeks võtnud vajaliku summa kokku saamise.

Kavatsetav hoone haaraks büroo- ja koosolekute ruumid, raamatukogu ja muuseumi. Selles leiduks ka elamisruume sajale isikule lühemaks ja pikemaks peatusiks.

Ühtlasi oleks see gaidiliikumise maailmatsentrumiks.

Selle hoone teokssaamine vajab USA rahas 7.000.000. Toetussummad tuleb saata — World Foundation for Girl Guides and Girl Scouts, Inc., 830 Third Ave., New York, N.Y. 10022.

Aastaid tagasi rajati taoline suurhoone skautluse rajaja Lord Baden-Powelli mälestuseks Londonis, Kensingtonis, just Eesti Saatkonna vastas blokis.

H.M.

ÕIENDUS

„Meie Elu" eelmises numbris on juhtunud üliõpilaskonna võrkpalliturniiril võistelnud! Korp! Amicitia naiskonna pildi allkirjas eksitav viga, tagareas kolmas on SILVI VERDER, mitte Silvi Veedla. Loodan, et pr. Verder mulle eksituse andestab.

O. HAAMER

OVER 50 YEARS OF GM SALES AND SERVICE

HOGAN GM
Chev Olds Limited

PAUL JUTTUS
Müük ja rentimine
Äris 291-5054
Kodus 423-5716

5000 Sheppard Ave. E., Scarborough, Ont. M1S 4L9 291-5054

Chevette	Malibu	Corvette	Oldsmobile
Camaro	Monte Carlo	Omega	Celebrity
Citation	Caprice	Cutlass	Toronado
Cavalier	Impala	Cutlass Ciera	Chevy Trucks and Vans

(KUULUTUS) (KUULUTUS)

BAROKK ja teised kõrgetasemelised soome mööblid ostate kõige odavamalt otse importeerijalt — FINPEX TRADING CORPORATION, 48 Sheppard Ave. W. (1 blokk läänepool Yonge'i). — Nüüd alandatud hinnaga männist mööblid ja mitmesugused põrandavaibad. — Müügil ka kliktoolid, nahast tugitoolid (kasepuust), laelambid, raamaturiiulid ja igasuguseid kinkeesemeid. — Väga ilusad Arabia aastataldrikud kuulsa lapi kunstniku A. Alariesto maalide järgi. Ainult piiratud arvul! — Avatud nädalapäeviti 4—9, laupäeviti 10—6. Tel. (416) 226-6332.

Nostradamus ennustab:

SAJANDIVAHETUSEL TULEB TAEVAST MONGOLITE KUNINGAS

Lääne-Saksamaal ja Prantsusmaal on moodi läinud ennustada maailmahukku ja lugeda varasemate „prohvetite ning hoiatajate" enam või vähem segaseid värsse ning teha neist järeldusi.

Teatavasti oodati enne aastat 1000 suure murega maailma hukkumist, kuna piiblist oli välja loetud, et maailma hukkub — või Messias koos Jumalariigiga tuleb — tuhat aastat pärast Kristuse sündimist.

Uued maailmahuku ootused käisid üle maailma suurte taudide ajal ja seoses vägevate komeetidega taevalaotusel. Halley komeet ilmus viimati a. 1910, neli aastat enne Esimese maailmasõja puhkemist.

Käesoleval ajal annavad kartused aatomisõja eest uut ainet ennustajatele ja meelitavad lugema vanu prohveteid sel alal. Peale selle ennustab ju rida äärmuslikke usulahke perioodiliselt lähenevat maailmahukku ja manitseb„ koha kinnipanekule paradisiis".

Nostradamus on kirjutanud järgneva ennustuse, mis ju ajaliselt meie hulgas nooremaid võiks puudutada:

„Aastal 1999 ja seitse kuud tuleb taevast suur hirmukuningas, ta toob kaasa mongolite kuninga. Enne ja pärast seda valitseb sõda."

Kuulsamaist kuulsaim ennustaja Nostradamus (1503—1566).

TOETASID EKN TEGEVUST

Eestlaste Kesknõukogu Kanadas rahvuslikku tegevust toetasid oma majandusliku panusega detsembris 1981. a. alljärgnevad kaasmaalased:

Arno Aarma, Valdur Aasa, Aado Alfred, Mihkel Alas, V. Alasi, Helene ja Hugo Allisma, A. Altosaar, B. Alvet, Adolf Anelin, Elmar Ani, Jaan Ani, Erich F. Annion, Hilja ja Aado Annus, Jeannette ja Johannes Anton, Endel Arro, Sigrid ja Hans Arus, V. Arvo, Mari Aser, Ada Avi.

Kersti Biro, Gertrude Blum, N. Bockfeldt, M. Devergnas.

Eesti Abistamiskomitee Kanadas, Toomas Eichenbaum, Jaan ja Leida Einola, Joosep Eistrat, Mati Epner, Triinu Estra.

A. ja H. Haljasmaa, J. Hansmann, Eduard ja Helmi Harilaid, Salme Harris, Augustin Havi, A. Hein, V. Heinar, R. Hiielo, Hemut Höövel.

Endel Igarik, M. Isberg.

J. ja K. Jakobson, Nikolai Jaus, Ella Jostman, Paul Juttus, Enn Jõgar, Henno Jõgeva, Lembit Jänes, E. Järvis, Erich Järvlepp, Herbert ja Meida Jürgman.

Alfred ja Hilde Kaarsoo, Isak Kain, Albert Kaldre, Eduard Kalkun, Eve ja Leonid Kallas, A. Kallasmaa, Eerik Kalmet, Henno Kamarik, Reet ja Leo Kann, E. ja H. Kannel, F. Kanger, Julius Karelson, Arnold Karu, Meta Kasak, Daniel Kase abikaasaga, Alfred Kask, Ralf ja Frieda Kasper, Marta Kaunismaa, S. V. Kaunismaa, Kalju Kaur, Hugo ja Irene Kesker, Juhan Kesamaa, Leo Kiima, K. Kilu, A. Kimmel, E. Kinnas, Herbert Kirves, Arnold ja Niina Kivi, Endel Kivioja, E. Kivistik, Jaan Klaas, Silvi Kolaczek, Selma ja Rihard Kollina, Jaan ja Ivi Kont, Arnold ja Helga Kontus, Jaan Konze, Uno ja Linda Kook, W. ja H. Koppel, Vaike Knuut, U. Krusberg, Evald Kruus, Ivi ja Heikki Kuld, Hjalmar Kuld, Arnold Kuul, Vladimir ja Vilma Kurol, E. Kuuskne, Ilmar Kurvits, Valeria Kõks, J. Kõrgemaa, K. E. Kõrgemets, A. Kõre, August ja Liivia Kõre, Maria Kägu, E. J. Käärmann.

Lydia Laar, Hella Laarne, Max Laenda, Jaan Laider, Edgar ja Vilm Landers, Amandus Lattik, Edith Laur, E. Lauri, Abel Lee, M. Leemet, E. Leinberger, Alfred ja Hella Leivat H. Lentsius, Martin Lepik, E. Liigand, Anette Liiva, Elmar Liivet, Aira Lill, A. Lind, B. Lindre, Armanda Linnamägi, Heino Loo, H. Loorits, Hilda Lootus, G. Lootus, E. Luik, H. Luks, Joh. Luksepp, Jaak Lupp, E. ja M. Lüdig, Herta Lüdig.

B. Malleus, Valter Marge, Aleksander Mardimäe, Edgar Marten, Rita Matiisen, Elsa Matkur, Ed. Miil, Linda Meema, R. Meemann, August Mellikow, Arnold Mets, E. Midenbrit, Aksella Miliunas, V. Mullaste abikaasaga, A. Murunurm, Peeter Musting, Hedvig Mutso, Helmi Mägi, E. J. Mägi abikaasaga, Raimond Mägi, Vello Mändvere, Helmut Mölder.

Anna Neemre, Adele Neivelt, Alfred Nii, H. Nuume abikaasaga.

H. Oidla, Oskar Oja, A. Ojassoo, Karl Ollino, Paul ja Elvine Osko, Ellen ja Kaljo Ott, Endel Ott, George Orgusaar.

Joosep Paist, Elmar Pajo, August Pajur, T. Pallandi, Linda Pallop, A. Paulus, Linda ja Endel Pedeman, Leida Peepre, E. Pehme, G. Perle, E. Piiberand, Valter Piigli, R. Piir, Valdeko Pikkand, Arnold Pille, Oskar Pint, Villu Pint, Maria Poom, Valter Pormeister, Meeri Prants, K. Priidik, Feodossi Pruul, Larissa Puhvel, Maria Pults, Liis Purre, M. P., Aino Põldes, August ja R. Pärna, Tiiu Pärnsalu, R. Pärtelpoeg, Olga Pääbo.

B. Randalov, Aadu Randpalu, Jaan Randsalu, Otto Rannamäe A. ja H. Ratas, Aug. Raud, Salme Raud, A. Raudsepp, Karl Haakon ja Senta Raudsepp, August ja Erika Reesalu, Armilde Reili, Oskar Ristmäe, R. Ritsing, Hermilde ja Jüri Roht, Eugen ja A. Ruus, N. ja G. Rõuk, E. Rämmeld.

Hilja Saar, Leo Saar, Joann Saarniit, Ewi ja Leo Saarnok, Linda Saidla, Karl Salurand, Paul Sander, Alfred Sepa, Selma Sepp, Juhan Siig, Helene Sild, Lydia ja Victor Sild, Harry Sildva, Leo ja Marta Sillamaa, U. Sillavere, O. Silm, Elmar ja Milde Solu, V. Sommers, Lex Soom, Alexander Soop, Jaan Soosaar, A. Soosalu, Tõnu Soovere, Martha Sperber, R. Stamm, A. Steinberg, Julia Stern, U. Suits, Alfred Sule, Helene Sultson, Meeme Sultson, Tõnu Sultson, Agnes ja L. N. Susi, Natalia Sõber, Evald ja Eili Sõerd.

Edvin Talback, Rein Talvak, Harald Tamm, Ingrid Tamm, K. Tammark, Aleks Tamme, Otto Tarkus, M. Teder, I. Teose, E. Tigane, Ilmar Tihane, E. Timusk, A. Tinits, M. Tiisler, August ja Maria Tomander, Inga ja Tarvo Toomes, A. Tooming, Helmar Toomsalu, Thekla Torrim, Olev Träss, Leonhard Tuul, L. Tõsine.

Meinhard Vabasalu, Alvine Vahi, Andrus Vahtra, Ludvig ja Leida Wahtras, Harry Vaino, Gus Wainu, Nikolai Valge jun., A. Valdma, Evald A. Wallaste, Hella Vallner, Nadia ja Walter S. Walter, Oskar Vares, Jakob Vares, Isak Varma, Ülo Vastopä, T. Vellend, K. Vendelin, Oskar Viia, Edward Viigi, H. V. Viiding, Hjalmar Vilbaste, A. Villem, Kalle Viires, Helmi Virkus, Erna Visman, Adar Woode, Boris Zeisik.

Toetuste laekumine jätkub.

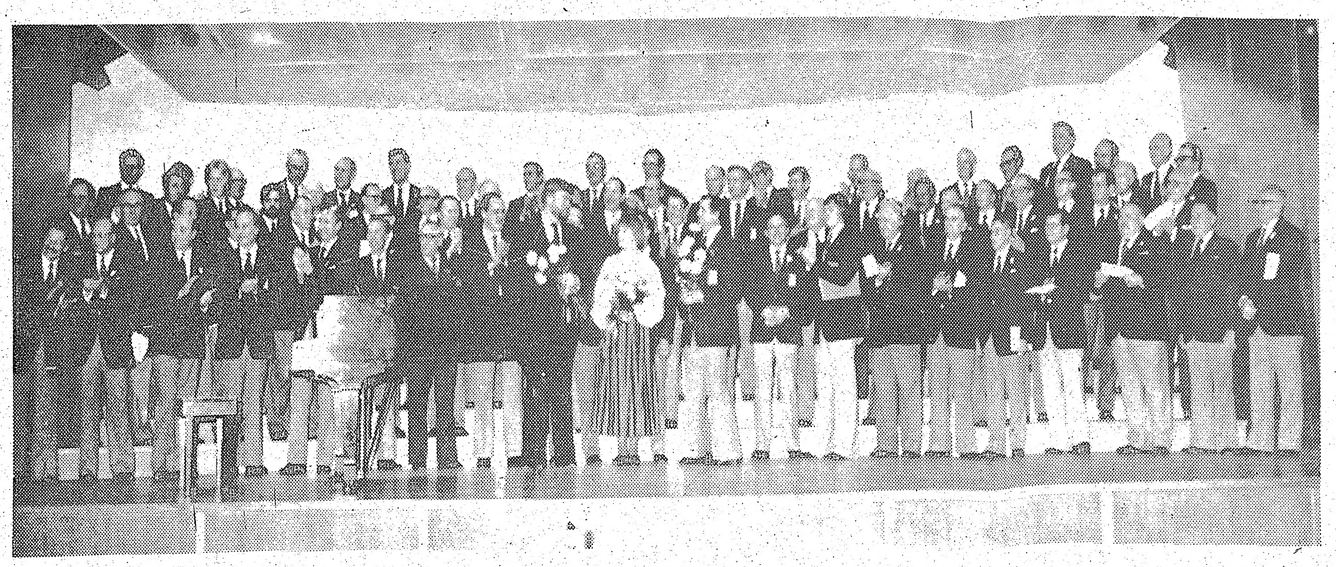

Pop-kontserdil pühapäeval, 24. jaan. esinesid Toronto Eesti Meeskoor ja Toronto Soome Meeskoor ühendkoorina. Pildil ees lilledega Charles Kipper, Margit Viia ja Veikko Nuppola.
Foto — O. Haamer

HÕIMUVENDADE ÜHISKONTSERT

Toronto Eesti Meeskoori ja Toronto Soome Meeskoori pop-kontsert pühapäeval Eesti Majas tõi kokku saalitäie koorimuusika sõpru vaatamata pakasele. Kell 3.00 p.l. sammus lavale üle poolesaja T.E. Meeskoori laulumeest ja moto järele kõlas Enn Võrk'i mehine „Meeste laul" Charles Kipperi juhatusel luues tiheda sideme kuulajaskonnaga. Järgnesid A. Kappi „Mu süda", H. Vetterling'i „Hele täht", A. Karindi eleegiline „Talvine õhtu", lõpetades Roman Toi poolt J. Liivi sõnadele kirjutatud „Kui tume veel kauaks ka sinu maa..."-ga, teenides järjest paisuva aplausi.

Kahekümnemeheline Toronto Soome Meeskoor (Toronton Mieslaulajat) nende kauaaegse koorijuhi Veikko Nuppola juhatusel esitas Soome rahvalaule: „Tää kylä ämmät" — Karjala rahvalaul — Pauli Helkiö seades, „Talkoopolska" — Soome rahvalaul Jaakko Tuuri seades (tuli korrata), „Tule häitäni tanssimaan" — Soome rahvalaul Viljo Mikkola seades ja lõpetuseks Toivo Kuula „Eteläpohjalainen piirilaulu', milles bassi soolo oli Esko Laakso kätes. Kuigi väikesearvuline, näitas koor head koori distsipliini ja eeskujulikku täpsust, saades teenitult kuulajaskonnalt väga sooja vastuvõtu ja kordamistnõudva aplausi.

Kava teise osa alguseks laulis Toronto Eesti Meeskoor A. L. Rizzius'e „Rõõmsad laulumehed" millele järgnesid A. Läte „Malemäng" ja südamlik „Kuldrannake" ning viimasena C. Gounod „Sõdurite koor" ooperist „Faust", mille eestikeelse tõlke on teinud Roman Toi. Viimast saatis klaveril Margit Viia. — Kõiki juhatas Charles Kipper, vallandades järjest paisuva ja mitte lõppedatahtva aplausi, mida vaevalt suudis vaigistada viimase helitöö kordamine.

T.E. Meeskooriga liitusid laval Soome Meeskoori laulumehed ja ühiselt lauldi Veikko Nuppola juhatusel T. Vettiku „Kuu", O. Merikanto „Merellä", mille meeskoorile seadnud R. Toi, soomekeeles ettekandeks palus Charles Kipper T.E. Meeskoori endist kauaaegset koorijuhti ja auliiget, kuulajate keskel viibivat dr. Roman Toi'd. Klaveril saatis C. Kipper. Kuigi eesti laulumeeste maadlemine soomekeelse tekstiga pisut kahandas teksti ladusust, oli kolmveerandsajaline ühendkoor R. Toi juhatusel paenduv, pakkudes helisevat pianot ja võimsat forte-fortissimot, mis vallandas samavõimsa aplausi. Ka kordamine suutis vaevalt vaigistada aplausi.

Ühendkoori viimaseks lauluks oli traditsiooniliselt G. Ernesaks'a „Hakkame mehed minema" Charles Kipperi juhatusel, saades samuti hingestatud aplausi, mis saatis ka koorijuhtidele ja klaverisaatjale tänutäheks annetatud lillekimpe.

Toronto Eesti Meeskoor oma noore energilise koorijuhi Charles Kipperi juhatusel on paisunud ligi kuuekümnemeheliseks kooriks ja on kujunemas instrumendiks millel, kuigi noor, kuid vilunud koorijuht võib ette kanda ka nõudlikumaid helitöid.

Kontserdi lõpul lauldi ühiselt „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm". Lahkudes oli kaasa võtta meeldivad muljed hästiõnnestunud ja väga nauditavast kontserdist.

O.H.

TUUMAKAS TEOS

„Jumal on meie abi" 100 jutlusega. Eesti Vaimulik Raamat kirjastus. Trükitud Torontos enne jõule 1981. Sisaldab 388 lehekülge.

Autori kolmas jutlusekogu on rahulik raamat. Pealkiri on tuntud ja laialt tarvitatud loosung. See on üllatus, kuna autori eelmised jutluse raamatud omapäratsesid pealkirjadega. Esimene „Jumala armastuse vangid", teine „Rändurid tolmu ja tähtede vahel ja nad sisaldavad ka jutlusi õige värviliste pealkirjadega. Mitte enam siin. Kiviranna on jätnud välimise ilutule ja on hoopis sügavamale usuelu väärtustesse haaranud.

Usulise sügavtunnetuse märgiks on see kas juletakse koneleda ainult ristiusus leiduvast väest — surnust ülessetõusmisest. Algajad ja pool-küpsed autorid kardavad seda teemat Kivirannagi I jutluste kogus on ainult üks ülessetõusmise jutlus. Teises kogus juba kolm ja käesolevas 4. ja kogu raamat, isegi jõulujutlused, toovad lugeja silmade ette surmaäravõitja Jeesuse Kristuse ainulaadse lunastuse. Ta tihti rõhutab Jõulu-Suurreede ja Ülestõusmise kolmiku kooskõla. Vabatahtlikult maailma sündinu-kannatanu-surnust ülessetõusnud Issandast.

Praost Kiviranna on huvitava, omapärase ja julge jutlustajana teinud suure edusammu oma kolmanda koguga. Siin on ta sügav tunnistaja, kelle sõnad haaravad igat, kes otsib igavest elu.

Enamiku tema jutluste sisu on hoiatus ärakadunud eesti kristlastele; meeldetuletus, et see pole väärtiline tegu ja sõbralik anumine: tulge tagasi oma hingeõndsuse ja eestluse juurde. See on uue raamatu juhtmõte.

Kuulgem ainult kuidas ta hüüab: „Kedagi ei saa panna uskuma, kes ei taha. Kedagi ei saa peasta, kes ei lase ennast peasta." Kuid on võimalik anda veenev tunnistus tõest (lhk. 116). Ja seda ta teeb.

Või ta küsib: „Sinu kristlaseks olemine, milles see seisab?" lhk. 128 ja lhk. 169 „mille eest need inimesed õieti põgenesid?" küsivad ameeriklased nähes ilma usuta eestlasi. Ja ta laseb vanal pastoril külastada oma koguduse liikmeid ja neid uksel üllatada küsimusega: „Kas siin elab Jeesus Kristus?" Ja usuliselt lage isa oma poja haual peaks lugema palve, kuid ta kogeleb, et ta ei oskagi palvetada.

Kuid vaesed lapsed oma sentidega emale jõulukinki ostes, vastavad küsimusele, et mis nad endale kingiks saavad: „Me ei vaja midagi, oleme õnnelikud, et saame rõõmu valmistada emale."

Autor mitmes jutluses, mis küpsenud 30 aasta jooksul nagu sisust selgub, laseb pilku heita enese hinge. See aina kinnitab, et mees on kasvanud ja küpsenud tõsises ametis. „Palma non sine pulvere" ütleks soomlane — ei ole võitu ilma rabelemiseta.

Kiviranna on väga värske ja leidlik võrdlustes ja originaalne illustratsioonides. Stalin olla ehitanud ausamba äraandja Juudasele Volga äärde. Või jutlustaja Billy Graham ronib voodi alla, et raske haavatu sõdur lamades näoga alla, saaks teda näha. Või surija sõdur annab oma passi kaaslasele, kes on endine roimar, et see saaks alustada puhast elu.

Teose alguses leidub temaatilisi loenguid M. Kämpmaa, M. Under'i ja mõne teise kohta, mis eksitavad. Nad pole jutlused. Nende paik on raamatu lisas. Lisa annab huvitavaid andmeid autori, ta teoste, kiriku ja koguduse kohta. On hinnatav, et nelja annetaja nimed on trükitud, kelle raha võimaldas raamatu ilmumise.

Ma ei looda, et raamat tooks autorile palju uusi sõpru, selleks on ta kriitiline küllalt. Aga teos pälvib kõrget tunnustust ja meie kiriku kiitust. Ta on kaunis raamat, väliselt hästi presenteeritud, täis ideid, mõtteid ja omapäraseid väljendusi. Aga esmajoones ta on rikas usuraamat, terava mõtleja ja vastutusrikka vaimuliku looming.

See raamat näitab häid võimalusi igale alata õigest otsast elama. Ta on tuimadele ergutajaks ja ärksatele kosutajaks. Olgu ta kuldraha igale eestlasele, ta väärib seda võrdlust.

KARL RAUDSEPP

SPORT

Kaks eestlast Kanada meistrivõistlustele

Tuleval nädalal sõidavad Lõuna-Ontario kolmeliikmelise meeskonna koosseisus Robert Vellend ja Allan Mägi Edmontoni Kanada murdmaasuusatamise meistrivõistlustele. Kolmandaks liikmeks on Ken Hawthorne Bracebridge'ist.

☆

Robert võitis laupäeval, 16. jaan. Aberfoyle'is 15 km võistlusklassi. Allan tuli noorte meeste klassis kahe Ottawa suusataja järele kolmandaks.

☆

Rahvusvahelistel võistlustel tuli hiijuti praegune parim kanada suusataja Pierre Harvey Itaalias 15 km-s esikohale ja Saksamaal parim ameeriklane Bill Koch samuti võitjaks.

LÜHIDALT

☆ Kodu-Eesti mees-Masterite 1981 a. esivõistluste tagajärgi:

60 m: 55+ klassis 8,7 sek., 60+ 9,2, 65+ 9,6.

100 m: 45+ klassis 12,8 sek., 50+ 13,2.

3000 m: 45+ 10.04 min., 50+ 10.33, 55+ 11.16, 60+ 12.19, 65+ 11.35.

Kaugus 45+ 5.60 m, 50+ 5.11.

☆ 10. jaan. „all-comers" sisevõistlusest York Ülikooli areenal Torontos võttis osa 400 atleeti, nende hulgas ka dr. Jaan Roos (40+), kes 3 km käimises oli teine ajaga 13 min. 47,5 sek. Tehti 15 kohalikku rekordit, nende hulgas ka maailmaklassi sprinteri Angella Taylor'i 50 m — 6.39 sek.

☆ Kaks Kanada siserekordit jooksti 16. jaan. Sherbrooki Ülikooli võistlusel Quebecis: torontolased Desai Williams 200 m — 21,14 sek. (maailmarekord on 21,05) ja Dan Johnson 50 m —5,74 sek.

☆ Kaks maailmarekordit saavutati N. Jerseys „olümpialaste" sisevõistlusel: Carl Lewis hüppas kaugust 8.56 m. Jim Heiring kõndis 1500 m ajaga 5.27,00 min.

☆ Juulis Northview staadionil Torontos peetud 5-e võistluse esivõistlusel püstitas Ian Hume, Quebecist, masterite rekordi 65+ klassis 3776 punktiga. V. Kostric oli esimene 45+ klassis — 3369 ja K. Hering 50+ klassis — 2887. Kahe suurima punktide arvu saavutaja tagajärjed:

	Hume (65+)	Kostric (45+)
Kaugus	4.85 m — 1016 p.	5.79 m
Oda	42.36 m — 1014 p.	39.24 m
200 m	29,6 sek. — 840 p.	25,0 sek.
Ketas	33.40 m — 662 p.	32.40 m
1500 m	7.25,9 min. — 244 p.	5.01,1 min.

erk

MÜÜGIL
VARRAK
JUTULEHT
Hind à $5.00
müügil „Meie Elu" talituses
938 Broadview Ave. Toronto. Ont.
M4K 2R6

„Estoniast" ja Harry Liivist Toronto ajalehes

Toronto päevaleht „Globe and Mail" toob Andrew Juniper'i tunnustava kirjutise võidukast „Estonia" korvpallimeeskonnast ja selle mänedzherist ning treenerist Harry Liivist koos pildiga.

„Estonia" on Ontario parim meeskond olles võitnud viimase viie aasta jooksul viis Ontario Amateur Basketball Association'i meistervõistlust ja ühe üleriigilise (1976—77). Möödunud aasta märtsis meeskond võitis OABA seenior-meistrivõistluse Torontos 4:0. Nagu Harry Liiv ütles ajalehele kuulus „Estonia" varem Etobicoke Recreational Basketball Associaton'i kus võitis pidevalt (18:2). „Meil ei ole parimad mängijad, kui on head mängijad, mitte „tähed" vaid ainult mängijad hea koosmänguga." Üks endiseid meeskonna liikmeid Londonist, Ont. märkis, et „Harryl on hea kuulsus ja paremad noored tulevad, sest ta pakub kvaliteetset korvpalli."

Liiv viib oma meeskonna tihti nädalalõppudel treeningmängudele USA ülikoolides ja jne.

74 tööd noorte kirjandite võistlusel

Noorte kirjandite võistluse hindamiskomisjon pidas esimese koosoleku läinud nädalal Eesti Majas.

Hindamiskomisjoni esimehe nimele oli tulnud 74 suurt ümbrikku töödega.

Esimesse vanusegruppi, noored kuni 10 aastani, oli saadetud 25 kirjandit. Teise, 11—12 aastased, 15 kirjandit. Kolmandasse, 13—15 aastased, 30 kirjandit. Neljandasse, 16—17 aastaste gruppi, 3 tööd ja viiendasse gruppi, 18—20 aastased oli saadetud 1 töö.

Töid hinnatakse komisjoni poolt sisuliselt ja keeleliselt. Kõik kirjandid loetakse läbi iga komisjoniliikme poolt. Tööde tulemustes, hinnest ja auhindadest teatab komisjon hiljem.

H.L.

SUVETÖÖD ÜLIÕPILASTELE

Suvetöödeks üliõpilastele „Summer Canada" raames teenivates organsatsioonides on tänavu ette nähtud 49 miljonit dollarit umbes 21 000 rakendamiseks. Ettepanekud projektideks tuleb organisatsioonidel esitada 26. veebruariks. Kuni 2 miljonit dollarit antakse üliõpilastele mitte kasu taotlevates organisatsioonides töötamiseks oma elukutsele ettevalmistamiseks (Internships), mis on esmakordne katseline üritus. Lisaks sellele on 10 miljonit dollarit nähtud ette kuni kolmeks suveks „Internshipideks" keskvalitsuse asutustes.

SEEDRIORU PEREST MANALASSE
VARISENUD HEAD SÕPRA

ELMAR MUILAS'T

mälestavad leinas

HUGO ALLISMA abikaasaga
EMILIE JÕESAAR
OTTOMAR LAAMANN
HEINO PALUVEER abikaasaga
ENDEL PALMISAAR abikaasaga
ANASTAS PETRASKA abikaasaga
CARL RAJAMETS
EDUARD REBANE perekonnaga
LEIDA REIMO
HILJA SAAR
VICTOR SNECKUS abikaasaga
WILLIAM TAMMER perekonnaga
VALTER TERA perekonnaga
EDGAR TIILEN abikaasaga
REIN VOLTRE abikaasaga
HILDA VOLTRE

ELMAR MUILAS'T

mäletab

kälimees RICHARD

LÕUNA-FLORIDA

Jällegi on Floridas kõrghooaeg kätte jõudnud. On näha hulgaliselt põhja-osariikide ja Kanada autosid, paljudel kleebis „I love Florida". Rõõmustaval kombel on siia saabunud ka eestlasi suuremal hulgal kui eelmistel aastatel. Nähtavasti bensiini kallidus rahvuskaaslasi veel ei heiduta. Igal juhul on siinsete eestlaste poolt korraldatud üritustel palju kaugelt tulnud külalisi.

Ürituste eeskavaline osa on kunstiliselt märksa paranenud tänu abielupaar Allikutele, kes paar aastat tagasi siia asusid Clevelandist, Ohiost. Erich Allik tegutseb koorijuhina, kirikutes organistina, saadab klaveril lauljaid ja muusikuid ning mängib kaasa instrumentaal-trios.

Tema abikaasa, Anadie Allik, on hõbehääleline lauljatar, kes ilustab oma lauluga nii rahvuslikke üritusi kui ka jumalateenistusi. Tema poolt sisselauldud heliplaadi esimene väljaanne müüdi kiiresti läbi, nüüd on ilmunud teine väljaanne.

☆

L-Florida Eestl. Koondise korraldusel toimus 20. detsembril jõuluõhtu koosviibimine. See oli meelejääv õhtu mis pakkus palju ilusat nii silmale kui ka südamele. Koosviibimise avas esimees Harald Hinno, südamlik avapalvus oli õpetaja Helmut Rüdmikult, Anadie Allik laulis „Jõulu unelm", klaveril saatis Erich Allik. Järgnesid laste ettekanded: Veroonika Riisma deklameeris „Armas Jõulu õhtu", Jaanus ja Angelika Käänid laulsid „Põdra maja", Riki Riisma luges „Armas jõuluvanakene". Järgnes segakooriit kolm laulu E. Alliku juhatusel. Jõuluvana ootuse pinevuse leevendamiseks balleti kooli õpilane Veroonika Riisma esitas tantsu „Viini valts". See oli ilus. Ehtsa jõuluvanana esines Alfred Lilleorg.

Traditsiooniliste jõulutoitude eest hoolitses Koondise naispere Meta Lembitu juhtimisel.

☆

Vana-aasta möödasaatmine toimus samuti Koondise korraldusel. Koosviibimise avas abiesimees Alfred Lilleorg. Kohe algusest peale lõi heapeo tuju Leida Järvi oma „vindiliste" viisidega, klaveril saatis temperamentselt Hilma Lilleorg. Kunstilist külakosti tõid: Erika Solom, kes laulis Hilma Lilleoru klaverisaatel Rombergi „Romansi" ja Raimond Tralla, kes laulis Rays Bernetti klaverisaatel kaks aariat ooperitest. Külalislauljate ettekanded kutsusid esile tugeva aplausi.

Uus 1982. a. võeti vastu juubeldusega; lauldi Eesti hümni ja vastastikkused õnnesoovid ei tahtnud lõppeda. Koondise esimees Harald Hinno soovis enda ja Koondise juhatuse nimel kõigile rahvuskaaslastele head ja õnnistatud uut aastat ja tänas peotoimkonda tubli töö eest. Rahvuskomitee poolt tõi tervitusi Raimond Tralla, Detroitist. Teadustajana tegutses Alfred Lilleorg, kes omalt poolt aitas tublisti kaasa heale meeleolule.

☆

Järgmine suurem üritus toimub 20. veebruaril E.V. aastapäeva puhitsemiseks. Sellel aastal toimub see esinduslikus „Moose Lodge" ruumides, Fort Lauderdales, 1201 NE 7 Ave. Oodata on rekordilist osavõttu. Aktusel kõneleb E. Rahvusnõukogu esimees Joh. Simonson, aktusele järgneb pidu.

LEINATEATEID

Agronoom Heino Tõnissar suri Eestis 14. sept. 1981. a. Ta oli sündinud 27. okt. 1905. a. Viljandi vallas. Peale ülikooli lõpetamist oli Simuna maatulundus konsulent ning hiljem Tallinna linna Kurna ja Lehma mõisate valitseja.

Professor dr. jur. Elmar Ilus suri 3. dets. Tartus. Ta oli sündinud Hallistes, kuhu ta ka maeti 8. dets. Iseseisvusajal oli ta Tartu Ulikooli tsiviilõiguse ja protsessi adj. professor aastail 1935—40 ja hiljem Õigusteaduskonna dekaan.

Eckart Lai suri 15. dets. Stokholmis. Ta oli sünd. 4. jaan. 1904 Tallinnas.

Dr. Jüri Kukest Kanada keemikute ajakirjas

Prof. dr. Olev Träss, kelle algatusel möödunud aasta juunis CIC aastakoosolek Halifax'is võttis vastu resolutsiooni seoses dr. Jüri Kuke surmaga vangilaagris on nüüd avaldanud ka pikema artikli enam kui 10 000 eksemplaris levivas ajakirjas „Chemistry in Canada". Ta annab selles ülevaate Jüri Kuke elukäigust ja inimõiguste nõutamisest, mis viis vahistamiseni, vaimuhaiglassa paigutamiseni, kohtumõistmiseni ja karistuslaagrisse saatmiseni kus ta suri.

CIC aastakoosolek tegi organisatsiooni juhatusele ülesandeks protesteerida dr. Jüri Kuke ja teiste eriarvamisel olevate teadlaste tagakiusamise pärast.

„Need protestid ei aita enam Jüri Kukke, kuid võivad aidata teisi, arvatud kaasa samal kohtuprotsessil 10 aastaks sunnitööle mõistetud Mart Niklust", kirjutab dr. Olev Träss. „Sovjeti dissidentide ainuke kaitse on publitseerimine Läänes ja protestid."

KIRIKLIKKE TEATEID

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church,
45 Davenport Rd.
Pastor Allan Laur
72 Appleby Cres.,
Markham, Ontario L3R 4L2
Tel. 477-6248

Laupäeval, 30. jaanuaril kell 7 õ. PIIBLITUND, dr. Mart Leesment kõneleb teemal „Efesuse Kiri".

Pühapäeval, 31. jaanuaril kell 1.15 pl. PÜHAPÄEVAKOOL lastele ja täiskasvanuile. Kell 2 pl. JUMALATEENISTUS. Kõneleb Allan Laur. Lauluettekandeid. Misjoni ohver. (Buss Eesti Kodust kell 1.15 pl.)

Teisipäeval, 2. veebruaril kell 7 õ. PALVEÕHTU.

EELK PEETRI KOGUDUS
817 M. Pleasant Rd.,
Toronto, Ont. M4P 2L1
Õp. O. Puhm (pikaajalisel puhkusel)
Hooldaja õpetaja Udo Petersoo
Organist dr. Roman Toi

Pühapäeval, 31. jaanuaril JUMALATEENISTUS kell 11 hom. Teenib piiskop K. Raudsepp. Tähistatakse pühapäevakooli aastapäeva, laulab lastekoor Margit Viia juhatusel.

31. jaanuaril kell 4 pl. Lembit Avessoni ORELIKONTSERT.

7. veebruaril kell 11 hommikul KORAALIPÜHA, teenib pastor U. Petersoo, luterlikust koraalist kõneleb dr. R. Toi, muusikalised illustratsioonid Cantate Dominolt C. Kipperi juhatusel. Leerieelsed.

INGLISKEELNE JUMALATEENISTUS kell 9.30, teenib pastor R. Hutchison.

7. veebruaril kell 6 õ. noorte KUUNLAVALGE JUMALATEENISTUS leeriõpilaste kaastegevusel.

Kolmapäeval, 10. veebruaril kell 7 õ. P. Uusmann'i LOENG „Vennaste koguduse liikumine Eestis".

Igal pühapäeval PIIBLITUND kell 10 ja PÜHAPÄEVAKOOL kell 11.

Pastor U. Petersoo KÕNETUNNID tel. 624-6128 esmasp. ja neljap. kl. 7—9. Kantselei tunnid teisip. 6—8 ja neljap. kell 2—4. Kiriku telefon 483-5847.

TORONTO EELK JAKOBI KOGUDUS
Kirik: Redeemer Lut. Kirik,
Bloor & Indian Rd.
Õp. T. Nõmmik
501 Davisville Ave., Toronto M4S 1J2
Tel.: 483-2478 ja 1-527-0410

Pühapäeval, 7. veebruaril kell 17.00 JUMALATEENISTUS ja PÜHAPÄEVAKOOL.

ÕPETAJA KÕNETUNNID: igal neljapäeval kell 18.00—19.30 oma kodus 501 Davisville Ave., Toronto, ning iga esmaspäeval kell 18.00—19.00 Hamiltoni kiriklas, 3 Maplepide Ave., Hamilton, tel. 527-0410.

EELK TORONTO VANA-ANDRESE KOGUDUS
Vana-Andrese kirik Carltoni ja Jarvise nurgal.
Õp. Andres Taul
17 Frank Cres., Toronto M6G 3K6
Tel. 656-5248, kirikus: 923-5172

Pühapäeval 31. jaanuaril JUMALATEENISTUS kell 11 hom.

Pühapäeval, 7. veebruaril JUMALATEENISTUS kell 11 hommikul. Jumalateenistusele järgneb koguduse TÄISKOGU KOOSOLEK.

INGLISKEELNE JUMALATEENISTUS kell 1 päeval.

Pühapäeval, 14. veebruaril JUMALATEENISTUS kell 4 pl. PIIBLITUND algusega kell 3 pl.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisipäeval ja neljapäeval kl. 6—8 õ. kiriku käärkambris.

TORONTO EESTI EV. LUT. USU KOLMAINU KOGUDUS
Kirik: 619 Sherbourne St., Toronto
Tel.: 698-7977 või 766-7859
Sherbourne allmaaraudteejaam on kiriku kõrval.
Õp. O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd., Scarborough

JUMALATEENISTUS on pühapäeval, 31. jaanuaril kell 1.30.

ÕPETAJA KÕNETUNNID on iga kuu teisel esmaspäeval kella 6—8-ni kiriku kantseleis, telefon 921-9417.

EESTI VABAKOGUDUS TORONTOS
30 Thorncliffe Ave. Tel. 469-6228
Jutlustaja E. Saraoja
Kirik: 962 Jones Ave. Tel. 461-2077

Pühapäeval, 31. jaanuaril kell 11 hommikul JUMALATEENISTUS. Kõnelevad H. Sepp ja jutl. E. Saraoja.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Jutl. Kaljo Raid
36 Bardo Walkway, Willowdale, Ontario M2J 4T9
499-6488

„VABADUSE KUULUTUS" RAADIOSAATED IGAL PÜHAPAEVAL

Pühapäeval, 31. jaanuaril kell 10.15 hom. PÜHAPÄEVAKOOL. Kell 11 hommikul JUMALATEENISTUS. Kõneleb Tiit Niilo. Solist Raul Pumber. Kell 6 õ. KUULUTUSKOOSOLEK, kõneleb Tiit Niilo. Segakoor.

Kodumaal pika raske haiguse järele lahkunud unustamata armast abikaasat, õde ja tädi

ELFRIDE ASOR'IT

neiuna Kiisel
sündinud 6. augustil 1906 Ahjal
surnud 20. jaanuaril 1982 Tartus

mälestavad sügavas kurbuses

abikaasa ALFRED ja
õelapsed RUTT, UNO, ja ESTER perekondadega kodumaal
õde ARMILDA ja õepoeg MART LEPIK perekonnaga Torontos

Puhka rahus
kodumaa mullas.

MEIE ARMAST EMA, VANAEMA, ÄMMA JA ÕDE

ADELE ELISABET KASK'E

neiuna Lillak
sündinud 12. augustil 1897 Puurmannis
surnud 18. jaanuaril 1982 Torontos

mälestavad sügavas leinas

AINO ja KALJU PULLERITS Torontos
KALJO, LAINE ja ILMAR KASK Stokholmis
ÕED ja OMAKSED kodu-Eestis
JOHN ja ERIC PULLERITS abikaasadega Torontos

Muld mälestust
matta ei jõua,
Sa elad meie südameis.

KALLIST POEGA, ISA, VANAISA, VENDA JA ONU

ANTS SIRK'U

sündinud 28. juunil 1933 Äksis
surnud 7. jaanuaril 1982 Tartus

mälestavad valusas leinas

ema ALMA
tütar EVI perekonnaga
vend OTT perekonnaga
õed LEIDA ja VALVE
õed ELLI ja FRIIDA abikaasadega
õepoeg JÜRI perekonnaga

Olgu kerge
kodumaa muld.

ARMAST SÕPRA

HARRY JÜRGENSON'I

mälestavad leinas

ADELE BRUNHOF
OLEV TRÄSS perega
REINO TRÄSS

R. S. KANE Ltd.
MATUSEMAJA
4812 Yonge Str.
(Sheppardi lähedal)
Willowdale
221-1159

LEINAS MÄLESTAME ARMSAT

ADELE KASK'E

ja avaldame südamlikku kaastunnet Ainole ja Kaljule perega

KARL ja AINO MÜLLERBECK perekonnaga

KALLIST KAASREISIJAT

ADELE KASK'E

mälestab leinas

„ATLANTA" PERE

Minu südamlik kaastunde avaldus kooliõdedele Leidale, Karinile ja Reginale perekondadega, ema

ELLE WIIKMAA

jäädava lahkumise puhul

ÕIE KÄRNER

JURISTID

ENN ALFRED
ADVOKAAT — NOTAR
Toronto Dominion Centre
P.O. Box 326, Room 1002
Royal Trust Tower
Toronto M5K 1K7
King—Bay
Telefon: 869-1777
24-tundi telefonivalve

Eesti Sihtkapital Kanadas
Annetused, testamendi-pärandused ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele
Eesti Sihtkapital Kanadas
kaudu tulumaksuvaba kviitungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

MUUGIL
Noorte ajakiri
TULEHOIDJA
3 ja 4, 1980
1, 2 ja 3, 1981
958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad:
M. Wayne Hamilton
Funeral Direktor
733 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)
Hellstada tel. 489-8811 • 489-8002

Külastage „MEIE ELU" kus leiate mitmesuguseid sobivaid kinkeesemeid
958 Broadview Ave.
Toronto, Ont. M4K 2R6
Tel. 466-0951
(Eesti Majas, II korral)
EHTEASJU
SKANDINAAVIA
KINKEESEMEID:
LINIKUID, SOHVAPATJU,
SAUNASEEPE ja TARBEID
KERAAMIKA-VAASE
HELIPLAATE
RAAMATUID (ka lastele)

„Meie Elu" üksiknumbrid on müügil:

TORONTO
POKO'S MEAT PRODUCTS ARIDES: 376 College St., 767 Mt. Pleasant Rd.
Rooneeme pagariäri ..... 484 Queen St. W.
Balint Book Store ..... 246 Spadina Ave.
„Meie Elu" talituses ..... 958 Broadview Ave.
Broadview Delicatessen ..... 141 Danforth Ave.
Finn Home Bakery ..... 281 Danforth Ave.
THUNDER BAY
Finnish Book Store ..... 168 S. Algoma St.
SUDBURY
Wolfe's Bookstore ..... 193—135 Durham St. E.

OPTIKUD
J. RATAS
Optika- ja Kellasepääri
247 Danforth Ave. Toronto
Telefon 465-6251
PRILLID
parimas kvaliteedis
ja ka igas hinnaklassis
„CONTACT LENSES" soodsate hindadega
Käekellade müük ja parandused kohapeal

ELEKTRIK
Sisseseaded, uuendused ja parandused elumajades või ettevõtetes.
HALLING
Tel. 762-9190 • Lic. E1044

H K INSURANCE AGENCY LTD
23 Westmore Drive
Suite 200
Rexdale, Ontario M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Eestlaste ajaleht „MEIE ELU" levib üle kogu maailma, kus asub eestlasi. — Tellige ja lugege „MEIE ELU". — Nõudke „MEIE ELU" proovinumbreid. —
„MEIE ELU" tellimishinnad: Kanadas 1 a. $34.00, 6 k. $18.00, 3 k. $13.00; USA-sse — 1 a. $37.00, 6 k. $20.00, 3 k. $14.00; Ülemeremaadesse — 1 a. $42.00, 6 k. $21.00, 3 k. $14.00. Kiripostilisa Kanadas: 1 a. $23.40, 6 k. $11.70. Kiri- ja õhupostilisa USA-sse: 1 a. $26.00, 6 k. $13.00. Õhupostilisa ülemeremaadesse: 1 a. $48.30, 6 k. $24.15.

958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6, Canada
„MEIE ELU" TALITUS

Tellimiskupong:
Palun saatke minule „Meie Elu" ..... **kuuks.**
Tellimisraha siinjuures .....
(Tshekiga„ panga rahakaardiga, posti rahakaardiga).
Nimi: .....
Postiaadress: .....
Kuupäev .....
.....
(Allkiri)

Dr. Villibald Raud

IN MEMORIAM

16. jaanuaril lahkus Chicagos elavate kirjast dr. Villibald Raud, kes nii Eesti Vabariigi päevil kui ka paguluses oli üks nendest silmapaistvatest isikutest kes oma töö ja elu oli pühendanud kodumaa teenimisele.

Kadunu elutee algas Äksis, Sootaga vallas kus tema isa omas veski ja villakraasimise-ketramise tööstuse. Lõpetanud 1916. aastal Tartu Aleksandri gümnaasjumi, astus Villibald Raud Moskva teedeinstituuti, kuid pidi Esimeses maailmasõjas mobiliseerituna 1917 aastal katkestama oma õppetöö.

Pärast sõda, 1920 aasta algul, teenis Villibald Raud Tartus Ratsarügemendis ohvitserina, alustades samal ajal õppimist Tartu ülikooli majandusteaduskonnas, kusjuures temal jätkus ka aega aktiivselt osa võtta korporatsioon Vironia tegevusest.

Lõpetanud 1924 aasta jaanuaris Tartu ülikooli majandusteaduskonna cum laude, alustas Villibald Raud oma Vabariigi aegset tööd väliskaubanduse nõunikuna Põllutöö ministeeriumis. Tema oli üks nendest kelle algatusel loodi Eesti Välisministeeriumi Kaubanduse Osakond, Eesti Konjuktuur Instituut ja Eesti Põllutöökoda. Ühtlasi alustati tema algatusel eesti põllumajanduse saaduste ekspordi ratsionaliseerimise kavandamist.

Selleks, et edukalt täita kaubandusnõuniku ülesandeid välismaal, süvenes Villibald Raud põhjalikult eesti põllumajanduslikesse probleemidesse, mille tulemusena oli tema doktoritöö „Die Grundlagen der Milchwirtschaft Estlands und die estnische Molkereiprodukte auf dem Weltmarkt" mis ilmus Berliini ülikooli kirjastusel. Tema töödest on ka ingliskeelses kirjastuses ilmunud terve rida teoseid, mis puudutades Balti riikide majanduslikke küsimusi tutvustasid ka Eestit ja selle ajalugu läänemaailmale.

Töötades pikemat aega Eesti Vabariigi kaubandusliku nõunikuna ning diplomaadi- ja peakonsulina meie Londoni saatkonnas, on kadunu osa võtnud eesti delegaadina mitmetest põllumajanduslikest konverentsidest välismaal, ühtlasi Maailma Majanduse ja Rahanduse konverentsist 1933 aastal Londonis ning kaubanduse läbirääkimisest Inglismaaga ja Saksamaaga. Enne Teist maailmasõda koostas tema palju aastaid ja andis välja Londonis „Estonian Fortnightly Economic Bulletin'i".

Dr. Villibald Raud on ka tõhusalt osa võtnud eesti rahvuslikust tegevusest paguluses, olles 1949—1953 Inglismaa Eestlaste Keskorganisatsiooni juhatus- ja nõukogu esimeheks, 1948—1953 samas Rahvusfondi esimeheks ja 1951—1953 Kesk-Euroopa Majandusteadlaste Ühingu esimees.

Siirdudes hiljem Eesti Vabariigi esindajana Hispaaniasse, oli dr. Raud alates 1955 aastast „Eesti Vabaduse hääle" toimetaja Madriidi ringhäälingus, korraldates eestikeelseid saateid kodumaale.

Tervilistel põhjustel, peale oma abikaasa surma, asus Villibald Raud paari aasta eest Hispaaniast Ühendriikidesse, kus veetis oma viimased eluaastad enda omakste lähedal Chicagos.

Kuni kõrge vanaduseni kehastas kadunu seda vaimu millega ülesse ehitati Eesti Vabariik ja mille väliskaubanduse üheks alustalaks oli dr. Raud. Tema kaasvilistlaste ja sõprade nimel korporatsioon Vironias, jääb vaid lisada — Puhka Rahus armas Villibald!

V. ERNESAKS

KUHU MINNA?

☆ **Pühap, 31. jaanuaril „Talihari 82" Eesti Majas algusega kl. 3 p.**

☆ **Pühap., 31. jaan. Liina Liivamägi ja Enn Alfredi loengud valguspiltidega Tartu College'is algusega kl. 3 p.**

☆ **Pühap. 31. jaanuaril Lembit Avesson'i orelikontsert Peetri kirikus algusega kl. 4 pl.**

☆ **Laup., 6. veebr. Saarlaste Ühingu Küünlapäeva Pidu Eesti Majas algusega kl. 6 õ.**

☆ **Teisip. 16. veebr. dr. Leon Tretjakewitschi loeng Tartu College'is algusega kl. 7.30 õ.**

☆ **Teisip., 23. veebr. prof. Rein Kuris'e loeng Tartu College'is algusega kl. 7.30 õ.**

☆ **Pühap., 28. veebr. Eesti Vabariigi 64. aastapäeva kontsert-aktus Toronto Ülikooli aulas algusega kl. 3 p.**

☆ **Laup., 6. märtsil T.E.R.R. „Kungla" laulu- ja tantsulavastus Seneca College'i Minkler auditooriumis.**

Majanduselu

UDUNE AJAJÄRK BÖRSIL

Aktsiate hinnad madalseisul, aga nende ostmine ei ole soovitav

Mõne kompanii juhtkond, kes kahtlemata kompetentne oma ärielu edus, on pidanud praegu kõige paremaks investeeringuks oma enda aktsiate tagasiostu.

Kalevipoeg arvas, et eks tugev mees võib ka õrnalt kallistada. Aga mina arvan, et eks tark mees võib ka vahel rängalt eksida. Joseph Granville, kes oma börsinõuannete eest saab $500 miljonit aastas, läks ka oma „sinise esmaspäeva" ennustusega 180 kraadi viltu. Mis siis imestada, kui nõuandja, kelle aastapalgaks $15, teeb samasuguseid vigu. Aga ma siiski tuletaks meelde minu poolt varem antud nõuannet, et kergem on loobuda võidust, kui kannatada kaotust.

Pensionärid, kes istuvad oma maksimum tulumaksu — vaba sissetuleku tipus, need istugu seal rahulikult edasi. See on kõige mugavam paik ootamiseks segaste aegade möödumist.

Ei ole õige oma hoiuste arvel minna börsile õnne otsima. Aeg selleks ei ole soodne, vähemalt niikaua, kui hoiuste intress ületab inflatsiooni.

Piltlikult võiks seda ette kujutada nii, et kui keegi ostab omale maja, et saada selle üürist tulu, aga selle äri vahele astub üürikontroll ja määrab üür ihinna nii madala, et see ei kata korrashoiu kulusid. Maja hakkab lagunema ja tema väärtus langeb. Kuigi maja väärtus on miljon ja sina maksad sellest ainult 500.000, kasulik see tehing ikkagi ei ole. Investeeritud kapitali väärtuse määrab tulu, mida ta sulle produtseerib. Ei too investeeritud kapitalid tulu, siis on tema eksistentsi väärtus null. Samalaadiline olukord põhjustab börsil aktsiate langust.

TULUD EI KATA KULUSID

Praegu on kõik nikkelkomp. katkestanud dividendide maksmise ja ka paljud teised. Tulemus on lihtne — aktsiate hinnad langevad. Ainuke komp. on Bell, kelle dividend tõusis, aga mitte nii kõrgele, et pensionär, kelle sissetulek maksuvaba, võiks seda osta. Seda võivad teha need, kes maksavad tulumaksu.

Näib nii, et majanduselu rattad veerevad tagurpidi. Võibolla jõuame jälle sinna, kus kord olime mõned aastad tagasi, kus kompanii $100 puhutas juures pidi maksma $105 maksu. Võimsa ja rikka Falconbridge Nickel'i aktsia hind oli siis $15.

Kes ütleb, et kui taevas sellest segasest sotsialismi udust kord selgineb, et me ei siple, päikesetõusu hommikul jälle samasuguse viletsuse rüppes?

Oma börsisõpradele ma seekord ei oska nõu anda. Kellel aga äritsemise tung suur, nende jaoks on vanasõna „Ettevaatus on tarkuse ema".

Aktsiate langust põhjustab suurel määral valitsuse poliitika. Sotsialism on ju kahe suunaline. Üks taotleb ühiskonna elu-olu muudatusi ja rahva heaolu ühtlustamist ja teine rahva üldist vaesestumist ja tee sillutamist kommunismile Moskva mustri järele.

Quo vadis Kanada? Sellekohta avaldan oma arvamise järgmises artiklis.

A.T.

Kasulik teada

INFORMATSIOON TARBIJATELE

(Canadian Scene) — On teie vaip tulekindel? Kuidas valida lastele hädaohutud mängukanne? Kas soovite teada, kuidas brokolit keeta või mis vahe on puuvilja mahlal ja puuviljajoogil? Kas soovite osta autot või ehitada maja, laenata murunliitjat või parandada televisiooniaparaati? Kas olete ostnud väärtuseta kaupa ning teil on raske oma raha tagasi saada? Kõikide nende küsimuste kohta saate nõu föderaal- ja provintsivalitsustele, kohalikest kaubanduskodadest, tarbijate ühingust (Consumers Association of Canada), Better Business Bureau'st ja mitmest teisest paigast.

Föderaalvalitsus reguleerib kaupu, mis Kanadas müügile tulevad. Inspektorid kontrollivad toiduaineid, gaasipumpade mõõtjaid, äride kaalude täpsust ning seda, kas pakendite kaal vastab pakendi peal antud informatsioonile. Suurem osa pakendites müüdavaist toiduaineist, nagu leib ja piim, peavad näitama kuupäeva, milleni kaup „värske" on ning samuti peavad pakendil olema instruktsioonid toidu parimaks säilitamiseks kui seda ei saa hoida toatemperatuuris. Toiduainete koostis peab pakendil olema loendatud alates suuremast kvantiteedist ja lõppedes pisimaga. Kuna pakendid tänapäeval annavad sisu kohta palju informatsiooni, siis on tarbijad nüüd harjunud seda lugema ja võivad ise otsustada, missugune toiduaine informatsiooni kohaselt on kõige toitvam, missugune sisaldab vähem suhkrut ning on vaba preservatsioonilisandeist ja muudest lisandeist, millede vastu paljud inimesed võivad allergilised olla.

Riietusesemete ja kardinate ostmisel tuleks alati lugeda nende küljes olevat silti, et vältida hilisemaid pettumusi ja ühtlasi hoida raha kokku, sest kui asi ei anna kanda, tuleb uus osta. Kanada valitsus nõuab, et riietusesemete ja riidekaupade küljes peab olema silt, kus on üteldud millest riie koosneb. Valitsus soovib et riietusesemetele oleksid veel sildid sümbolitega, mis näitavad, kas nad on pestavad (sümboliks vann), pleegitavad (sümboliks kolmnurk), triigitavad (triiklaud), või keemiliselt puhastatavad (rõngas). Sümbolite värv on samuti oluline ning sama põhimõttega kui liiklustuled: roheline tähendab „võib", kollane „ole ettevaatlik" ning punane „peatu". Roheline vänn näiteks tähendab, et materjal on pestav. Punane (või ka läbikriipsutatud) triiklaud tähendab, et triikida ei tohi.

Puhastusained ja mitmed teised igapäevased majapidamisained peavad samuti olema sümbolitega märgitud, näiteks „mürgine" on tähistatud pealuuga, tuldkartev leegiga, plahvatav plahvatusega ning nahka hävitav käega, kus liha ei ole, ainult kondid. Neid sümboleid on enam ning kui mõni tarbija nendest on huvitatud, siis võib ta saada nende täieliku nimistu nii inglise kui prantsuse keeles Department of Consumer and Corporation Affairs'ist.

Keskvalitsuse laboratooriumeis kontrollitakse ja analüüsitakse igal aastal 2,500 majapidamisvahendit, riidematerjali ja lastele määratud esemeid, peamiselt kuivõrd on nad tuldkartvad ning laste mänguasjade puhul kuivõrd kergesti nad katki võivad minna ja kui hädaohtlikud nad on jne. Väga paljude kaupade kujundus ja valmistus on reguleeritud seadusega, mida tuntakse nime all „Hazardous Products Act". Kanada valitsus soovib, et tarbijad ise tunneksid huvi esemete vastu mida nad ostavad või omavad. Eriti hädaohtlikud võivad olla need esemed, mis enne selle seaduse kehtestamist ostetud.

Kuna kanada valitsus püüab meid kaitsta hädaohtlike kaupade vastu, kuid tarbijad ise peaksid teatama kaupadest, mis võivad osutuda ohtlikeks, nii et valitsus võib neid kontrollida ning vajaduse korral nad müügilt kõrvaldada. Kui te seda teete, võite te mõne lapse elu päästa, nii et iga kahtlase kauba puhul, eriti kui on tegemist laste mänguasjadega, võtke ühendust Consumer and Corporate Affairs Canada, Brunswick Building, 240 Bank Street, Ottawa, Ontario, K2O 1X4. Samast kohast võite ka küsida broshüüre mis käsitavad tinamürgitust ja selle sümptoome, kirjeldatakse ohutud lastesõimi, antakse nõu missugune peab olema autoiste lastele, antakse nõu uue auto ostmisel, riietusesemete ostmisel ning kuhu pöörata kui te mõne kaubaga rahul ei ole ja kaebust esitada soovite.

Teadaanne Meerbecklastele

Neljap., 4. veebr. kell 19.30 toimub Eesti Majas ühes klassiruumis koosolek endistele Meerbecki laagri elanikele, millest palume kõigil osa võtta. Koosolekul tuleb arutamisele kavatsetava „Meerbecki Mälestused II" koostamine ja väljaandmine Kanadas. Teatavasti „Meerbecki Mälestused I" ilmusid eelmisel aastal Inglismaal ja selle koostajad Enn Saluveer ja Heino Linsi on pöördunud meie poole seda tööd jätkata. Informatsiooni ja dokumente on Toronto ja Lakewoodi Eesti Arhiivides ja kui meie ühiselt vanu mälestusi meelde tuletame, siis peaksime oma ülesandega toime tulema.

Kokkukutsujate nimel

VALDEK RAIEND

LEMBIT AVESSON PEETRI KIRIKUS

Eeloleval pühapäeval, 31. jaanuaril — pikema pausi järele — annab ülatusliku orelikontserdi helilooja Lembit Avesson.

Avesson on regulaarselt kontserte annud Holy Trinity kirikus. Peetri kiriku omaaegsete oodatud orelikontsertide sarja oli millegi pärast tekkinud pikem vaheaeg. See paus on nüüd lõpetatud.

Eeloleva kontserdi kavva on Lembit Avesson paigutanud rea suurejoonelisi helitöid. Leiame siit nimed nagu Bach, Mendelssohn, Haydn ja Widor.

Johann Sebastian Bachi põhjatust oreliloomingust esitatakse seekord tema särav F-duur Tokaata ja kolm koraali-eelmängu: 1. Ärgake, nii vahid hüüdvad, 2. Kes Jumalat nii laseb teha ning 3. Võta nüüd Issandat vägevat kuningat kiita.

Felix Mendelssohn — üks vararomantilise stiili triumviraadist Chopini ja Schumanni kõrval — on kirjutanud rea organstide poolt armastatud orelisonaate. Pühapäeval Avesson esitab sonaadi nr. 6.

Joseph Haydn'i vaheldusrikkale „Flötenuhr'ile" järgneb majesteetlik Widori tokaata 5. sümfooniast.

Widor on neid prantsuse helilooja id, kes — ise nimeka organistina ning järeltulijana Franckile Pariisi konservatooriumis — püüdis oreli võimekust rakendada lausa orkestraalseteks ülesanneteks. Oma pikemaid helitöid orelile nimetas ta samal eesmärgil ka sümfooniateks.

Kava valiku poolest on Lembit Avessoni orelikontsert ulatuslik orelliliteratuuri paremiku vaatlus. Kogu kontserti värvib pea üleni mazhoorne helilaad, mis oma sümbolismis teeb rõõmu mitte ainult Peetri kogudusele, vaid igale orelimuusikat armastavale muusikasõbrale.

R. TOI

Loengud viivad kaugetele randadele

Tartu Instituudi esimesed kolm loengut erinevad mõneti Instituudi tavalistest loengutest, mis on enamasti eesti-ainelistel teemadel. Selle aasta esimene kokkutulek on pühapäeval, 31. jaanuari pealelõunal kahekordse kavaga, nimelt esinevad Liina Liivamägi ja Enn Alfred näidates valguspilte ja jagades muljeid erinevatest reisidest. Nad mõlemad on meie teadlikumad reisijad kes uurivad enne kuhu lähevad ja käivad ringi lahtiste silmadega ja kaameraga.

Preili Liivamägi on bioloogia õppejõud York Ülikoolis. Möödunud sügissemestri ta võttis end õppetööst vabaks, et põhjalikumalt tutvuda India kontinendiga. Ta on õpetanud Shveitsis ja Saksamaal, elanud Prantsusmaal ja läbi käidud maadest on tema juures kergem lugeda neid kus ta pole veel käinud — need on põhja- ja lõunanaba piirkonnad, Austraalia, Aafrika kesk- ja lõunaosa ning Nõukogude ida-ala. Möödunud aastal ta jääkis Instituudis Lõuna-Ameerikast ja Galapagose loomariigist. Seekordne ettekanne piirdub India-Nepali ilusamate mägialade piltide ja muljetega.

Peale kohvipausi esitab Enn Alfred oma muljeid vähetuntud Samoa ja Tonga saareriikidest Vaikses Ookeanis, 5000 miili Vancouverist Uus Meremaa suunas. Pidustused ja isegi valimised tegid sellest meeldejääva külastuse.

Enn Alfred on tuntud advokaat ja fotograaf. McMasteri ülikoolis ta õppis filosoofiat, mängis jalgpalli ja võitis vaidlusvõitlusi (erihuviga poliitikas ja kristluses). Ta omab advokaadifirma mis on vististe suurim eestlaste seas ja on juriidiliseks nõuandjaks mitmele eestlaste organisatsioonile. Fotoala on Enn Alfredi tõsine ala ja ta on esinenud ka fotonäitustel. Tema reisipassil peaks olema kuuekümne riigi viisad igalt kontinendilt.

Järgmine loeng, teisipäeval 16. veebruaril, on ka reisiilmeline, kuid suure erinevusega. Peale lennu Euroopasse, see hõlmab 1500-kilomeetrilise jalutuskäigu Prantsusmaalt Hispaaniasse. See on ajalooline kolmas palverännutee mille katsid kahe suve vältel doktor ja proua Tretjakewitschid kogedes kunsti, arhitektuuri suursaavutusi ja ajalugu.

Kolmandat loengut, 23. veebruaril, on raskem kirjeldada. Ütleme niipalju, et turisti mängides te imetlete maastikku ja looduse vägevust, kuid seisma jääte peamiselt usuga seotud ehituste ees. Mis on see jõud mis paneb inimesi sajanditesse veninud ehitustööle mõne katedraali või templi juures? Arhitektuuri professor Carlton ülikoolis Ottawas, Rein Kuris on võtnud usuga seotud ehitused üheks oma huvialaks, kaasa arvatud idamaised usud. Võibolla kuuleme ka ühest tema projektist Torontos.

E.A.

E. Naberi veste

KUNSTILUULE

Kunst teatavasti on üks neid maailmanähteid, mis on küll igavesti olemas, aga keegi ei ole osanud lõplikult ära seletada, miks või kuidas, nagu näiteks, miks kõrv lööb pilli? Nõnda on ta jäänud — kasutades Eduard Vilde sõnu — tabamata imeks. Sest mis ühel ajal on kunst, see on teisel ajajärgul tühine fotograafia või reaalelu elutu koopia. Nagu ütleme Milo Venus — kas keegi on leidnud, et sellel naisterahval on mingit psühholoogiat kehavormide vahel või eksistentsialismi?

Üldiselt arvatakse kunstil olevat kolm peamist arenguvormi — esimene on, kui kunstnik maalib, mida ta näeb. Teine on, kui kunstnik maalib nagu ta näeb. Ja kolmas, kui ta maalib midagi, mida ta üldse ei näe. See vastab suurtes joontes inimolevuse enese arengukäigule. Lapsena katsub ta igat asja käega ja topib suhu, noorukina ta näeb maailma läbi roosade prillide, poliitikuna ajab ta asju, millest tal ise pole õiget aimu.

Kunstnik, kellest meie kõneleme, oli jõudnud nii umbes teise arengujärku. Ta maalis, nagu ta nägi, andes nähtule siiski elava iseloomustuse tugevas koloriiditundes, rõõmutsedes loojana värvide pillavuses, tõlgitsedes oma ümbrust oma loojaisiksuses ja temperamendis ning andes vaatlejale nauditava pehmusega ning pühapäevase emotsionaalsusega.

Nõnda kirjutas laialt tavaline ajakirjandus ehk zhurnalistika, mida ju intelligentsuse mõttes ei peeta väga kõrgeklassiliseks. Kirjasaatjad on paremal juhul mõnes kunstide keskuses lõbusa õhtu veetnud, kaugeltki aga pole sisse hinganud Pallase kõrgemat kunstihõngu.

Sellest olenevalt müüs kunstnik näitusel kaks kolmandikku oma töist. Näitus oli korraldatud laiema publiku huvides. Seal polnud näha neid, kes ei kuulu laiema publiku hulka.

Vaatamata kõigile neile eluraskuseile oli kunstnik saanud vanaks ja tal oli tulemas mingi ümmargune loominguaastate juubel ning eluaastate arv, mis lõppes nulliga. Sel puhul unustati kõik vanad hõõrumised kunstnikeperes (kes teab, kes kirjutab kellele nekroloogi!) ja otsustati korraldada meie kunstniku tööde eranäitus. Õnnetuseks sai kunstnik just siis raske tõve külge ja pidi lebama haiglas pikemat aega.

Sõbrad siis käisid läbi tema maja ja keldrid, korjates kokku valminud tööd — raamitud ja raamimata lõuendid, saades kõik korda näituse jaoks. Eriliseks üllatuseks olid mõned lõuendid, mis õieti olid lausa rabavad, kuna neil oli kunstnik teinud ootamatu hüppe kõrgele — edasi abstraktsele vormidele. See vapustas kunstikriitikuid väga sügavasti ja nad hakkasid tundma lähenemist tollele maalijale kui endasugusele.

Näitus kuulutati välja ja seati ülesse. Aukohal rippusid äsjaleiutatud lõuendid. Nad mitte ainult ei rippunud uhkelt naela otsas vaid moodustasid ise näituse „naela". Kunstikriitik asus kõnetooli ja tõmbas lähemale mikrofoni. Rahvas jäi ootavalt istuma ja igaüks vahtis vaikselt noid kuulsaid lõuendeid, püüdes igaüks oma moodu end nendega identifitseerida. Kõneleja ühetoonises kõnekõminas said elavaks igasugused kujutlused. Üks nägi seal elevanti, kes püüab londiga sääske, teisele tuli meelde oma koristamata garaazh prükikannuga. Keegi, kes oli noorena lugenud punanahkade lugusid, võis kas või vanduda, et seal punanahad skalpeerivad asunikke ja peata ratsanik ajab lehvivas mantlis taga preeriahunte.

Kunstikriitik rääkis:

„Siin rippuvad teosed on kolmedimensioonilise illusiooniga kompositsioonid kaljuse struktuuri elementidega ruumilise abstraktsuse ja abstraktse ruumilisuse lihtsustatud piirimailt. Sellega oleme jõudnud mitteobjekti esitava kunsti spontaanse automatistliku eneseväljenduse juurde. Liikuv emotsiooniväljendus lükib vormi vormi kõrvale ilma loogika ja intelligentsi mõjuta..." (Aplaus!)

Kõneleja peatus pilguks ja riüpas klaasist vett. Kuulajad vahtisid teda ilma intelligentsita. Osa tagapoolt lahkus ruumist, osa nihutas end eest tahapoole.

Kunstikritik jätkas:

„Meile mittekättesaadavate miljööobjektide sinirohelist maailmaruumi tuleb maalida reaalloogilise fantaasiaga (nagu näete) ja maasügavusi pruunika koloriidiga, hoidudes vähemalt seitse jalga alla mullapinna, et vältida sattumast inimkontide reaalsuse kristallistele kontuuridele..."

Tekkis tasane jalgade kobin ja istujate read jäid ikka hõredamaks.

Kunstikriitik rüüpas taas lonksukese vett (ta oli täiesti kaine!) ja jätkas:

„Tulles tagasi alguse juurde võime kinnitada, et meie kunstnik neis oma maalides on koondanud intellektile ehitava värvitunnetuse ühtlaselt siduvate elementidena. Võrreldes kunstniku endiste, maastikulisi ning arhitektuurilisi kujundusosi sisaldavate vormiväljenduste lüürilist emotsionaalsust ning värviküllast ekspressiooni, on kunstnik siin jätnud ulditseltki abstraktse muljega tagapõhja realiteedi ja pöördunud täielikult abstraktsetele vormidele..."

Veepudel oli tühi ja saalis vaevalt veel mõni kuulaja. Üks tüdruk ja poiss sosistasid saalinurgas, lastes kuuldavale naeruturtsakuid. Kunstikriitik lõpetas hoogsalt:

„Seda iseloomustab koloriidi tõsinemine, vormide lihtsustamine. Isikupärast tunnetust kondenseerib peen-tonaalses traditsioonis kasutatud pintslitehnika."

Kõnetoolile lähenes ainsana ruumi jäänud vanem naisolevus. „Mis te soovite?" urises kunstikriitik tusaselt. „Mina olen tolle kunstniku passija ja soovin tagasi saada oma värvipottide puhastamise lappe, mis härrad keldrist ära võtsid ja raamidesse panid!" viipas naisterahvas seinal ilutsevate abstraktsuste poole.

MÕTTESÄHVATUSI

Paljud inimesed surevad enne surma.

☆

Reklaam on katse inimest tema rahast eraldada.

☆

Tulumaksu eest põgeneb sama palju inimesi välismaale kui diktaatorite eest.

☆

Autosõitmine on kõrge kunst, et esmaspäeval veel elus olla.

Kogunud NIHITS

NALJAD

„Joosep", ütleb õpetaja. „Sa oled kahekordselt andekas."

Poiss särab.

„Jah. Esiteks oled sa laisk ja teiseks veel jultunud."

☆

„Kas siin kukuvad turistid sageli alla?" küsib turist mäejuhilt.

„Igaüks kukub ainult ühe korra", vastab mäejuht.

☆

Silt ühes bussis Itaalias:

„Ärge rääkige bussijuhiga. Ta vajab oma käsi bussi juhtimiseks."